

ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1128

ЗАБАВНИК

3
динара

10.VIII 1973. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXIV

Ripley

Веровати или не!

ЗАЉУБЉЕН У ИМЕ

РАМОН БАРОЗО (1854-1911)

ИЗ МАДРИДА
ЖЕНИО СЕ 4 ПУТА И
СВЕ ЊЕГОВЕ ЧЕТИРИ
ЖЕНЕ ЗВАЛЕ
СУ СЕ

КАТАЛИНА ГАБИНО

МАДА НИСУ БИЛЕ НИ У
КАКВОМ
СРОДСТВУ.

БРЕЗЕ СИЈАМСКЕ БЛИЗНАКИЊЕ

РАСТУ У БЛИЗИНИ
ВИЛЕРШАГЕНА У НЕМАЧКОЈ.

ЈЕДАН

ФАЛСИФИКОВАНИ
НОВЧИК

ИСКОВАН У РИМСКОМ
НАМАЗИШТУ У
БЛИЗИНИ ЕЈНАТЕНА,
У БЕЛГИЈИ,
ИСКОВАН
ЈЕ
ПРЕ 1771
ГОДИНУ.

НА КОМЕ СЕ НАЛАЗИ ГЛАВА
ЦАРА
СЕПТИМИЈА СЕВЕРА,
НАЧИЊЕН ЈЕ ОД БАКРА ПРЕКО
КОГА ЈЕ САМО ТАНАК СЛОЈ
СРЕБРА.

ФРЕДЕРИК

НАСЛЕДНИК
ДАНСКОГ
ПРЕСТОЛА
БИО ЈЕ
ОДЛИКОВАН
ОРДЕНОМ
СЛОНА
НАЈВИШИМ
ОДЛИКОВАЊЕМ
ОВЕ ЗЕМЉЕ,
ИСТОГ ДАНА
КАДА ЈЕ
РОБЕН.
(1753)

ГРАДСКУ КУКУ

У ЕСТРИХУ
(НЕМАЧКА)
ГРАДИО ЈЕ ЈЕДАН
АРХИТЕКТ ЧИЈИ ЈЕ
ПРВОБИТНИ ПЛАН БИО
ОДБАЧЕН КАО ПРЕСКУП.
ЗБОГ ТОГА ЈЕ ОН
ЈЕДАН ОД ДИМЊАКА
НА ЗГРАДИ ОПШТИНЕ
ИЗРАДИО КАО
МИНИЈАТУРУ
ЗАМИШЉЕНЕ
ГРАДСКЕ КУКЕ.

ПРОТЕЊЕ

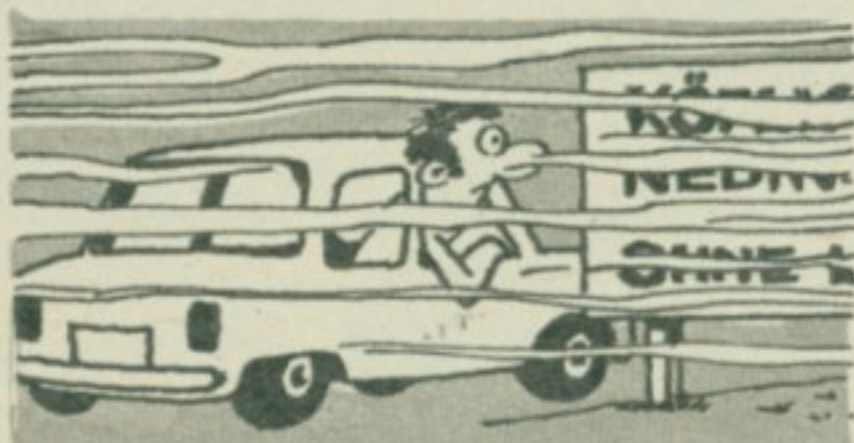
ЈЕ У 12. ВЕКУ
БИЛО
У ИРСКОЈ
ЛЕГАЛНО
СРЕДСТВО
ПЛАЊАЊА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● на нашем Приморју и уопште у нашем народу катарка се назива јарболом. Ова реч употребљавала се у неким нашим крајевима још у 16. веку а долази од латинске речи арбор, што значи дрво, то јест дрво за које се причвршћује једро.

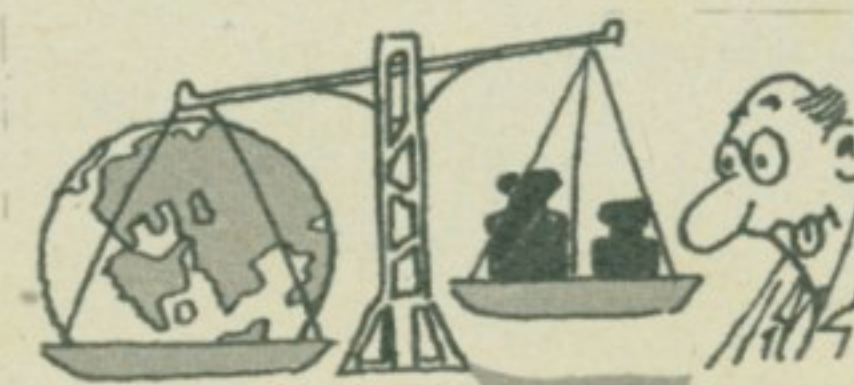
● недавно су на ауто-путу између Минхена и Нириберга постављени специјални потпуно аутоматизовани апарати који спречавају саобраћајне удесе до којих би иначе дошло због магле. Наиме, чим је видљивост на друму

мања од 120 метара на паноима поред пута упале се светлећа слова која обавештавају возаче о опасности која им прети ако своју брзину не прилагоде видљивости.

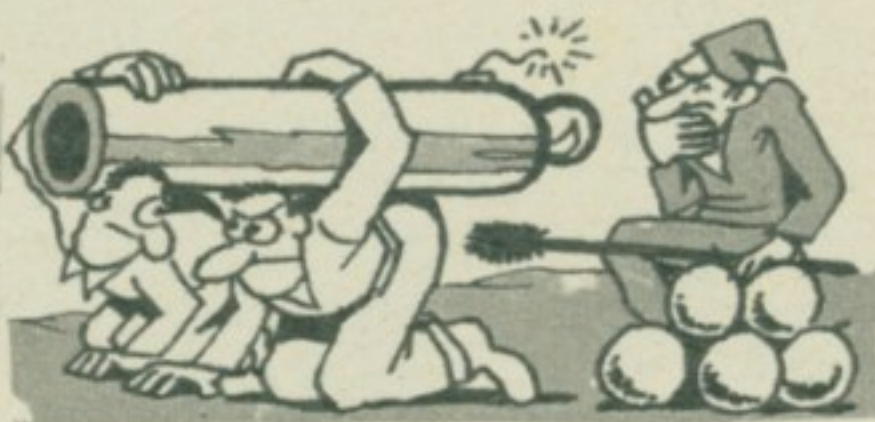

● Џон Грегори (1625 — 1720) из Драмока, у Шкотској, имао је међу својим синовима, унуцима и прауницима четрнаест професора универзитета.

● совјетски академик Кирил Флоренски тврди да Земља по-

стаје све тежа. За 500 милиона година њена тежина се увећала сто пута. Научник сматра да су узрок овом повећању метеорити и метеоритска прашина који падају на нашу планету.

● топови су се појавили пре пушке. Колико је досад могло бити утврђено, топове пуњене барутом први су употребили Енглези 1346. године у бици код Кресија против француског владара Филипа Валоа.

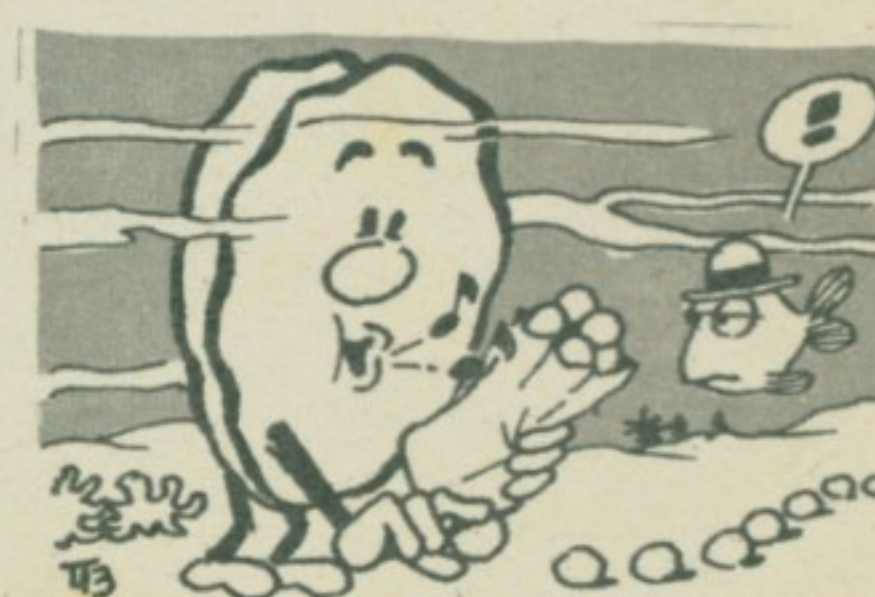
● више психолога, социолога и лекара из Минхена покушало је да утврди до које је мере савремени човек постао роб телевизије. За то су изабрали 184 добровољаца од којих је тражено

да уопште не гледају телевизију. Резултат је био: после неколико недеља од опита је одустало више од половине учесника а остали су једва издржали шест месеци.

● римски војсковођа Лукул, први век пре наше ере, први је донео трешњу у Европу из Кеза у Малој Азији.

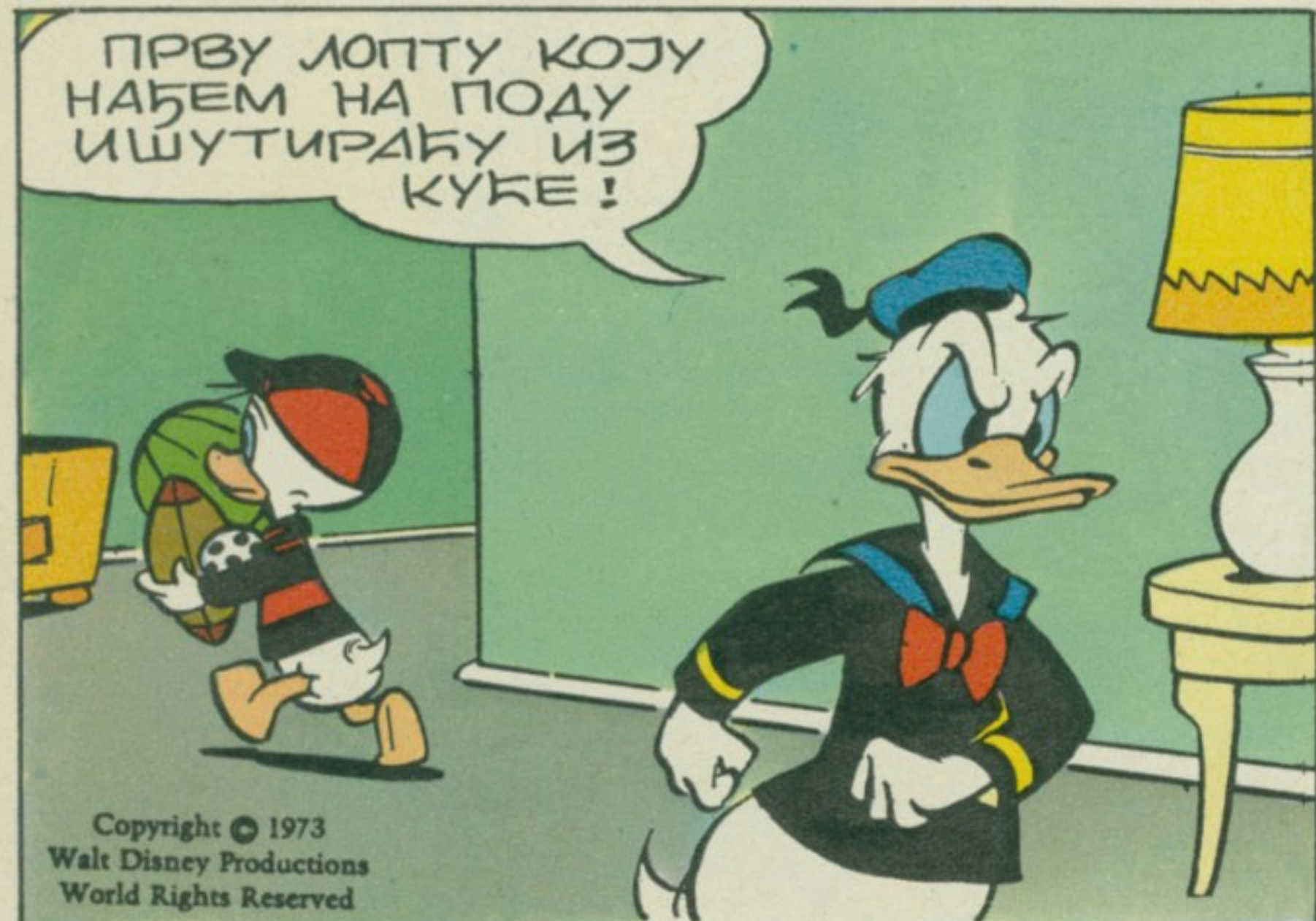
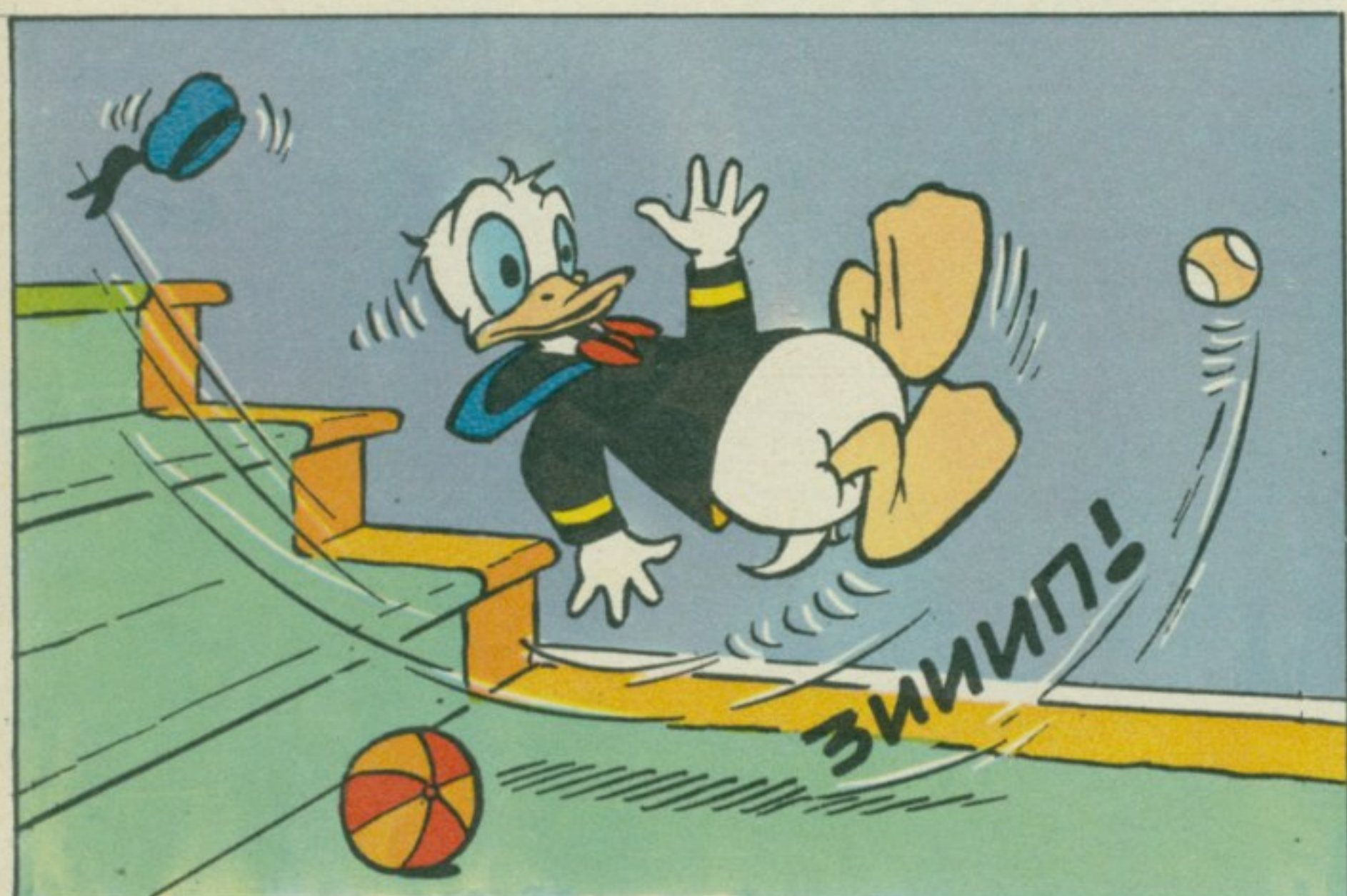

● једна острига положила за годину дана око 500 милиона јаја.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

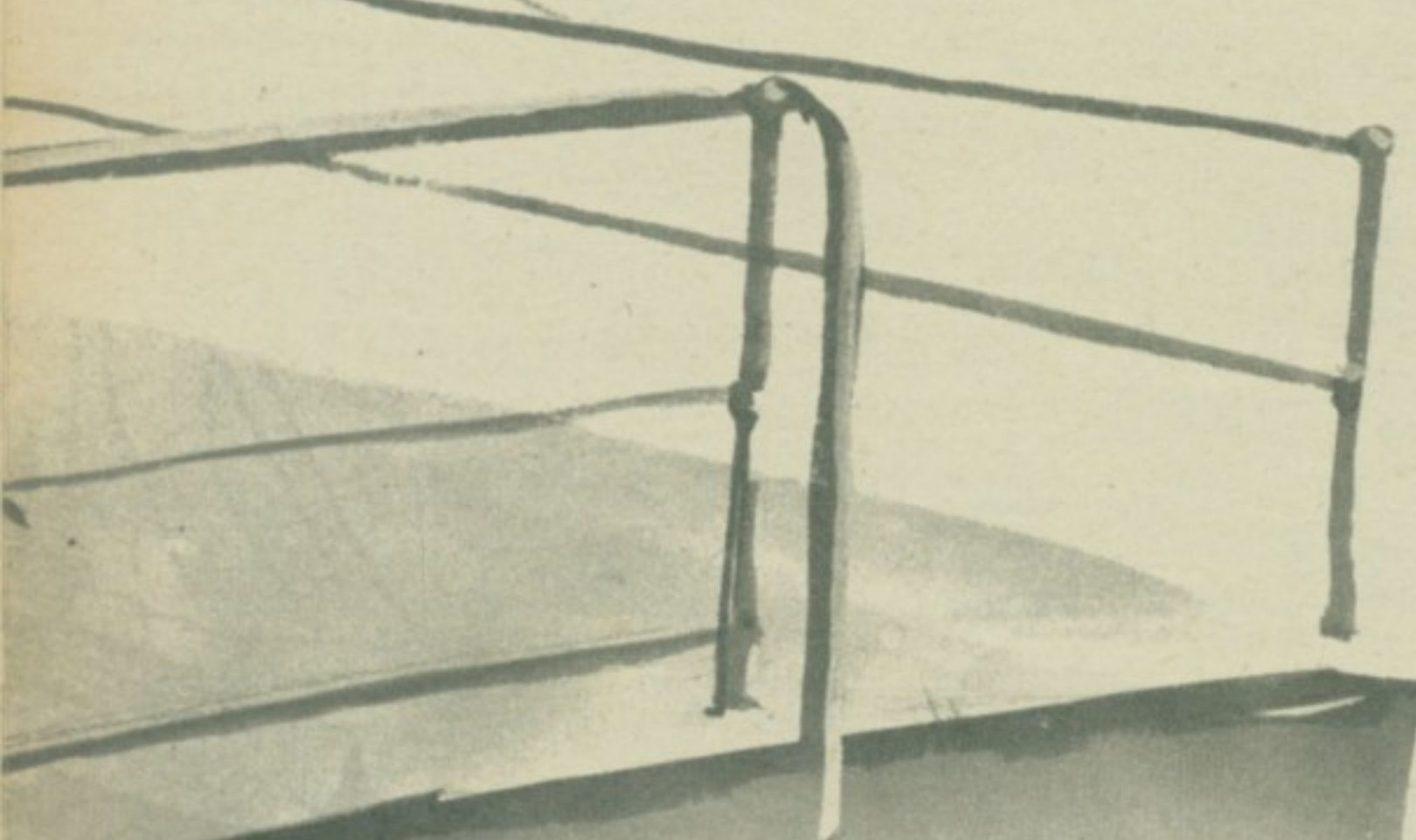
КОНВОЈ НЕЋЕ ПРО

КАПЕТАН БРУНО ГРЕГОРЕТИ И КОМАНДИР БОГДАН ИЗДАЛИ СУ ТЕ НОЋИ СВОЈИМ ВОЈНИЦИМА ПОТПУНО ИСТО НАРЕЂЕЊЕ: АКЦИЈА МОРА УСПЕТИ ПО СВАКУ ЦЕНУ!

БИ!

Док се приморски градић на ушћу Неретве полако смиривао, „бандити“ нису ни помишљали на сан. Одлучили су да још некоме покваре ову мајску ноћ. Капци на каменој рибарској магази у којој су се налазили били су избледели од сунца и спуштени. Из куће ни најпажљивије ухо није могло чути никакав звук. Патрола која је у сумрак прошла периферијом Плоча није приметил

маца. Мали конвој се отиснуо од обале и запловио према југу, ка широкој делти Неретве...

— Акција мора успети по сваку цену — запамтили су добро речи командира Богдана Вискића. — Немачке и италијанске фабрике авиона не смеју више добити херцеговачки боксит који се Неретвом спушта од Метковића до мора!

Подухват у који су ишли, опасан и важан, дуго је припреман. Да у отвореној борби нападну један такав конвој натоварен драгоценом рудом, није долазило у обзир: немају ниједан брод, ни оружја, ни људи. Оклевали су, размишљали и најзад се досетили како то да изведу...

Откако је 1888. године регулисан доњи ток Неретве, река је постала пловна за мање морске бродове све до луке Метковић, двадесетак километара узводно од Плоча. За пловидбу су оспособљена и два од укупно два наест рукаваца: Стара Неретва и Црна ријека. Линија

Метковић — Плоча постала је важна као једина саобраћајна веза између Херцеговине и Босне са приморјем. Али, од почетка је улазни канал којим Неретва утиче у море имао једну ману: бродове су кроз њега због опасних плићака проводили специјални пилоти а уз то река је стално наносила муљ који је непрекидно требало чистити. Управо због тога су Италијани, чим су окупирали Далмацију, започели изградњу пруге уског колосека од Плоча до Метковића. Док она не буде готова, брига око превоза боксита поверена је Бруну Грегоретију, заповеднику луке у Метковићу.

Капетан Грегорети, загрижен фашиста који никад није скидао црну кошуљу, био је строг старешина.

— По сваку цену мора се омогућити редовно снабдевање рудом наших фабрика — издао је наређење својим људима, а кад су почеле прве партизанске диверзије додао: — Сваког ко омета пловидбу, стрељати без суђења!

И заиста, Грегорети је успео да обезбеди редован транспорт боксита од Метковића до Плоча. Увео је и

специјалне глибодере, бродове који су свакодневно чистили муљ са дна реке.

Богдан је с друговима из Прве јужнодалматинске чете смислио да у ноћи између 4. и 5. маја 1942. потопи ове глибодере, зајези реку и тако спречи пловидбу.

Доручак за рибе

...Иако је ноћ била мрачна партизани су се у заливу сналазили као код куће. Пред широким ушћем Неретве конвој се поделио. Чамци су окренули лево према Црној ријеци, а леут у коме се налазио Богдан и још један чамац наставили су према главном току.

На десној обали реке спазили су црну силузету глибодера 4. Добро усидрен мирно је плутао на води.

— Пригуши мотор! — одмах је заповедио Богдан. — Приђи му уз бок!

Рибарски чамац бешумно је пристао поред брода с црвено-бело-зеленом италијанском заставом. Причekali су мало и пошто се горе ништа није мицало, група наоружаних партизана зачас се пребацила и нашла на палуби глибодера. Богдан се први увукао у кабину. Посада је спавала!

— Руке увис! — викнуо је на италијанском. — Буновни стражари гледали су у њега као у привиђење. — Извршавајте наређење и никоме се ништа неће десити — упозорио је забезекнуте људе. — Одбаците сидрене ланце и доведите брод тачно на средину реке. Брзо!

— Не можемо одмах! — усудио се да проговори један старији Италијан. — Указанима је сувише низак притисак. Треба времена да се загреју.

Богдан је наредио да му доведе ложаца. Кад је овај дршћући стао пред партизанског командира, овај му запрети:

— Пази! Од тога како ноћас будеш ложио зависи хоћеш ли жив на копно са својим друговима или ће вас све заједно појести рибе за доручак! Дај пару, па макар котлови попуцали.

Италијан се као луд бацио на посао...

Без иједног пуцња

Богдан се забринуо. Видео је да ће акција потрајати много дуже него што је мислио. Највише се плашио да морнари из пилотске кућице на супротној обали не примете да се усред ноћи на глибодеру нешто дешава, па телефоном алармирају лучку капетанију у Метковићу и опасног Бруна Грегоретију.

— Ловрићу! Цвитановићу! — позвао је своја два друга. — Одаберите још тројицу, па са мном у чамац! Без мотора два весла. На ле-

ву обалу. Морамо пресећи телефонске линије! А ви овде, припазите на Италијане и пожуријте ложаца!

Мали чамац запловио је тихо секући матицу. Кад су били на десетак метара од обале Ловрић шапну:

— Командире, ено тамо неки моторни чамац с Павелићевом заставом. Тај би могао појачати нашу морнарицу!

— Чекај мало! — смиривао га је Богдан. Прво да пресечемо телефонске линије. Упашћемо у пилотску кућицу, ако може без пуцњава. То нам у овој тишини баш не треба.

Партизани су пилоте затекли на спавању и лако их повезали. Ту су нашли и кормилара и мотористу усташког чамца па и њих заробили. Разбили су у парампарчад телефонски апарат а онда наредили усташама да упале мотор.

Један од њих се узвртео око машине, вукао, цимао, али мотор никако није хтео да проради. Богдану се није напуштао овај изненадни плен а знао је да ће због њега изгубити драгоцену време. Шта да ради? Најзад је одлучио. Упутио је Цвитановића и Ловрића у чамац на весла до глибодера да обавесте другове да су линије пресечене и један чамац заробљен а он ће остати с тројицом партизана све док мотор не проради.

— Немојте да отворите ватру кад се будемо приближавали — покушао је да се нашали мада му је душа била пуна зебње. — Ово више није усташки већ партизански чамац!

Кука је бачена

Лучки капетан у Метковићу Бруно Грегорети нервозно је окретао ручицу телефона.

— Зар су на Неретви сви оглувели? — викао је бесно. — Бандити им шетају под носом а они се сигурно наливају вином!

Италијан је позвао свог помоћника:

— Серђенте, спремите патролни чамац за пловидбу! Укрцајте десет људи. Полазимо за пет минута.

Италијански патролни чамац је пуном снагом запловио према ушћу Неретве. Кад је био на домак пилотске кућице, Грегорети је наредио да се угаси мотор. Чамац је ношен струјом нечујно клизио низ воду.

За то време моториста чамца који су заробили партизани успео је да отклони квар. Тек што су се три партизана и њихов командант са два заробљеника одвојили од пилотске куће, један борац шапну:

— Ено неког теретњака. Сигурно вози храну.

— Као поручен. Одавно нисмо људски јели — обрадовао се Богдан и притиснуо цев револвера кормилару у слабине. — Пресеци му пут!

Али, чекало их је изненађење. Кад су били на пет-шест метара од брода Богдан спази на његовом боку ознаку МБ-95.

— Пун окрет удесно! — викну командир. — То је патролни брод. Спреми се за борбу!

Мали моторни чамац у последњем тренутку избегао је куку коју су с италијанског брода по Грегоретијевом наређењу бацили морнари.

Богдан се збуњено питао зашто италијански патролни чамац и даље плови без морнара, зашто са њега не пуцају. А онда му је одједном све било јасно. Бруно Грегорети је схватио шта се дешава на ушћу Неретве и жртвовао је овај мали сумњиви чамац само да би се неопажено приближио глибодеру.

Нешто му се догодило

У котловима глибодера број 4 у међувремену је притисак паре довољно порастао да је брод могао да крене. Партизани су одржали реч, ниједном Италијану није фалила ни длака с главе. Испустили су сидрене ланце и отпловили на средину канала. Ту су отворили вентиле и вода је покуљала у корито брода.

Задатак су извршили али их је бунило то што се њихов командир не враћа.

— Нешто му се догодило — уплашио се Ловрић. — Другови, ви отпловите, нема сврхе да се и даље задржавате, а ја и Цвитановић ћемо га сачекати. Тек што се леут с партизанима удаљио, а из мрака је уместо командира кога су очекивали изронио МБ 95. После кратког гушања надмоћни Италијани заробили су двојицу партизана у чамац.

Богдан је у зору на заробљеном чамац срећно стигао у једну скровиту уvalu на Пељешцу. Ту је примио извештај: оба глибодера, и онај на Неретви и онај на Црној ријеци, потопљена су. Сва главна постројења, електрични и телефонски водови у Плочама разорени су.

Могао је бити задовољан: операција глибодери завршена је са успехом. Неретва је за дуже време онеспособљена за пловидбу. У питање је дошло и снабдевање италијанског 6. армијског корпуса... Али, радост због победе била би много већа да њихова два друга нису заробљена. Командир Богдан је за Цвитановића и Ловрића понудио 18 заробљених италијанских официра и војника. Међутим, Бруно Грегорети није пристао на размену.

Два партизана стрељана су на периферији Плоча.

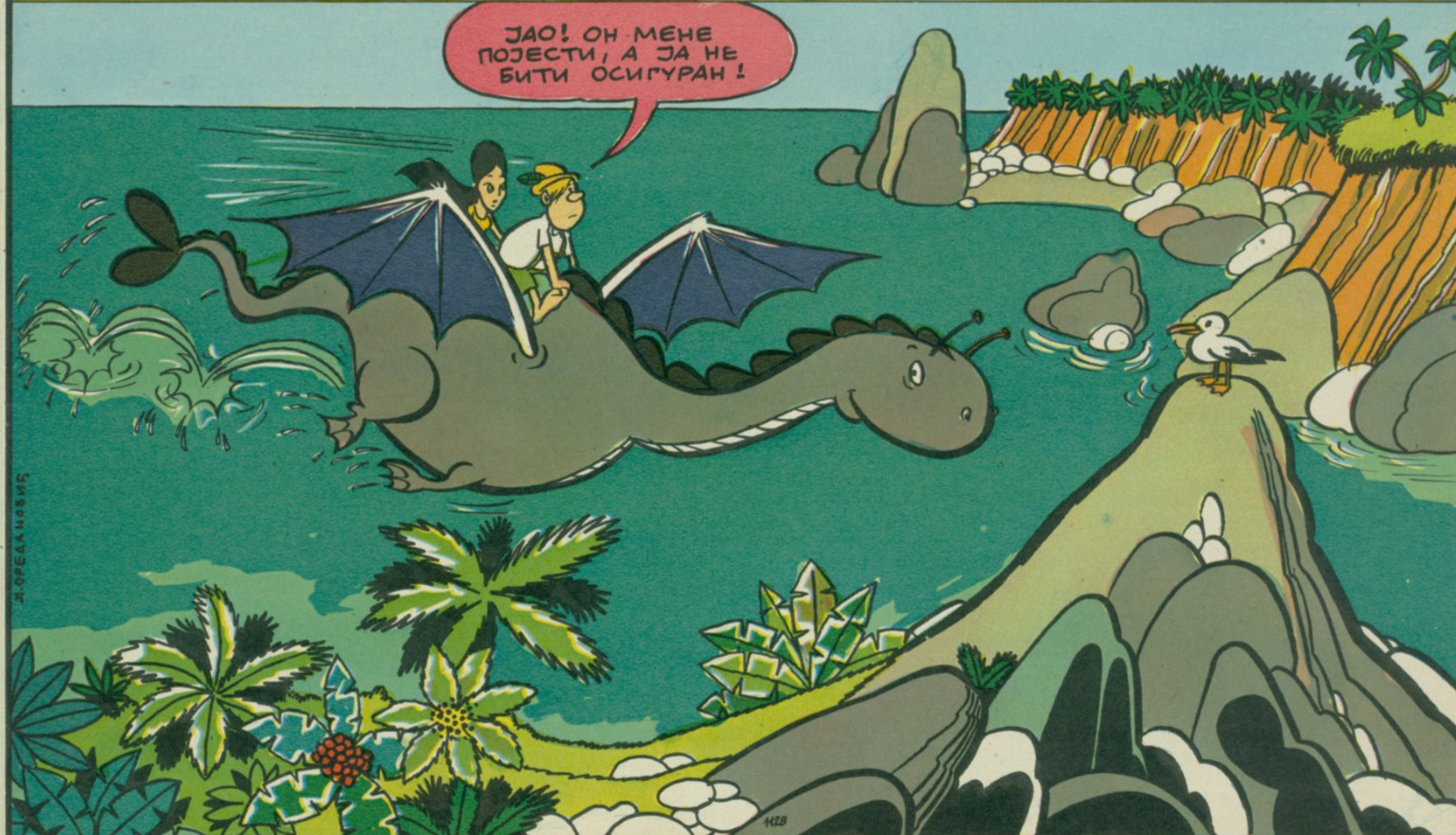
Операција глибодери

Без речи партизани су напустили магазин, укрцали се у један леут и неколико ча-

ДИКАН и туристичка звер

АЛИ ЗМАЈ ЈЕ БИО БРЖИ! ЗГРАБИО ЈЕ ШЕФИЦУ ШТЕФИЦУ И ТУРИСТУ, ПА ПОЛЕТЕО НА ДРУГУ СТРАНУ ЗАЛИВА...

БИО ЈЕ ТО УЖАСАН ПРИЗОР, АЛИ ПОШТО СЕ ОДИГРАО У ЛЕПОЈ ПРИРОДИ, НИЈЕ ИЗГЛЕДАО НАРОЧИТО СТРАВИЧАН...

БАЛОН НИЈЕ ПУКАО

Када су хици одјекнули и Фогел се срушио на под, публика је остала нема. Узбудљивија представа још није виђена у Парк хотелу

Илузиониста Морис Фогел, или „Чудесни Фогел“, како су га звали, сматрао је трик смрти врхунцем своје вештине. Заиста, не без разлога: постоји много лакших начина да се заради за живот него да вам сваке вечери — пуцају у главу!

Мађионичари кажу да овај трик није нимало безопасан. Најмање два наест људи изгубило је живот изводећи га, међу њима и познати кинески илузионист Чунг Линг Су, који је 23. марта 1918. године на једној представи добио метак у срце.

И сам Фогел настрадао је једном, изводећи трик у Палати забаве у енглеском граду Лидсу; прогутао је дијаболу ваздушне пушке и морао је омести у болницу.

Али, те вечери, 12. јула 1972. године, Фогел није мислио ни на несрећног Кинеза ни на догађај у Лидсу.

рао један четворочлани ансамбл. Фогелова жена Памела већ је проверила три ваздушне пушке које су биле неопходан реквизит у представи и сада је седела са пријатељима за једним столом близу позорнице.

Памела никада није волела трик смрти и неколико месеци пре тога се заклела да га више неће гледати. Ипак, пошто није знала шта да ради читаве ноћи у хотелској соби, одлучила је да остане у кабареу.

Неко је куцнуо на врата свлачионице.

— Још десет минута, господине Фогел!

„Чудесни Фогел“ закопчао је своју кошуљу украшену наборима и пажљиво зачешљао косу...

ТРИ ПУШКЕ

Најпре је извео тачку читања мисли. По ко зна који пут у животу рекао је публици да замисли неко име и телефонски број, а онда је погађао. И по ко зна који пут, добио је буран аплауз.

А онда је на реду био трик смрти.

Фогел је дугогодишњом вежбом усавршио ову тачку. За њу су била потребна два балона, три напуњене ваздушне пушке и три стрелца који ће се добровољно пријавити из публике. Најпре ће једна пушка бити испалена и враћена на сталак, међу остале, а онда ће сваки стрелац замислити неки број од 1 до 10. Онај чији број Фогел погоди пуцаће у њега, а остала дво-

јица у балоне обешене са стране. Чим пушке опале, Фогел ће се затетурали као да, тобоже, нешто није у реду. Али, пошто ће на њега испалена пушка бити празна (о томе ће јасно сведочити два прснута балона), све ће се завршити урнебесним аплаузом.

„Још две-три овакве представе“, мислио је Фогел, „а онда идемо кући, у Лондон, на заслужен одмор!“

Али те вечери је Фогел, можда управо зато што је толико размишљао о одмору, био помало расејан и то му умало није стало живота.

Мађионичар је замолио да се јаве при гледаоца који знају да рукују пушком. У Родезији, где деца добијају пушке безмало чим се роде, оваквих не недостаје те се у сали омести подигла читава шума руку. Фогел је изабрао тројицу и навалио се:

— Не бојте се! И не пуцајте док не видите да сам премро од страха!

Затим се окренуо публици:

— Дакле, даме и господо, два стрелца циљаће на балоне које се управа љубазно потрудила да набави. — Направио је драматичну паузу, а онда додао: — Трећи ће пуцати у мене. Али, најпре ћемо замолити једну даму из публике да измеша пушке, како не бих могао да знам која је празна.

Девојка у живо обојеној вечерњој хаљини збуњено се попела на подијум. Памела Фогел спустила је своју чашу и скренула поглед. Овај део тачке најмање је волела.

Фогел се окренуо леђима, девојка је измешала пушке и три стрелца су нанишанила — двојица у балоне, један у Фогела. Зачу се узвик:

— Пали!

Одјекнуше два хица, али пуче само један балон. Фогел се затетура и паде.

ИМА ЛИ ОВДЕ ДОКТОРА?

За тренутак, завладала је тишина. Ако је ово заиста била само представа, онда се узбудљивија није видела у Камфинса Парк Хотелу.

На жалост, није била представа. Памела је притрчала своје мужу и видела да му је чело обликовано крвљу.

— Има ли овде доктора? — повикала је.

Један лекар је био присутан и он је саветовао да се Фогел одмах пренесе у болницу. Тако је и учињено. У болници открише да му је метак прошао кроз чело и зауставио се негде иза носа. Срећом, није ни окрзнуо мозак. Илузиониста је избегао смрт за длаку.

— Чудо вас је спасло, господине Фогел! — рекао му је лекар.

— Па, тако је морало да буде — слегао је Фогел раменима. — Знаете, мене и зову „Чудесни“!... Ако хоћете да се уверите, дођите да ме видите. Пошто вечерас тачка није успела, сутра ћу је извести још једном!

Тако је и учињено. Али, овога пута Памела је остала у својој соби. Чврсто је одлучила да више никада не посматра трик смрти.

П. С.

ВРЕМЕ ЈЕ!

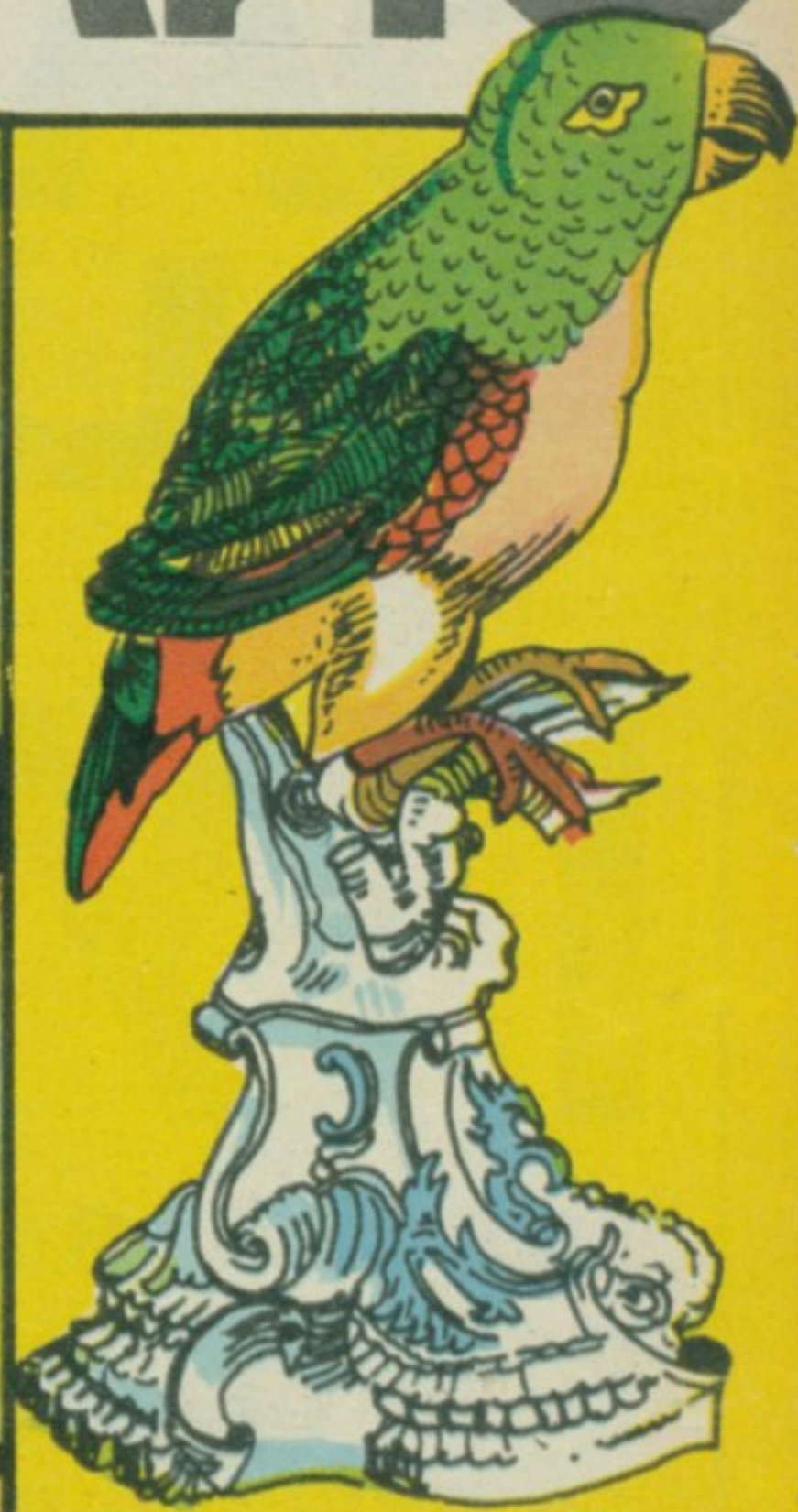
„Шта ја овде радим?“ питао се незадовољно док је седео у свлачионици кабареа Камфинса Парк Хотела у родезијској престоници Солзберију. Имао је слободно вече, па ипак се одазвао молби директора хотела да приреди ванредну представу. Била је то његова стара мана — није умео да каже „не“.

Дошло је време за почетак. Из велике дворане у свлачионицу су допирали звуци блуза који је сви-

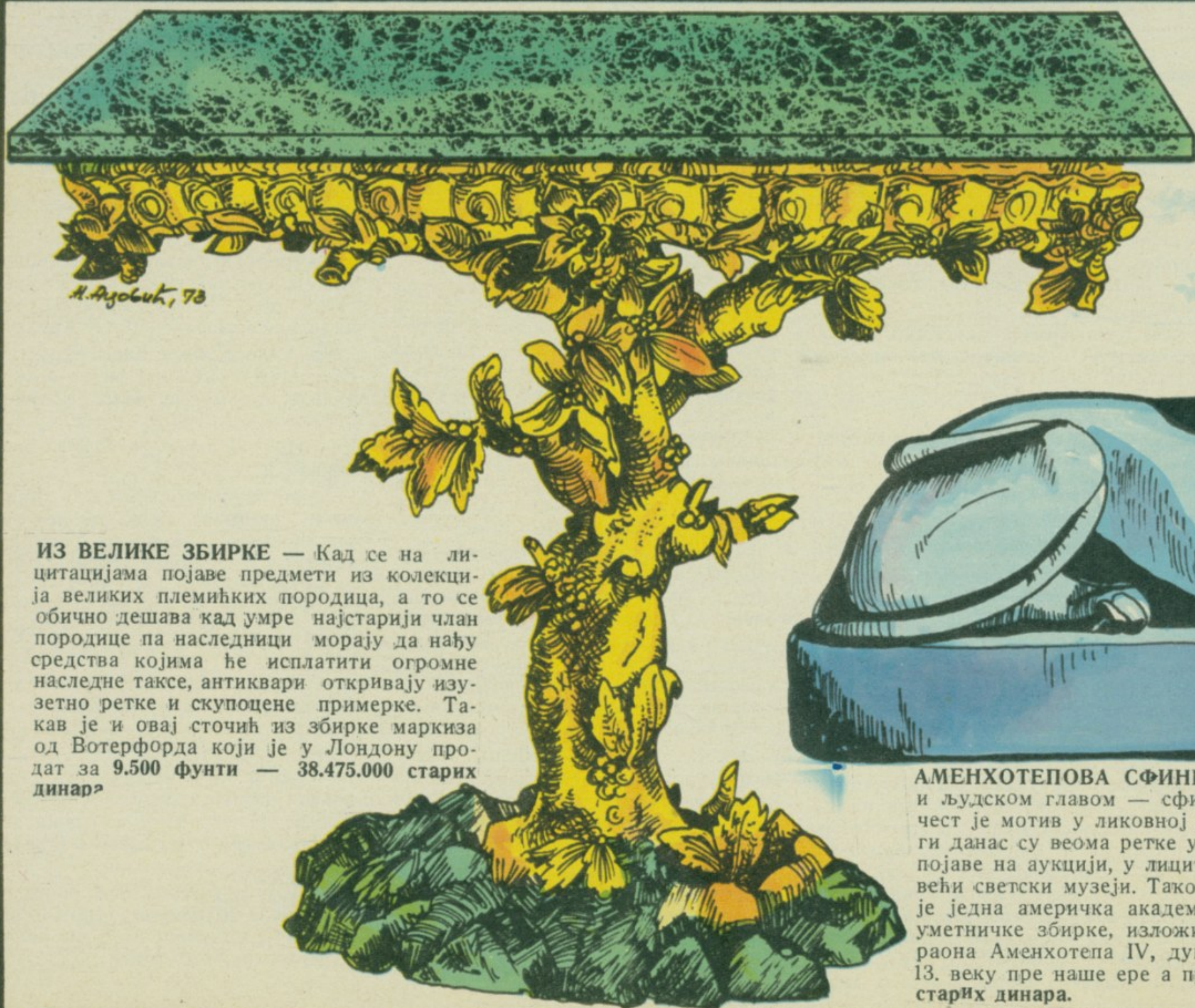
ЗАБАВНИКОВА АНТИКВАРНИЦА

400 МИЛИО

„ЛЕЖЕЋА ФИГУРА“ ХЕНРИЈА МУРА — Поред најразноврснијих предмета старе уметности, на лицитацијама се често појављују скулптуре великих савремених уметника. Међу њима се недавно нашла чувена „Лежећа фигура“ енглеског вајара Хенрија Мура. За ово дело од дрвета у Њујорку је плаћено 260.000 долара или 432.120.000 старих динара.

ПАПАГАЈ НА ГРАНИ — Најфинија врста керамике израђена је од порцулана који су први открили кинески лончари још пре више од 1300 година. Ова порцеланска фигурица папагаја на грани, висока 35 сантиметара, израђена је пре 300 година а недавно је продата за 19.000 долара — 31.578.000 старих динара.

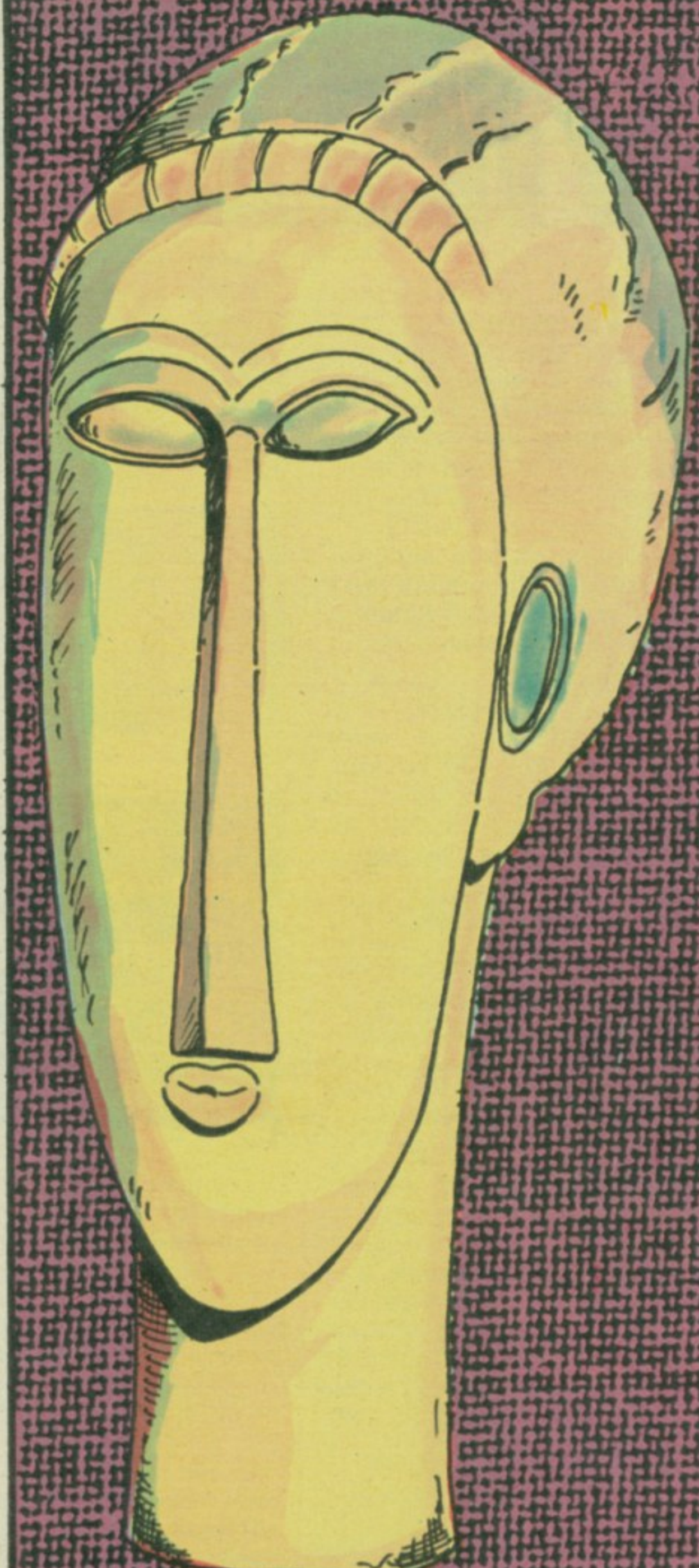
ИЗ ВЕЛИКЕ ЗБИРКЕ — Кад се на лицитацијама појаве предмети из колекција великих племићких породица, а то се обично дешава кад умре најстарији члан породице па наследници морају да нађу средства којима ће исплатити огромне наследне таксе, антиквари откривају изузетно ретке и скупоцене примерке. Таква је и овај сточић из збирке маркиза од Вотерфорда који је у Лондону продат за 9.500 фунти — 38.475.000 старих динара.

АМЕНХОТЕПОВА СФИНГА — Фантастично биће с лављим телом и људском главом — сфинга која симболички приказује владара, чест је мотив у ликовној уметности старог Египта. Фигурице сфинги данас су веома ретке у свету и вреде читаво богатство а кад се појаве на аукцији, у лицитирању учествују само милијардери и највећи светски музеји. Тако је било и прошле године у Њујорку кад је једна америчка академија, приликом продаје већег дела своје уметничке збирке, изложила изузетно лепу сфингу са ликом фараона Аменхотепа IV, дугачку свега 25 цм. Фигура је израђена у 13. веку пре наше ере а продата је за 260.000 долара или 432.120.000 старих динара.

НА ЗА ФАРАОНА

ИЗРАДИЛА ГА ИНДИЈАНКА — Све веће интересовање за примитивну уметност довело је до наглог скока цена народних рукотворина у међународним галеријама. Нарочито су популарни радови америчких Индијанаца, па аукционарски чекић све чешће објављује продају колекција скалпова, томахава или предмета којима су се служили врачеве. У току прошле године више предмета из Гринове колекције уметности америчких Индијанаца изнето је на продају у Њујорку. Између осталог, пажњу купаца је привукло једно вунено ћебе, рад непознате Индијанке из племена Навахо, које је достигло цену од 3.600 долара, односно 5.983.200 старих динара.

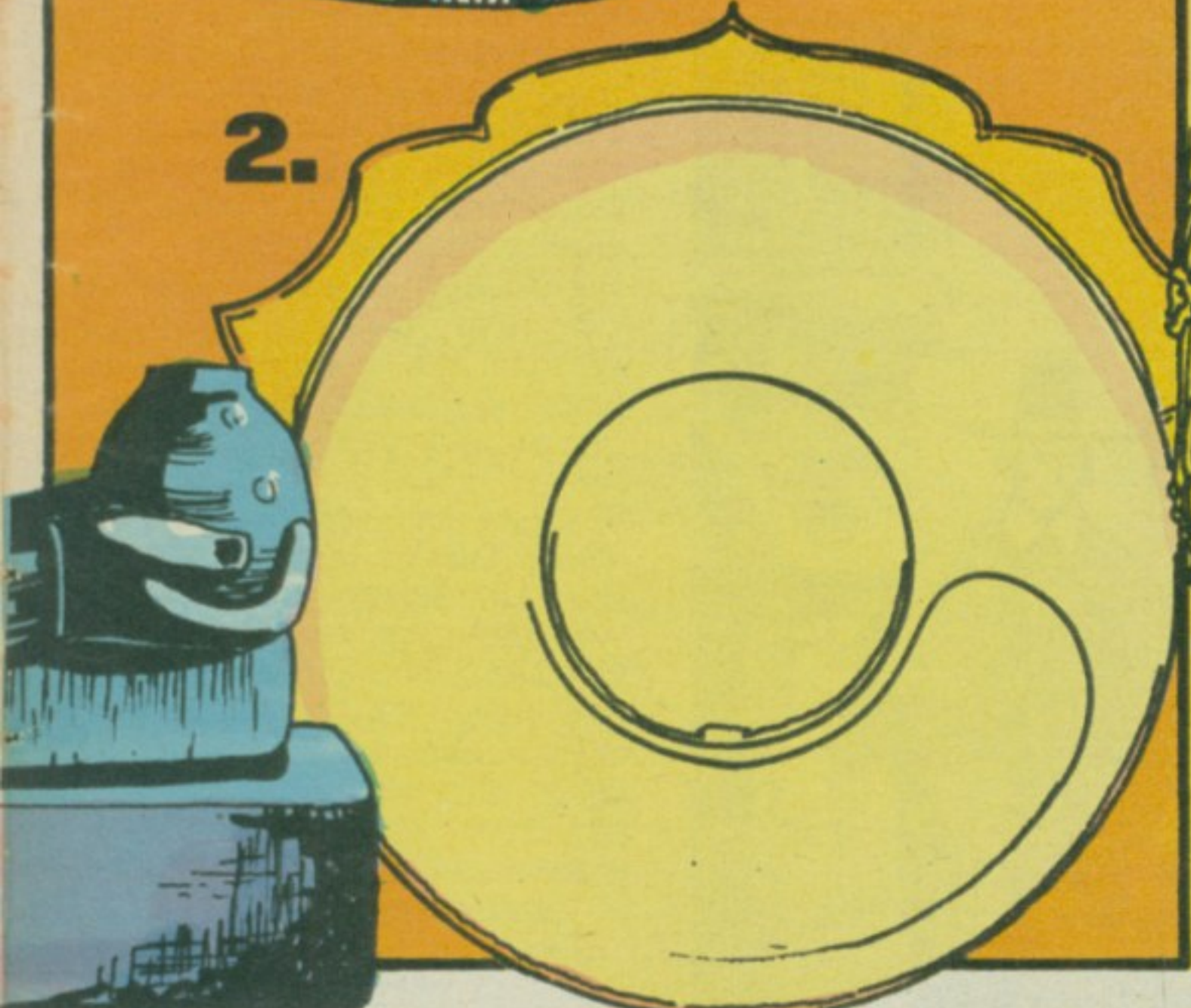

МОДИЉАНИ КАО ВАЈАР — Француски уметник италијанског порекла Амадео Модилјани познат је као сликар али се повремено бавио и скулптуром. У разним збиркама у свету сачувано је двадесет и пет његових вајарских радова. 1972. године на лицитацији у Лондону појавила се једна камена глава за коју се раније знало само са фотографије старе око шездесет година. Ово дело, настало 1910. године, продато је за 72.000 фунти, односно 291.600.000 старих динара.

1.

2.

КАД ЈЕ ПОРЦУЛАН КИНЕСКИ — Порцулан из Кине на лицитацијама готово да не зна за границе у цени: мала посуда са плавим шарама и будистичким лавовима (слика 1) продата је у Лондону за 14.500 фунти или 58.725.000 старих динара а плитки суд (слика 2) за прање четкица за писање плаћен је чак 18.000 фунти или 72.900.000 старих динара!

НАРУЏБИНА МАДАМ ПОМПАДУР — Једно од најславнијих имена међу великим мајсторима намештаја из периода владавине француског краља Луја XV био је Жан Франсоа Ебен. Његово ремек-дело је писаћи сто који је направио по налогу Мадам Помпадур, миљенице краља Луја XV. Овај сто, на изглед, није ништа нарочито, али по нечему је ипак изузетан: кад се притисне на скривену дугмад и опруге, из њега се на неочекиваним местима појављују пултови за писање и фиочице! Врло строга цеховска правила из тог времена забрањивала су да исти мајстор ради и уметничку столарију и прецизне механизме као што је овај. Али, Ебен је био краљев миљеник и усуђивао се да повремено прекрши правила. Више савремених сликара направили су портрете Мадам Помпадур како пише за овим столом који је после њене смрти дошао у збирку богате Американке Марте Рокфелер. Пре неколико година изнет је на лицитацију у Њујорку и продат Метрополитен музеју за 410.000 долара или 681.420.000 старих динара!

МЕДВЕД

НИЈЕ ПАС!

Данас се не би могло ни замислити да студент доведе свога пса у просторије неког енглеског универзитета. Пре стотинак година, међутим, по двориштима, аулама и студентским собама ових цењених установа мували су се пси свих раса и величина пратећи своје младе господаре којима „дружење с науком“ није умањило „спортски дух“.

Чувени универзитет у Кембриџу забранио је међу првима, још пре 150 година, држање паса. Када је славни песник Бајрон ступио на овај универзитет, и њему је, као и свима другима, саопштено да не може довести своје псе. Али, пошто је наредба забрањивала само држање паса Бајрон је упркос универзитетским властима набавио једног медведа и сместио га на тавану студентског интерната.

Године 1807. написао је песник једној својој пријатељици: „Имам најбољег пријатеља на свету, једног припитомљеног медведа. Када сам га довео овамо, питали су ме шта ћу с њим да радим, а ја сам одговорио да ће и он да студира. Мој одговор изазвао је очигледно недопадање“.

СТРАСТ ФРЕНСИСА БЕКЛЕНДА

И познати британски универзитет у Оксфорду није остао без сличног догађаја. Френсис Бекленд, чувени енглески зоолог, читавог свог века вукао је са собом по неку животињу. Када је као студент дошао у Оксфорд, донео је једног припитомљеног орла.

После дугих прегањања успео је да издејствује дозволу да огромну птицу држи у својој соби. Пернати „студент“ био је узрок свакодневних незгода и Бекленд је најзад био принуђен да се растане од њега. Но, то га није опаметило.

С једног путовања по Немачкој будући зоолог донео је туце жаба крекетуша. Невоље са њима почеле су још на самом повратку у домовину. Јер, тек што су путници у возу почели слатко да дремуцају, жабе су, као по команди, углас закрекотале. Беклендови сапутници уплашено су поскакали, а кад су открили порекло ларме, запретили су студенту да ће посуду са „љигавим створовима“ бацити кроз прозор.

Бекленд је тада почео жестоко да тресе посуду не би ли умирио своје пријатељице. То се понављало за време читавог пута. Најзад

На ову очигледну зоолошку чињеницу универзитетске власти нису изволеле обраћајући пажњу, па је Тиг ноћу морао да се сели у суседство

су стигли у Оксфорд и Бекленд је одахнуо. Но, његова срећа није дуго потрајала. Већ сутрадан једна радознала собарица подигла је поклопац с тајанствене посуде и кад су жабе сложено закрекотале, она се толико уплашила да је испустила суд и побегла.

Жабе су искористиле очекивану слободу, искочиле кроз прозор и вероватно завршиле у кљуновима енглеских пловки и рода. У сваком случају Бекленд их никада више није видео.

Неколико месеци будући зоолог је мировао, а затим је у своју студентску собу довукао један сандук из кога је искочило чудно створење вилико као одрастао овчарски пас. Али, камо лепше среће да се радило о обичном псу! Бекленд је ово га пута набавио правог либанског медведа старог све-

га неколико месеци и жељног кретања после дугачког пута.

БЕБА СИСА ПРСТЕ

Пре него што је студент успео да интервенише медвед је излетео из собе, већело мумлајући претрчао преко дворишта и нестао у првим вратима на која је наишао. На несрећу то су била врата универзитетске капеле у којој се управо одржавала служба божја.

Свештеник је чуо неку буку на вратима, подигао прекоран поглед према преступнику и — угледао медведа! Не изгубивши присуство духа одмах је полетео према њему витлајући сребрном палицом, знаком свог свештеничког достојанства. Тек кад је медвед побегао из капеле, издала га је храброст — забравио је врата и за сваки случај сакрио се иза олтара!

Медвед, ништа мање уплашен, стао је избезумљено да трчи по дворишту вијајући псе који су у то време још имали право грађанства у Оксфорду. Бекленд је, уз помоћ пријатеља, некако успео да га сатера у један угао и на главу му набаци студентску тогу.

Када га је, тако закукуљеног, узео у наручје, мед-

Беклендова реч, па да се умири као бубица.

За Тига није постојало ништа страшније но да јустане сам и то у мраку. Кад би га Бекленд понекад оставио увече самог у соби, он би тако тужно урлао и завијао да би разбудило читав колеџ и све псе у њему. Паклени концерт који би тада настајао тешко је описати.

Најзад је универзитетским властима досадило лајање паса и завијање медведа, па је издата строга наредба „против држања паса у зградама универзитета“. Узалуд се Бекленд позивао на очигледну зоолошку чињеницу да медвед није пас. Није му преостало друго до да Тига веже ланцем и смести га на празан плац у суседству који није припадао универзитету.

Али, када би Тиг ноћу сувише жалосно цвилео, његов послодар, који то није могао да издржи, кришом га је доводио у своју собу, везивао за ногу од постеље и обојица би заспали задовољни и срећни.

ГУЖВА ЗБОГ ШЕЋЕРЛЕМЕ

Ускоро је дошао школски распуст и Бекленд је са својим љубимцем отишао на село. Мештани су разрогачених очију посматрали младог господина студента како свакодневно прави дугачке шетње са својим четвороногим пријатељем. Тигу се на селу највише допала мала трговина у којој му је Бекленд понекад куповао шећерлеме.

Једног дана искрао се Тиг из собе и сам кренуо право према омиљеној радњици. Стара продавалица, која је с наочарима на носу седела за тезгом и плела, механички је дигла главу кад је звоно над вратима zazвонило. Угледавши Тига ужаснуто је крикнула и, заборавивши на свој реуматизам, у три скока прелетела ступнице који су из радње водиле у стан на спрату.

Тига ово није ни најмање узбудило. Чим је старица nestала, он је мирно сео на тезгу и стао да празни теглу са шећерлемама. Кад је, нешто касније, приспео и Бекленд сав задуван од трчања, Тиг га је дочекао задовољно мумлајући.

У јесен су се вратили у Оксфорд, али Тиг више није био мече већ снажан одрастао медвед који је деловао прилично застрашујуће. Поред тога све чешће су га хватала лоша расположења и узнемиреност.

Тада је Бекленду остављено да бира: или ће се растати од свог љубимца, или ће морати заједно с њим да напусти универзитет. Он, се гешка срца, одлучио за оно прво и Тиг је послат у лондонски зоолошки врт. Но, Беклендов медвед није могао да се навикне на живот у кавезу — престао је да узима храну и једног јутра нашли су га мртвог.

Б. Д.

ЦВЕТНЕ ЛИВАДЕ

В ише од 50 година у северном Банату и Бачкој гаји се дивно украсно цвеће — за продају. Овај пријатан и користан посао први је на својим имањима почео некадашњи богат земљопоседник Ледерер чије су плантаже цвећа заузимале површину од преко 50 хектара. Године 1944. гајење цвећа преузео је пољопривредни комбинат из Чоке, а од пре десетак година „Флоратенекс“ из Сенте.

На овим пространим ливадама гаји се разноврсно цвеће намењено, пре свега, производњи цветног семена за извоз. Семе је путовало из Баната и Бачке до Холандије, Шведске, Немачке и других земаља да би украсило многе европске паркове и баште. Прошле године предузеће из Сенте започело је нов „цветни посао“. На нешто мањој површини гаји се такозвано суво цвеће које служи за прављење разних цветних композиција — популарне икебане.

снимци: Стеван Крагујевић

Лепи ката чији је латински назив *aster* или *callistephus*. Име је добила због сличности са звездом или ланчићем.

Душман или цинија, латинско име *zinnia*. Названа је по немачком стручњаку за цвеће професору медицине Цину.

Кадифица, латински назив *tagetes*. Прозвана је по имену лепог и паметног младића Тагета из етрурске митологије.

Лепи ката, латински *aster* или *callistephus*. Има је у свим могућим живим бојама и веома је декоративна.

Врбена или љутовница, латински *verbenas*. Тако су стари Римљани звали биљке које су служиле за свечаности и обреде.

КАМЕНЬЕ ИЗ ОРЛОВСКОГ ГНЕЗДА

Као њаник на челу одреда зауставио се на ивици питеме долине, обрисао зној са чела и забацио главу уназад да би могао да погледа циљ свога похода. Високо горе, на врху окомитог брда, белео се манастир Острог! У заћи коњима уз планину није се могло ни помишљати. Мораће околом наоколо, док им очи не искоче а добри коњи поломе ноге. „Све је у овој земљи наопако“ — размишљао је ратник. „Ни храмове не дижу као остали свет, у питомици где има хлада и воде, него у овом камењару. Проклети Влаши“.

Ибрахим-паша окренуо се и погледао своје војнике. Многи од њих прешли су Сирију, Босну, Курдистан, али овакво чудо нису видели. Не, прочитао им је на лицима, никоме се од њих није ишло горе. Али, избора није било. Добро су запамтили речи главнокомандујућег Омер-паше који је љут на Црну Гору, а нарочито на младог кнеза Данила, наредио: разорити Острог по сваку цену!

Турци су невољно кренули уз камењар. Било их је преко хиљаду.

Браниоци су их чекали, њих свега 48!

ЉУТИ ПРОТИВНИЦИ

Омер-паша Латас имао је тих година јаке разлоге да буде љут на Црногорце, и као војсковођа и лично.

Турска је одувек тврдила да је Црна Гора њена покрајина, а да су владице само црквени поглавари. Цела Црна Гора, и племена Брда и такозвана Стара Црна Гора, бранећи своју самосталност, упорно им је то одрицала и због тога плаћала високу цену: земља им је годинама била прави војнички логор. Владика Раде први је дошао на помисао да код руског цара уреди да његов наследник буде кнез, световни владар, знајући да ће тако најбоље учврстити углед и утицај

Црне Горе. Руски цар Никола I одржао је обећање дато Његошу. Кад је Данило, тада је једва прешао двадесету, дошао у Петроград да му се представи — признао га је за кнеза.

Турска је одмах осетила опасност и одбила да призна Данилово наименовање.

Млади Данило решио је да га изнуди силом. Почео је устаничку акцију у Херцеговини, а још кад су Црногорци освојили Жабљак и са његових бедема као трофеј однели на Цетиње пет топова, Омер-паша је предложио султану да „прегазе Црну Гору, а кнеза Данила, опасног бунтовника коме не помаже лепа реч, приморају на покорност“. Султан је одобрио поход.

У МИШОЛОВЦИ

Према Омер-пашиној војсци од 60.000 војника која се окупила да нападне Црну Гору са пет страна стајала је црногорска војска — све у свему 4.000 људи! Сви мушкарци од 13—60 година наоружали су се и чекали.

Потпуно уверен у победу, Омер-паша је упутио писмо кнезу Данилу позивајући га на предају: „Зар не видиш, влашка поглавице, да сам те опколио са свих страна, па ми не можеш умаћи да крила имаш. Ухваћен си као у мишоловцу. Дођи ми са главарима под шатор и не оклевај...“

Међутим, млади црногорски кнез није ни помишљао на предају. Омер-паша је отпослао достојан одговор: „Дођи, Алахов славодобитниче, или ми кажи где си са својом војском да ја дођем с мојом теби, па ја и ти прво да се огледамо, а после наше војске нека чине шта хоће“...

Писмо је дубоко увредило Омер-пашу. Зар један жутокљунац да га изазива на двобој, њега прекаљеног ратника и јунака који је окупирао Влашку и Молдавију, умирио Албанију, Сирију, Курдистан. Зар њега коме је био поверен и тежак задатак да умири босанске бегове кад су се побунили, против Цариграда?

Кад их је скршио, босански племићи су га за освету назвали највећим непријатељем муслимана и ђаур-пашом, пребацујући му хришћанско порекло. То га је заболело и сад је био час да им докаже како у њему нема милости за хришћане.

Латас је заиста пореклом био Србин, у хришћанству се звао Михаило-Мића. Као официјерско дете завршио је кадетску школу у Госпићу, а у ислам је прешао и узео ново име, изгледа, због неких новчаних неприлика у које је као наредник запао.

У Турској је направио муњевиту војничку каријеру. Почео је као учитељ цртања деци заповедника видинске тврђаве, наставио као наставник техничког цртања у цариградској војној школи да би ускоро постао учитељ престолонаследника Абдул Меџида! Већ 1838. имао је чин пуковника. Одличан војник, посебно се издвајао у борби с бунтовницима широм огромне територије Отоманске империје. Кад је кренуо на Црну Гору био је на врхунцу своје моћи.

Насупрот томе кнез Данило није се у том часу налазио баш у завидном положају, не само према осталим државама него чак ни у својој земљи.

СТАРИЈИ БРАТ

Због својих младих година имао је доста противника и међу самим сународницима, а како је у унутрашњој политици био прекпа и суров, замерио се особито брђанским племенима која су се опирала плаћању пореза. Видећи да се Турци спремају да га нападну, кнез је послао поруку брђанским племенима и позвао их храбрећи их за борбу: „Дошло је доба да уверимо султана и све велике силе које сумњају у нашу независност да смо ми слободан, народ независан ни од кога“...

И Брђани су заборавили на међусобне свађе и пришли кнезу.

Отпочео је рат који је у историји забележен као „Први Омер-пашин поход на Црну Гору 1852—53. године“.

Мада су Црногорци пружали жилав отпор, гинули, измицали и јуришали, надмоћне турске снаге заузеле су Грахово, део Црмнице и Брда, а долином Зете кретала се главна турска колона с намером да раздвоји брдска племена од Црне Горе. На свом путу Турци, који су продирали према центру Црне Горе — Цетињу, одлуче да разоре оба манастира у Острогу, Нови и Стари, и спале мошти св. Василија кога су Црногорци као борца за народно ослобођење поштовали и сматрали највећом светињом.

Чим је чуо за ову намеру, кнез Данило који је во-

дио битке у Црмници и Љешанској нахији, поручио је свом старијем брату војводи Мирку Петровићу — који му је и до тада много пута помогао мудрој речју и храброшћу — да се спреми за одбрану Острога!

ПИНГ-ПОНГ ГРАНАТАМА

Још издалека Турке су угледали стражари с манастирских зидова и одмах алармирали остале браниоце. Заповедник одбране војвода Мирко који је још као дечак, да освети мртвог брата, убио на Грахову 1838. неког турског команданта, добро је знао шта их чека. Једино на шта се могао ос-

Турци су напали у густим гомилама и у налету успели да заузму Доњи манастир, чак су и до врата Горњег стизали, али њега браниоци нису дали. Заштитили су га мртвим телима!

лонити био је незгодан положај манастира и спремност другова да у сваком часу положи живот бранећи га.

А манастир Острог заиста је јединствен по свом положају. Изнад живописне Бјелопавлићке долине уздиже се планински масив Острог. На његовој западној страни, у самој стени, као орлово гнездо, саграђен је 1668. Горњи манастир с пещинском црквом, хладном и малом просторијом у којој почивају мошти св. Василија. Касније је подигнут и Доњи манастир опасан каменим зидом. Изнад Горњег манастира одсеком се уздиже висока стена тако да браниоци нису имали никакве одступнице.

С нешто мало хране и муниције и много храбро-

сти очекивали су долазак непријатеља.

Турци су напали у густим гомилама и у налету успели да заузму Доњи манастир. Чак су долазили и до врата Горњег, али њега браниоци нису дали. Заштитили су га мртвим телима. Гинули су и Турци храбро, падали као снопље и изнова јуришали. Кад су после неколико дана видели да овако никуд неће стићи, насекли су доста прућа и донели до самог прага манастира. Тада су убацили у манастир потпаљене кумбаре — старинске гранате — од којих је неколико пало на саме браниоце и побило их. Међутим, Крцо Петровић и Новица Церовић, исти онај који је посекао Смаилагу Ченгића, успели су да дохвате неколико гра-

ната и баце их натраг међу Турке. Десетак их је пало од властитог оружја.

То је изазвало такву јарост у турској војсци да је поновила јуриш и упала у само здање Горњег манастира. Кад су ово видели, браниоци су оставили оружје јер им је муниција била на измаку и са горњих спрадова и из пећине почели да бацају раније довучено камење. Њега је бар било на претек!

Огромни блокови учинили су прави покољ: у манастиру и испред њега котрљали су се Турци, рањени и поубијани, и уз јавке предавали душу Алаху.

Потпуно пометена и у паници турска војска је одступила од манастира. Није прошло дуго, а спевана је ова песма:

Изнад њих се уздизала
висока окомиша сџена,
око манасџира у ком су
се налазили неџријаџељ
је заџалио ваџру, а му-
ниције је било све мање!

„Просто било храбрим
Црногорцама
што нас бију свијетлим
оружјем,
ал' не просто Светом
Василију
што нас поби студеним
камењем!

КУДА С МРТВИМА?

Затишје које је настало после бацања камења Црногорци су искористили да покупе своје мртве и довуку камење, а Турци да се среде и изнова крену на јуриш.

Са малим предасима борба се водила из дана у дан. Турака је било све више јер је Омер-паша, заинтачен да успе, слго појачања, а бранилаца све мање.

Простор на коме су се борили био је тако мали а уз то каменит да нису имали где ни мртве да сахране. У једном предаху војвода Мирко, спартански васпитан, научен на опорост живота, сиромаштво и самоодрицање, обратио се попу Лазару Мијушковићу чији је син Грујица погинуо у манастиру и неколико дана остао неукопан:

— Попе Лазаре, узми Грујицу, спусти се низ манастирски зид и укопај сина.

На ове речи Бока, други син попа Лазара, дохватио је мртвог брата и кренуо да га изнесе иако су се турска зрна одбијала о манастирске зидове. Видећи да ће му и други син погинути, Лазар се избезуми и рече љутито:

— Војвода Мирко, мени мој мртав син не смета, а ти ако хоћеш, спусти се и сахрани га сам.

Војвода је без речи заденуо пиштољ за појас и узео Грујицу на леђа. Али, умешали су се остали знајући да ако погине Мирко, погинула је и одбрана Острога. Јавили су се добровољци и ноћу уз помоћ конопца спустили низ манастирски зид и сахранили Грујицу и остале погинуле.

Смрт се надвила над храбре витезове.

ВАРКА СА ВАТРОМ

Обавештен о јуначкој борби код Острога кнез Данило је послао артиљеријско појачање. Међутим, Ибрахим-паша се досетио ка-

ко да осујети ову помоћ. Да би обмануо црногорску војску, принео је сено, сламу и грање око манастирских зидова и потпалио тако да одоздо изгледа да је манастир спаљен а браниоци изгинули. Војвода Мирко одмах је схватио лукавство Ибрахим-паше. Овако више не може издржати, а појачање ће се вратити кад види ватру. Одлучио је да се један од бранилаца пробије кроз турске бојне редове и извести кнеза да манастир није спаљен и да се браниоци држе.

Обратио се пјешевичком капетану Пеку Мијушковићу чији су људи најбоље познавали терен:

— Капетане, изабери сам човека који ће моју поруку однети кнезу!

Капетан се нашао на мучи. Кога да издвоји кад је било мало наде да ће тај изнети живу главу. Најзад је одлучио. Позвао је свог сина Николу, младића од 22 године, и дао му кратко упутство:

— Поћи ћеш до кнеза да предаш поруку и знај да ће ти оцу бити милије да погинеш него да жив паднеш Турцима у руке. — Никола је почео да се спрема, али војвода Мирко, који је знао колико Пеко воли сина, није издржао:

— Хвала ти, капетане Пеко, храбар си отац али има и других који ће моју поруку однети.

— Ја ћу је однети, па макар погинуо — био је упоран Никола. — Само се једнога бојим. Пошто кнеза не познајем, не знам хоће ли ми веровати.

— Ми ћемо с Николом — јавили су се Михајло Бацковић и Саво Петровић. — Нас кнез зна и ми ћемо га наћи.

Кроз мрклу ноћ, између турских стража и шатора, храбра тројка се вешто провлачила. У зору је стигла у село Церово где се у кући Шулетића налазио кнез и предала му поруку. Кнез, који је већ поверовао да је манастир пао а посада изгорела, примио је вест са великом радошћу. Одмах је наредио Перу Томову и сердару Милу Мартиновићу да са војском похитају у помоћ браниоцима чије су снаге биле на измаку.

Уз помоћ великих сила убрзо је престао рат у Црној Гори, а Омер-паша морао је да се врати у Цариград са првим поразом — манастир Острог није успео да освоји.

ЦРНА БРАДА И КОМАНДОСИ

У ИСТОМ
ТРЕНУТКУ...

ИДИОТИ!
СИЛА СИ,
ДРУГАР!
МИ БЕМО СЕ
ОДМАРАТИ А ПОСЛЕ
БЕМО ТРАЖИТИ ДЕО
ПЛЕНА СТЕЧЕНОГ У ЗНОЈУ
ЛИЦА
ЊИХОВОГ!

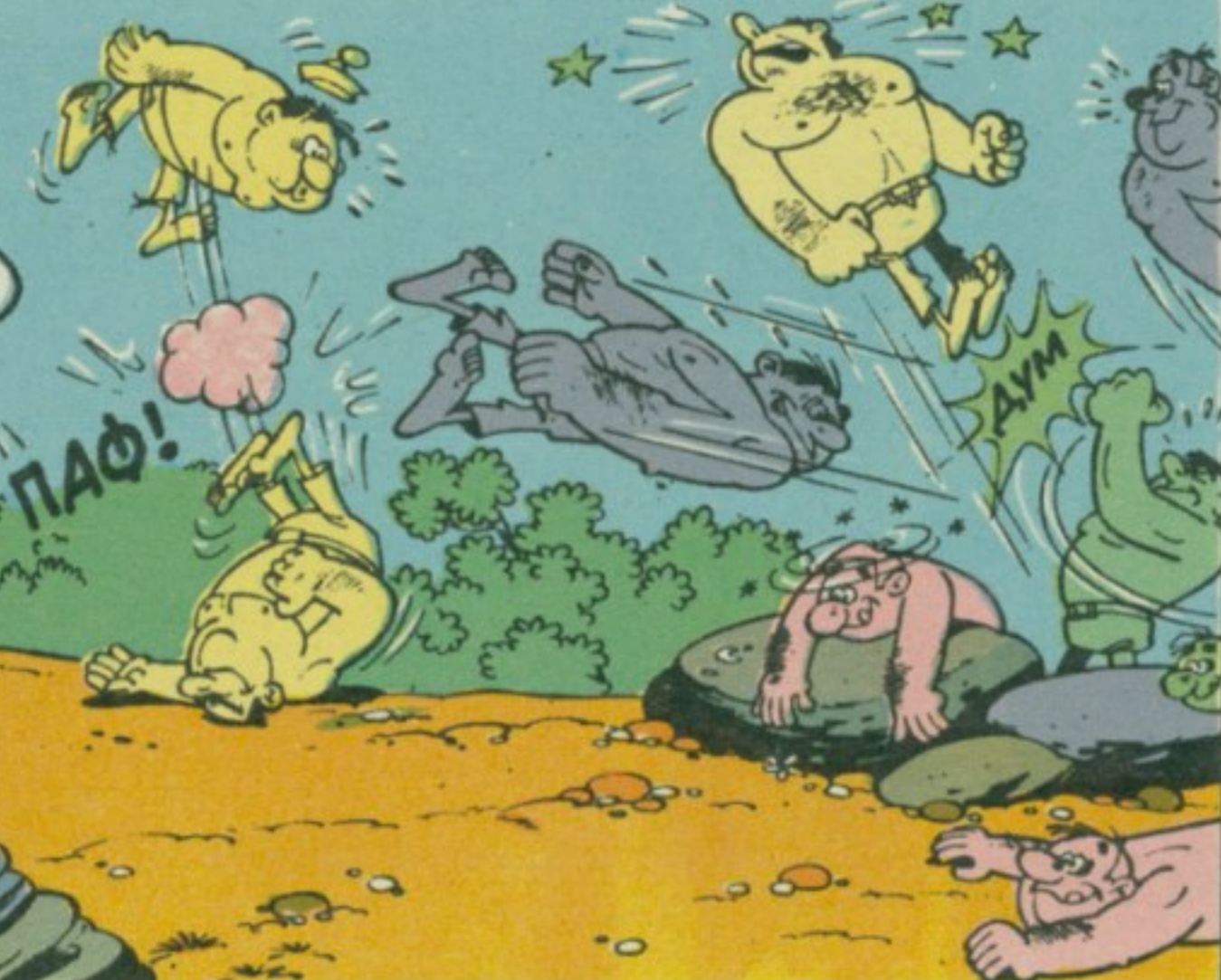
ХА! ХА!
ХА!

МАЛО КАСНИЈЕ,
КАД ЈЕ И НОСОЊА
ОБАВЕШТЕН...

ХА! ХА! ХА!
ЈА БУ ДА
ОКРЕНЕМ ПРАМАЦ
ПРАВО ПРЕМА
ОСТРВУ АНЂЕЛА
И ТУ ЗАКОПАТИ СВОЈЕ
БЛАГО! А ОНДА БУ ДА
САЧЕКАМ ЊИХОВ ДО-
ЛАЗАК И ПОДЕЛУ
ПЛЕНА! ХА! ХА!

ЗА ТО ВРЕМЕ, НА ОСТРВУ
АНЂЕЛА, КРАЂЕВИ КОМАН-
ДОСИ ОДРЖАВАЈУ КОН-
ДИЦИЈУ...

ДОШАДНО ИМ ЈЕ,
НИК! ЖНАШ, ТРЕБА ДА
ШЕ КРЕНЕ У
АКЦИЈУ!

ЗНАМ,
НЕСТРПЛИВИ СУ!
АЛИ, МОРАМО
ДА ЧЕКАМО КРАЂЕВЕ
БРОДОВЕ! БЕЗ ЊИХ
НЕ МОЖЕМО У
АКЦИЈУ!

ЈЕДРО
НА ВИ-
ДИКУ!

БРОД
ЊЕГОВОГ
ВЕЛИЧАЊ-
ШТВА!

НИ ГОВОРА!
НА БРОДУ
ЈЕ ГУСАРСКА
ЗАСТАВА!

ПА ТО ЈЕ
БРОД
ОНОГ
ПИРАТА!
САМО НАМ ГА
ПРОВИЂЕЊЕ
ШТАБЕ!

НАРЕДИ ДА
ТРУБЕ НА
УЗВУНУ... А
ЗАТИМ НЕКА СЕ
МОМЦИ
КАМУФЛИРАЈУ
... ДА ИХ
ИЗНЕНА-
ДИМО!

И ОНА ЈЕДРА
МОЈЕ
БРО... БРО-
ДИЦЕ...

БУДИТЕ
ДЕТЕКТИВ...

СВЕ ЗБОГ ФОРМУЛЕ

Лучка четврт Колкје у Амстердаму била је скоро празна те позне јесење вечери.

Инспектор Жеди налазио се за воланом својих кола. Журио је после обављеног посла у хотел да би још пре спавања завршио извештај за шефа.

Изненада, пред његовим колима искрсла је сидуета неког човека. Жеди је притиснуо на кочницу и нагло зауставио. Човек је то искористити, отворио врата и сео поред њега.

— Брзо, молим вас, брзо! — муцао је непознати.

Навикао на свакојаке ситуације Жеди без речи потера кола. Тог тренутка приметио је сидуету неког другог човека који је журио за колима. Тада се обратио свом непознатом сапутнику:

— Имате неприлика?

ГОНЕ МЕ...

Непознати висок и мршав човек, изгледао је мртав уморан. Успео је само да климне главом.

— Јури вас полиција? — упита инспектор.

Непознати га погледа и уплашеним гласом упита?

— Да нисте ви можда из полиције?

— Не, не... ја радим за један лист — покуша Жеди да га умири.

— Зовем се Вектер — поче непознати очигледно уморен. Гоне ме... Гони ме један шпијун који покушава да ми украде једну хемијску формулу до које сам управо дошао. Ако хоћете да ми помогнете дођите сутра у десет часова у Француску библиотеку, у салу за речнике, пред полицу са Енциклопедијом 19. века. Тада ћу вам поверити коверат с тајном формулом. Молим вас, дођите.

— Добро, доћи ћу — одговори инспектор Жеди.

— Хвала вам, сад можете да ме искрцате — рече Вектер.

Свашта, помисли Жеди, овакве ствари се могу догодити само мени.

Сала за речнике у Фран-

цуској библиотеци била је скоро празна. Само су се две-три особе шеткале дуж полица препуних књига.

Глупо место за састанке, помисли Жеди, али идеално за онога који жели да се сакрије. Правећи се незаинтересован упутио се до полице на којој се налазило пет томова Енциклопедије 19. века.

Између два тома вирио је неки папир. Да би га извукао, Жеди је морао најпре да извуче један том, али је то тако неспретно урадио да су остали томови полетели на земљу. У тишини библиотеке тај тресак је одјекнуо као грмљавина. Одмах затим чуло се и пригушено шкљоцање. Нисам сам — пролетело је Жедију кроз главу док је размотавао папир у којем је писао: „Дођите на ово исто место кроз десет минута. Вектер“.

Док је чекао на Вектера Жеди се потрудио да поправи штету. Поређао је на под испред полице првих пет томова Енциклопедије почињући од последњег а затим их једним покретом подигао на полицу. Док их је подизао за тренутак је између редова књига спазио с леђа неког човека који је у руци држао револвер.

Укочио се. Значи, шкљоцање које је чуо... Пожу-

рио је за непознатим кроз уске пролазе међу полицама али кад је дошао до првог заокрета непознатог више није било. А ни Вектера. „... Кроз десет минута!“ писало је на цедуљци.

Поново се чуло тупо шкљоцање.

Жеди потрча натраг ка месту где је требало да се нађе са Вектером. Испод полице са томовима речника из 19. века лежала је нека непомична прилика.

БЕЗ

ОТИСАКА

Био је то Жедијев сапутник од синоћ који му се представио као Вектер. Био је без свести, а из десне слепоочнице цурила му је крв.

Инспектор у неколико скокова стиже до улазних врата, нађе тамо једног чувара и нареди му да мотри да нико не изиђе из сале и да обавести полицију...

Инспектор холандске полиције Друм вртео је главом:

— Готов је. Метак калибра 6.35...

Претресао је жртву, али писма које је убијени требало да преда Жедију више није било. Значи, шпијун који је пратио Вектера успео је, пошто га је убио, да се докопа и тајне формуле.

Поред чувара на улазним

вратима нико није прошао и према томе убица је морао бити један од двојице људи које је полиција затекла у сали са речницима.

Први је био Херман Лонг, по народности Енглез. Дежмекаст, кратковид човек који је стално жмиркао иза наочара са златним оквири-ма. Пристао је да га претресу али код њега нису нађени ни револвер ни коверта с формулом.

— Ја сам професор — изјавио је полицајцима. — И бавим се истраживањем дела писаца деветнаестог века...

— Где сте се налазили кад је жртва убијена?

— У пролазу између рафова са Енциклопедијом 19. века.

— Хоћете да кажете...?

— Да — поновио је професор Лонг. — И присуство вао сам убиству. Чак сам и видео убицу... То је он! додаде показујући на другог осумњиченог, бркатог човека четрдесетих година

— То је лаж! Ја...

— Чекајте! — прекиде га инспектор Друм. — Говорићете кад вас будемо питали!

— Човек који је убијен прелиставао је први том Енциклопедије — наставио је Лонг. — Убица се налазио удаљен онолико колико су запремала остала четири тома. Извадио је из џепа револвер и са стране пуцао на... жртву! Ја... признајем да сам се уплашио и побегао!

Човек с тустим брковима се побунио:

— Ја сам новинар. Зовем се Лудовик Леклер... Тражио сам податке за један биографски чланак... и све што овај човек прича чиста је лаж!

— У реду! Да чујемо вашу причу!

— Професор, пошто он тврди да је професор пришао је Вектеру с револвером у руци. Испалио му је метак у слепоочницу и брзо побегао. Ја... ја нисам смео да се умешам. Али видео сам да је револвер сакрио на једној другој полици...

На месту које је Леклер показао нашли су оружје. На жалост, отисака није било!

— А писмо?... — упита холандски инспектор.

— Ха! — слеже раменима Жеди. — Кривац га је сакрио. Усталом, питајте га. Признаће вам!

— Кривац? Али ко је кривац?

— Професор Лонг, наравно! — одговори инспектор Жеди.

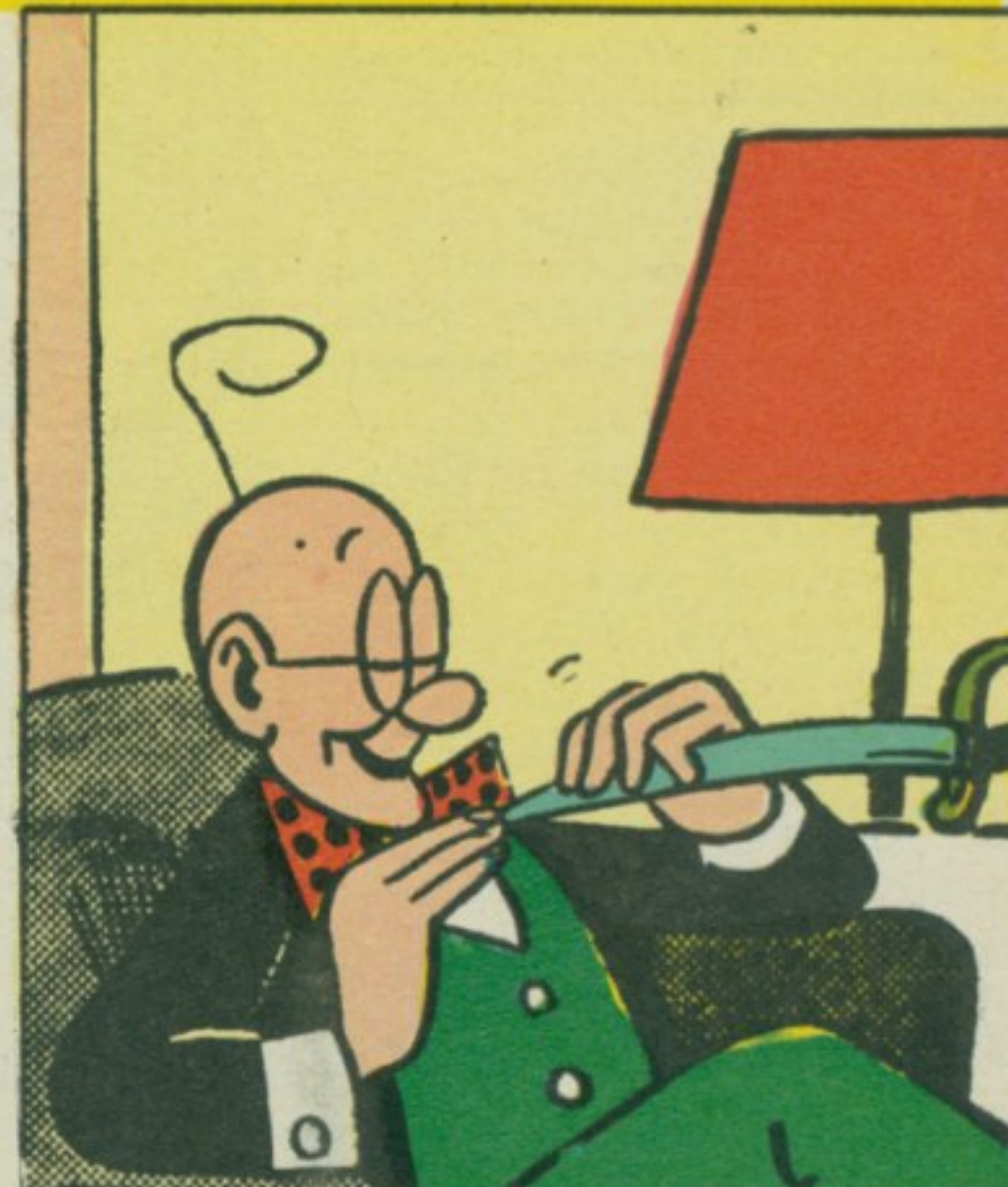
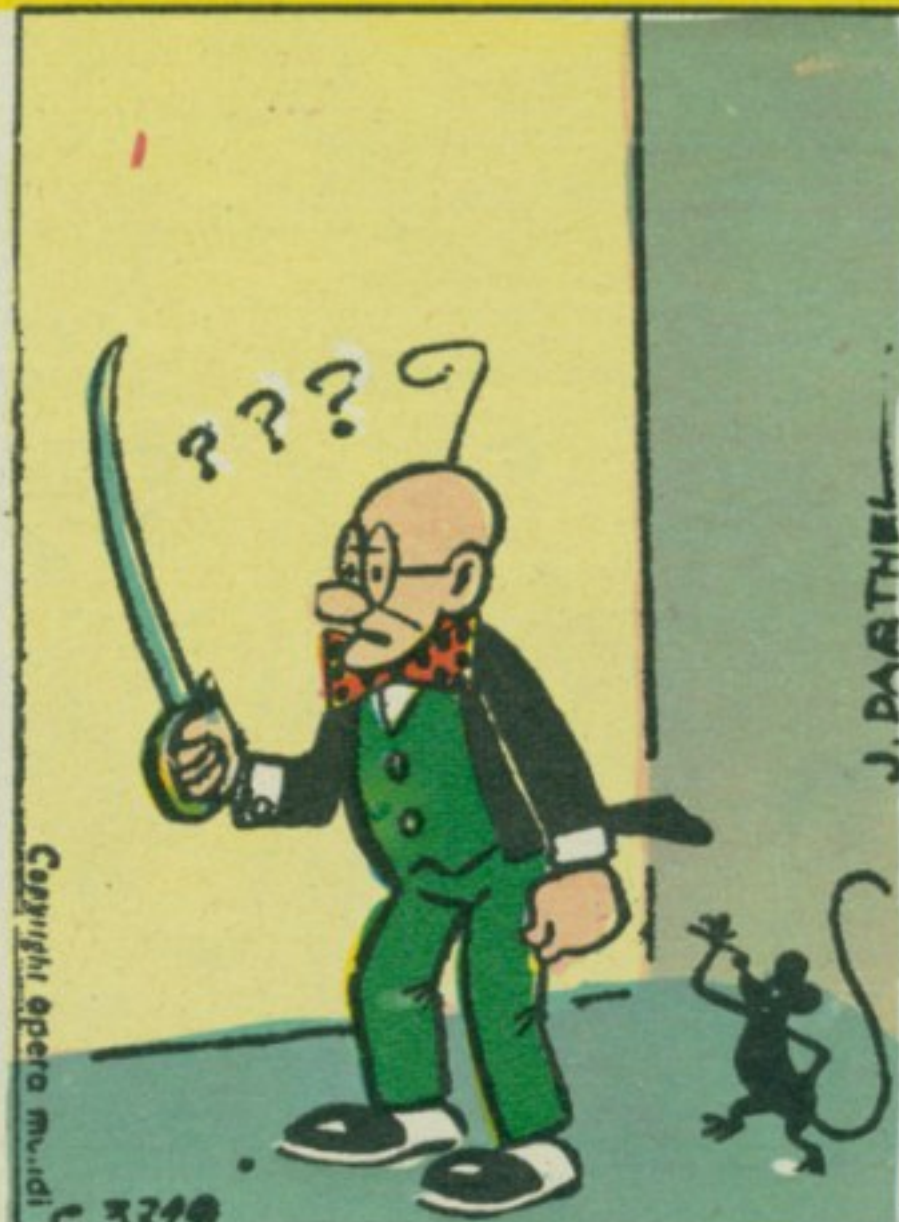
Шта мислите, драги читаоци, шта је навело инспектора Жедија да закључи да је професор Лонг убица?

Ако сте до решења сами дошли, честитамо! А ако вам се чини да је ова загонетка тешка погледајте решење на 55. страни.

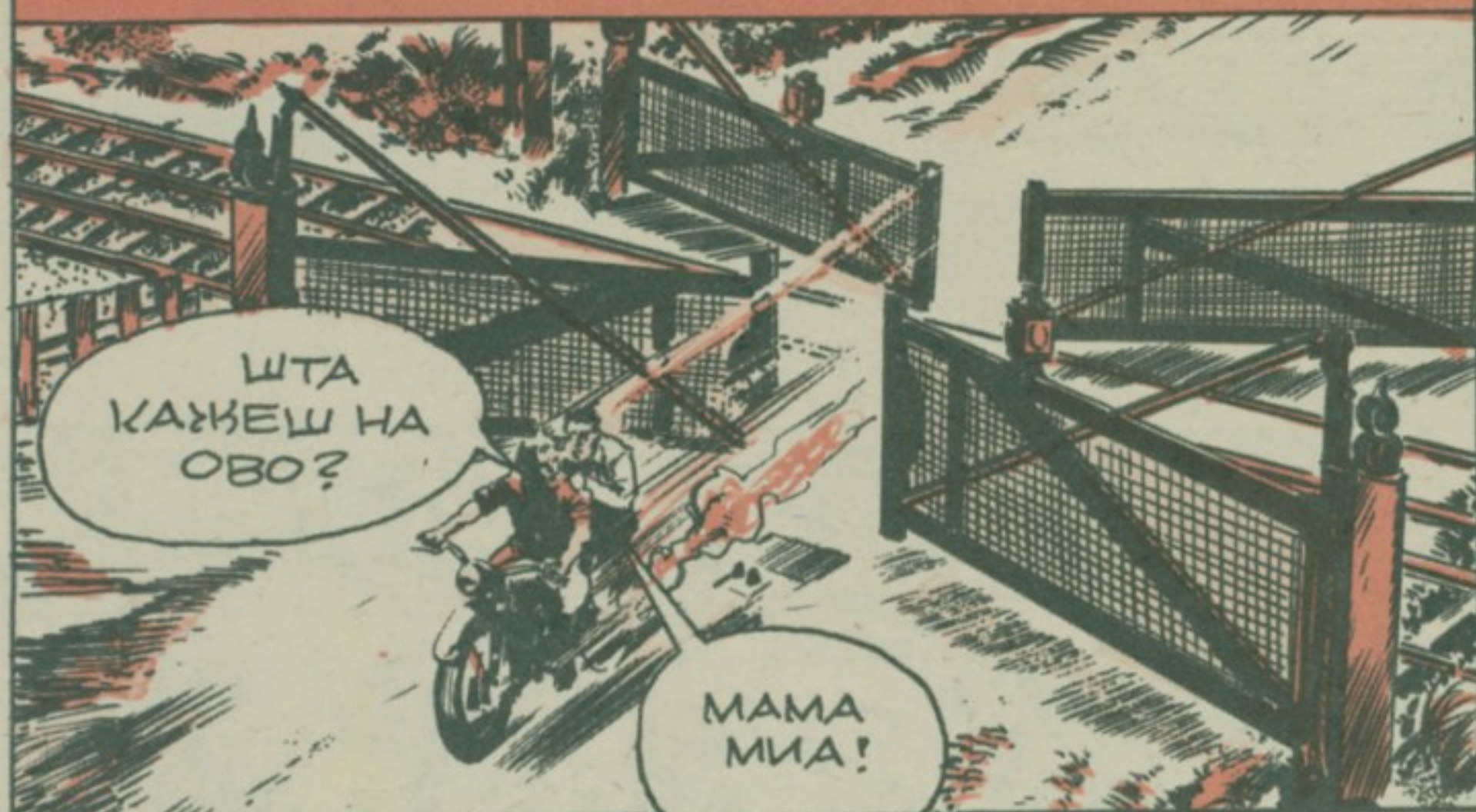

ПРОФЕСОР ОМЕГА

ПРОЛЕТЕЛИ СУ КРОЗ РАМПУ У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ...

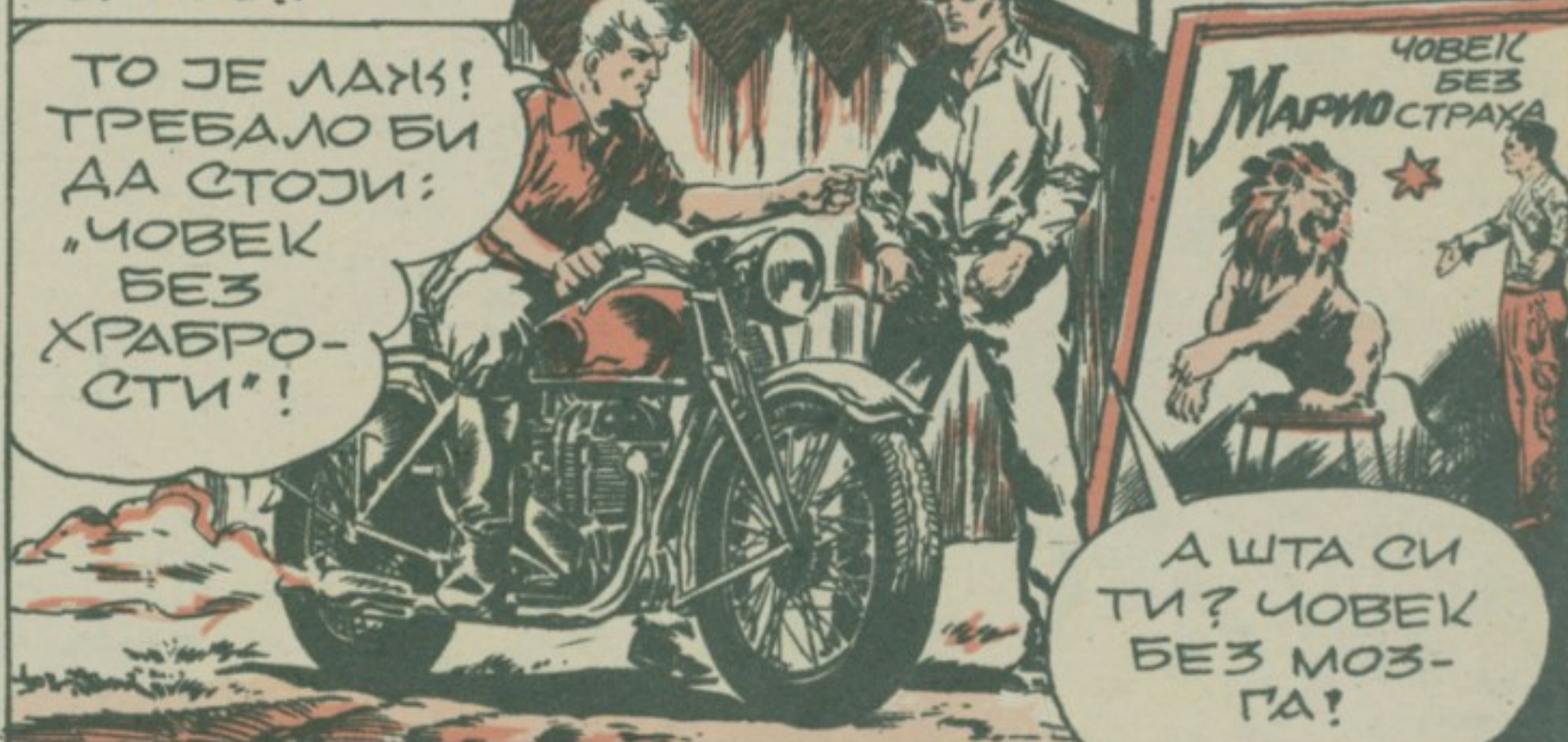
ИПАК, ДЕН ЈЕ НАШАО ИЗЛАЗ И ЈУРНУО ЈЕ БЕЗ ДВОУМЉЕЊА...

АЛИ, ТЕЛЕФОНСКА ОБАВЕШТЕЊА БРЗО ПУТУЈУ, И ПОЛИЦИЈА ИХ ЈЕ ЧЕКАЛА...

ПОЛИЦАЈАЦ СЕ ПРЕВАРИО; УБРЗО СУ СЕ ДЕН И МАРИО НАШЛИ ИСПРЕД ЦИРКУСА. ДЕН ЈЕ СА ОМАЛОВАЖАВАЊЕМ ПОКАЗАО НА ПЛАКАТ С МАРИОВОМ СЛИКОМ.

ДЕН ЈЕ СТЕГАО ПЕСНИЦЕ, АЛИ МАРИО НИЈЕ ХТЕО ДА СЕ УПУШТА У ТУЧУ...

МАРИО СЕ ПРАВИО ДА ТО НЕ ЧУЈЕ, УВЕК ЈЕ ИЗБЕГАВАО СВАЂЕ.

АЛИ, ЗА ДЕНА СУ САД НАСТАЛЕ НОВЕ БРИГЕ. ДУГА РУКА ЗАКОНА ПОЗАБАВИЛА СЕ ЊИМ.

И МАРИО ТЕ ВЕЧЕРИ НИЈЕ ИМАО УСПЕХА. ЛАВОВИ СУ ОСЕТИЛИ ЊЕГОВУ НЕРВОЗУ.

ТО СУ ПРИМЕТИЛИ И ОСТАЛИ.

МАРИО ЈЕ, ЗАХВАЉУЈУЋИ ИСКУСТВУ, ИПАК СРЕЋНО ПРОШАО. ШТА ЈЕ ОСЕЋАО? СТРАХ?

У СЛЕДЕЋИХ ДАНА ДЕН ЈЕ ПОКУШАВАО ДА ИЗАЗОВЕ СВАЂУ, АЛИ МАРИО ГА ЈЕ ИЗБЕГАВАО. ОНДА ЈЕ ДОШАО ДАН СУЂЕЊА ...

АЛИ, ПОЛИЦИЈА ЈЕ ИМАЛА ДОВОЉНО ДОКАЗА ЗА ДЕНОВУ КРИВИЦУ И БЕЗ МАРИОВОГ СВЕДОЧЕЊА.

НИЈЕ САМО ДЕН ОБУКАО УНИФОРМУ. У ИТАЛИЈИ, БИЛА ЈЕ ОД КОРИСТИ МАРИОВА УКРОТИТЕЉСКА ВЕШТИНА.

ВОЈНИК ЛУИЊИ КАВАЛИ БИО ЈЕ ЉУБОМОРАН НА МАРИОВЕ УСПЕХЕ.

КАВАЛИ НИЈЕ ОКЛЕВАО. КАД ЈЕ МАРИО ИЗИШАО ИЗ ОГРАЂЕНОГ ПРОСТОРА.

ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ ДА ЈЕ ИЗАЗИВАЧ У ПРАВУ. МАРИО ЈЕ ПРОПУТАО УВРЕДУ.

СВИ СУ БИЛИ ЗАДИВЉЕНИ КАД ЈЕ МАРИО УСПЕО ДА ДРЕСИРА „ЂАВОЛА“, АЛИ НАЗИВ КУКАВИЦЕ МУ ЈЕ ОСТАО.

У МЕЂУВРЕМЕНУ, У ЕНГЛЕСКОЈ, ДЕН ЈЕ ПРЕКОМАНДОВАН У НОВУ ЈЕДИНИЦУ.

ДОК СЕ ПРИБЛИЖАВАО БАРАКАМА, ДЕНУ СУ СЕ ЗАЦАКЛИЛЕ ОЧИ...

ПУНОМ БРЗИНОМ ДЕН ЈЕ УЛЕТЕО МЕЂУ ВОЈНИКЕ И УНЕО ПРАВУ ПОМЕТЊУ.

ОСТАВЉАЈУЋИ ХАОС ЗА СОБОМ, ДЕН СЕ ЗАУСТАВИО ИСПРЕД КОМАНДЕ ВОЈНОГ ТРАНСПОРТА.

ЗДРАВО! ГДЕ МОГУ ДА НАЂЕМ ВОДНИКА РАЈАНА?

НИЈЕ МОРАО ДА ЧЕКА...

ВЕЋ СИ ГА НАШАО, ВОЈНИЧЕ, АЛИ НЕ РАДУЈ СЕ ЗБОГ ТОГА! ОД СВИХ БУДАЛА КОЈЕ САМ ДО САДА ВИДЕО, ТИ СИ НАЈВЕЋА! СИЛАЗИ С ТОГ МОТОРА!

ДЕН СЕ ПРАВДАО, АЛИ ВОДНИКА РАЈАНА НИЈЕ МОГАО ЛАКО УБЕДИТИ.

НИЈЕ БИЛО ОПАСНОСТИ, ВЕРУЈТЕ МИ! ЗНАМ ШТА РАДИМ!

А ЈА ЗНАМ ШТА ЋЕШ РАДИТИ ДОК СЕ НЕ ОПАМЕТИШ! МИИР-НО!

СЛЕДЕЋИХ НЕКОЛИКО ДАНА ДЕН ЈЕ ОСЕТИО ШТА ЗНАЧИ БИТИ У ВОЈСЦИ...

ЛЕВА-ДЕСНА, ЛЕВА-ДЕСНА! ТРРРК!

УЗМИ МУ МЕРУ, ДЕ-СЕТАРУ! МОЖДА ЋЕМО УСПЕТИ ДА ОД ЊЕГА НАЧИНИМО ВОЈНИКА... АКО РАТ ПОТРАЈЕ ДОВОЉНО ДУГО!

ЈЕДНОГ ДАНА ДЕНОВА ЈЕДИНИЦА ЈЕ ПРЕБАЧЕНА НА ФРОНТ У ИТАЛИЈИ.

ОВО МОРА ШТО ПРЕ ДА СТИГНЕ У РУКЕ ПОРУЧНИКА БАКСТЕРА! ОДРЕДИТЕ НАЈБОЉЕГ ЧОВЕКА! ВАЖНО ЈЕ!

ПОСЛАЋУ СЕЗМОРА! ОН ЈЕ У ТОМЕ НАЈБОЉИ... АЛИ ТО МУ НЕЋУ РЕЋИ!

РАЈАН ЈЕ СХВАТИО ДА ДЕН ЗАИСТА УМЕ ДА УПРАВЉА МОТОЦИКЛОМ...

ДЕН ЈЕ ПРЕДАО ПОРУКУ. ВРАЋАЈУЋИ СЕ, ЧУО ЈЕ ПУШКАРАЊЕ И ПОШАО ДА ИСПИТА ШТА ЈЕ ТО...

ПУЏЊИ! С ОНЕ СТРАНЕ БРДА! ПОЋИ ЋУ ОВОМ СТАЗОМ!

КАД ЈЕ СТИГАО ДО ВРХА, ПАЉБА ЈЕ ПОСТАЛА ЈОШ ЈАЧА.

МА КО БИО ТАМО, НАЈВАЖНИЈЕ ЈЕ ДА ПРИЧУВАМ ГЛАВУ!

ПРИВУКАО СЕ ОПРЕЗНО И ПОГЛЕДАО У ДОЛИНУ. ИМАО ЈЕ ШТА ДА ВИДИ...

НЕМЦИ! ОПКОЛИЛИ СУ НАШЕ! МОРАМ ИМ ПОМОЋИ!

ДЕН ЈЕ ИМАО ПЛАН, АЛИ РЕВОЛВЕР НИЈЕ БИО НАЈПОГОДНИЈЕ ОРУЖЈЕ ЗА ОНО ШТО ЈЕ НАУМИО.

НЕМОЈ СЕ ОКРЕНУТИ, ФРИЦ! ПРИЧЕКАЈ...

Немац није ни
стигао да схвати
шта се догодило.

Ден му је узео шмај-
сер и вратио се до
свог мотоцикла.

Пре него што су се запрепашћени
немци снашли, Ден је упao
међу њих, пуцајући.

Пројурio је између Немаца као олу-
ја, не престајући да пуца. Зауставио
се испред Енглеског тенка...

ДРУМ ЈЕ БИО
МИНИРАН, А ОНИ СУ
ЧЕКАЛИ У ЗАСЕ-
ДИ... ЕНО ЈЕДАН
МАЊЕ!

Један Немац се непримећен привла-
чио месту где су били рајан и његови
људи.

ЈАВОЛ!
КАД СТИГНЕ
ДО СТЕНЕ,
ЕНГЛЕЗИ ЋЕ
БИТИ КА-
ПУТ!

Метар по метар, Немац је прилазио
ЕНГЛЕЗИМА...

Шмао их је у шаџи. Једна граната, и све
би било готово. Али, Вебер је волео да
показује своју вештину у руковању
шмајсером...

ПАЗИ-
ТЕ! ИЗА
НАС!

Рајанови и Денови међу нису
промашили.

ПОГО-
ЂЕН
ЈЕ!

ДОРЕ НИЈЕ БИЛО ВИШЕ НИЈЕДНОГ НАЦИСТЕ, АЛИ ХАНС ВЕБЕР ЈЕ ИПАК ПОСТИГАО ЦИЉ. ДЕН ЈЕ ТУЖНО ГЛЕДАО СВОЈЕ УБИЈЕНЕ ДРУГОВЕ.

МРТВИ СУ, ВОДНИЧЕ... СВИ СУ МРТВИ!

ОСТАЛИ СМО САМО НАС ДВОЈИЦА! КАД ЈЕ ЈЕДАН МОГАО ДА НАМ СЕ ПРИКРАДЕ, МОЋИ ЋЕ И ДРУГИ! МОРАЋЕМО ДА СЕ ПРЕДАМО...

АЛИ, ДЕН ЈЕ ИМАО ДРУГУ ИДЕЈУ. РАЈАН СЕ СЛОЖИО...

МОЖДА ЋЕМО СЕ ИЗВУЋИ! УОСТАЛОМ, НЕМАМО ШТА ДА ИЗГУБИМО!

ИПАК, ВИШЕ ВОЛИМ ДА УМРЕМ НА МОТОРУ КОЈИ ВОЗИ ЈЕДАН ЛУДАК! ХАЈДЕМО!

ДЕН ЋЕ СЕ КАСНИЈЕ СЕТИТИ ОВИХ ВОДНИКОВИХ РЕЧИ.

ТАКО СУ, ОТВОРИВШИ ПАКЛЕНУ ВАТРУ, ЈУРНУЛИ НА НЕМЦЕ.

КЛАДИМ СЕ ДА ОВАКВУ ВОЖЊУ ЈОШ НИСУ ВИДЕЛИ!

ПА-ЗИ НА УПРАВЉАЧ!

ЗАЧУДО, ИЗ КИШЕ МЕТАКА ИЗИШЛИ СУ НЕТАКНУТИ.

УСПЕЛО ЈЕ, МОМЧЕ! САД НАЂИ ПУТ!

ОВИМ САМ ПУТЕМ ЈУЧЕ ДОШАО, ВОДНИЧЕ, АЛИ САД ЋЕМО ПРЕЦИЉОМ!

ПРАВЕЊИ СЕ ДА НЕ ЧУЈЕ РАЈАНОВО НЕГОДОВАЊЕ, ДЕН ЈЕ КРЕНУО ПРЕЦИЉОМ. ПРЕШКА, ЗБОГ КОЈЕ ЋЕ УБРЗО ЗАЖАЛИТИ...

БУДАЛО, ЗАШТО СИ ПОШАО ОВУДА?

УХ, ПАТРОЛА! СУВИШЕ ЈЕ КАСНО ДА СЕ ВРАТИМО!

ДЕНУ ЈЕ ПАЛА У ОЧИ УЗАНА КОЗЈА СТАЗА. БИЛА ЈЕ ТО СЛАБА ШАНСА, АЛИ МОРАО ЈЕ ДА ПОКУША.

ИВРСТО СЕ ДРЖИТЕ, ВОДНИЧЕ! БИЋЕ ГАДНО!

НЕ БУДИ ЛУД! ТУДА НЕЋЕШ МОЋИ!

ВОДНИКОВЕ РЕЧИ СУ ОДЗВАЊАЛЕ У ДЕНОВИМ УШИМА КАО ИЗАЗОВ.

ПОКАЗАЊУ МУ ДА МОГУ И НЕМОГУЋЕ!

ОДЈЕДНОМ, ЗЕМЉА ЈЕ ПОЧЕЛА ДА СЕ ОДРОЊАВА ПОД ТОЧКОВИМА И ВОДНИК ЈЕ ПАО...

УЗ КРАЈЊЕ НАПОРЕ ДЕН ЈЕ НАСТАВИО ДА ВОЗИ, ДОК СЕ ВОДНИК РАЈАН КОТЉАО НИЗБРО.

МОРАМ ДА СТИГНЕМ ДО ВРХА!

ДОК СУ МЕЏИ ЗВИЖДАЛИ ОКО ЊЕГА, ДЕН ЈЕ ПОГЛЕДАО У ДОЛИНУ. ДАЛЕКО ДОЛЕ, НЕПОМИЧНО ЈЕ ЛЕЖАО ВОДНИК РАЈАН.

МРТАВ ЈЕ!
ЈА САМ ЗА
ТО КРИВ!

БЕСПОМОЋАН И ПОТИШТЕН, ДЕН СЕ ВРАТИО У СВОЈУ ЈЕДИНИЦУ. ПРВИ ПУТ У ЖИВОТУ ОСЕТИО ЈЕ ГРИЖУ САВЕСТИ.

НЕШТО НИЈЕ У
РЕДУ СА СЕЈМО-
РОМ! ВОЗИ
НОРМАЛНОМ
БРЗИНОМ!

ДА САМ ПО-
СЛУШАО ВОДНИКА,
ОН БИ САД БИО ЖИВ!
КРАЈЊЕ ЈЕ ВРЕМЕ
ДА СЕ ОПАМЕТИМ!

АЛИ, РАТ ЧОВЕКУ НЕ ОСТАВЉА ВРЕМЕНА ЗА САМОСАЖАЉЕЊЕ. ДЕН ЈЕ ХРАБРО ИЗВРШАВАО СВОЈЕ ДУЖНОСТИ, И УБРЗО СУ ЊЕГОВА „БОРНА КОЛА“ ПОСТАЛА ПОЗНАТА И ПРИЈАТЕЉИМА И НЕПРИЈАТЕЉУ...

НЕМЦИ! МОРА ДА СУ СЕ
ПРОВУКЛИ КРОЗ НАШЕ
ЛИНИЈЕ У ТОКУ НОЋИ!
ЧЕТВРТИ ВОД ЈЕ У
ОПАСНОСТИ!

ЗАИСТА, СВЕ РАДИО-ВЕЗЕ
СА ЧЕТВРТИМ ВОДОМ БИЛЕ
СУ ПРЕКИНУТЕ.

ДЕН ЈЕ УСПЕО ДА СЕ ПРОБИЈЕ ДО ОДСЕЧЕНЕ ЈЕДИНИЦЕ.

ШТАБ
НИЈЕ МОГАО ДА
УСПОСТАВИ ВЕ-
ЗУ С ВАМА! НА-
РЕЂЕНО ЈЕ ДА
СЕ ПОВУЧЕТЕ
ПРЕ НЕГО ШТО
БУДЕ КАСНО!

ОКЕЈ!
СТАЊЕ ЈЕ
СТВАРНО КРИ-
ТИЧНО! ОДМАХ
КРЕЋЕМО!

ПРЕЖИВЕЛИ НИСУ ГУБИЛИ ВРЕМЕ... А ОНДА ЈЕ ИСКРСЛА НОВА ОПАСНОСТ.

НЕ-
МАЧКИ
„ТИГРОВИ“!
ШТА
САД?

КАМИОН ЈЕ СКРЕНУО С ПУТА, АЛИ ТЕНКОВИ СУ ГАЂАЛИ ПРЕЦИЗНО И УБИТАЧНО.

ОХ! НЕ!

ДЕН ЈЕ МОГАО ДА СЕ СПАСЕ, АЛИ НИЈЕ ХТЕО ДА ОСТАВИ ДРУГОВЕ.

ХАЈДЕ, БРЖЕ! СЕДИ
ИЗА МЕНЕ И
ЗАЧАС ЋЕШ БИТИ
ВАН ОВО-
ГА!

ШТА?
ГДЕ
САМ?

ДРАГОЦЕНИ СЕКУНДИ СУ ИЗГУБЉЕНИ. ДРУГА ГРАНАТА ЈЕ ЕКСПЛОДИРАЛА У БЛИЗИНИ И ДЕН ЈЕ ИЗГУБИО СВЕСТ.

АААХ!

КАД ЈЕ ПОНОВО ОТВОРИО ОЧИ, ПОГЛЕД МУ СЕ СУСРЕО СА ПУШЧАНОМ ЦЕВИ.

УСТАЈ,
ЕН-
ПЛЕЗ!

ДОбро,
ДОбро! ПУС-
ТИ МЕ БАР ДА
ПРЕБРОЈИМ РУ-
КЕ И НОГЕ!

ДВЕ НЕДЕЉЕ КАСНИЈЕ, ДЕН СЕ НАШАО У ЗАРОБЉЕНИЧКОМ ЛОГОРУ У СЕВЕРНОЈ ИТАЛИЈИ.

ПОСТРОЈ
СЕ... И БЕЗ
ТРИКО-
ВА!

ЧУВАРИ ЛОГОРА БИЛИ СУ УГЛАВНОМ ИТАЛИЈАНИ, АЛИ ПОД КОМАНДОМ НЕМАЦА. КОМАНДАНТ ЈЕ БИО МАЈОР КАУФМАН, А ЊЕГОВ ПОМОЋНИК ПОРУЧНИК БУДИНГ. ПОРУЧНИК, СУРОВ ЧОВЕК, УПУЊЕН ЈЕ ОВАМО ДА БИ СПРЕЧИО БЕКСТВА, КОЈА СУ БИЛА УЧЕСТАЛА...

СЛУШАЈ-
ТЕ, ЗАРОБЉЕ-
НИЦИ! ЗА ВАС
ЈЕ РАТ ЗАВР-
ШЕН! ОДАВДЕ
БЕЖАЊА
НЕМА!

ЗАШТО
БИСМО
БЕЖАЛИ?
НАШИ ЋЕ УС-
КОРО ДОЋИ
ОВАМО ДА НАС
ОСЛОБОДЕ!

БУДИНГ, БЕСАН ЗБОГ ОВЕ ПРИМЕДБЕ, ДАО ЈЕ ЗНАК ЈЕДНОМ ЧУВАРУ И ОВАЈ ЈЕ ОДМАХ ПОСЛУШАО.

УЋУТКАЋУ ЈА
ТЕБЕ!

ДЕН СЕ СРУШИО ОНЕСВЕШЋЕН. ОГОРЧЕНИ ЗБОГ ОВЕ БРУТАЛНОСТИ, ЗАРОБЉЕНИЦИ СУ СЕ ПРЕТЕЊИ ПРИБЛИЖИЛИ БУДИНГУ.

АЛИ, НЕМЦА НИЈЕ
БИЛО ЛАКО
УПЛАШИТИ.
ИЗВАДИО ЈЕ СВОЈ
„ЛУГЕР“...

СЛЕДЕЋИ
МЕЦИ НЕЋЕ ОТИЋИ
У ВАЗДУХ! НИ КО-
РАК ДАЉЕ!

ЗАРОБЉЕНИЦИ СУ СЕ
ПОВУКЛИ ЗАРИЧУЊИ СЕ ДА
ЊЕ СЕ ОСВЕТИТИ БУДИНГУ.

НЕШТО КАСНИЈЕ, ЈОШ УВЕК ОШАМУЊЕН, ДЕН ЈЕ УШАО У БАРАКУ СТАРИЈИХ ЗАРОБЉЕНИКА И УГЛЕДАО ВОДНИКА РАЈАНА ЖИВОГ И ЗДРАВОГ...

ВОДНИ-
КЕ! ЈА
САМ МИ-
СЛИО...

МИСЛИО
СИ ДА МЕ ВИШЕ
НЕЋЕШ ВИДЕТИ, ЗАР
НЕ? АЛИ, БИО САМ САМО
ОНЕСВЕШЋЕН! И САД
САМ ТУ - ЗАХВАЉУЈУЋИ
ТЕБИ!

РАЈАН ЈЕ ОПТУЖИВАО ДЕНА ЗА СВОЈЕ СЕДЕЊЕ У ЛОГОРУ. СВЕ ВРЕМЕ ЈЕ САМО О ТОМЕ МИСЛИО.

СЛУШАЈ, СЕЗМОРЕ! ЈА САМ
ОВДЕ ВЕЋ ШЕСТ МЕСЕЦИ, А ТИ
САМО ШТО СИ СТИГАО НАПРАВИО
СИ ЧУМБУС! САД МИ БЕЖИ
СА ОЧИЈУ! ТИ
СИ НА-
ПАСТ!

ДЕН СЕ ОКРЕНУО И ИЗИШАО,
ОСЕЋАЈУЋИ ДА ЈЕ НЕПРАВЕ-
ДНО НАПАДНУТ.

КАСНИЈЕ ТОГА ДАНА, ДОК ЈЕ СЕДЕО ИСПРЕД БАРАКЕ, ДЕН ЈЕ УГЛЕДАО ЈОШ ЈЕДНОГ ПОЗНАНИКА. ТО ЈЕ БИО МАРИО ИЗ ЦИРКУСА, САДА ЧУВАР ЛОГОРА. БИО ЈЕ СА СВОЈИМ ОПАСНИМ ПСОМ „ЂАВОЛОМ“.

ДЕН? ТИ СИ
ДЕН СЕЗМОРЕ,
ЗАР НЕ?

ТИ КАО ДА
НИСИ СИГУРАН,
АЛИ ЈА ЈЕСАМ!
КАКО БИХ МО-
ГАО ЗАБОРАВИ-
ТИ МАРИЈА
КУКАВИ-
ЦУ?

ДЕН ЈЕ ПОНОВО ДОБИО ЖЕЉУ ДА ПЕЋКА ИТАЛИЈАНА... УПРКОС ПСЕЋЕМ ЛАВЕЖУ.

АЛ' СИ
НАШАО ДИ-
ВАН ПОСАО!
СТАЛНО СА РЕ-
ВОЛВЕРОМ И
ПСОМ КОЈИ ТЕ ШТИ-
ТЕ ОД ОПАСНИХ
ЗАРОБЉЕНИКА!
НАПРЕД, САД ЈЕ
ПРИЛИКА!

НА-
ЗАД! АКО
ТИ ЈЕ
ЖИВОТ
МИО, ТО
ВИШЕ ДА
НИСИ ПО-
КУШАО!

МАРИОВ СУКОБ СА ДЕНОМ НИЈЕ ПРОШАО НЕПРИМЕЋЕН. БУДИНГОВО ОШТРО ОКО ВИДЕЛО ЈЕ СВЕ.

ХА! ОСТАО ЈЕ БЕДНА КУКАВИЦА!

БОНЕЛИ, ДОЈИ ОВАМО! ШТА ЈЕ ТА ЕНГЛЕСКА СВИЊА ХТЕЛА?

БУДИНГУ СЕ НИЈЕ СВИЊАО МАРИО. ОВА НЕТРЕПЉИВОСТ ЈЕ БИЛА ОБОСТРАНА.

ТРАЖИО ЈЕ ЦИГАРЕТЕ, ПОРУЧНИЧЕ! НИЈЕ МОГАО ДА СЕ ПОМИРИ С ТИМ ДА МУ НЕДАМ, И НАЈЗАД САМ ПУСТИО ПСА НА ЊЕГА!

СУВИШЕ СИ МЕК СА ЗАРОБЉЕНИЦИМА, БОНЕЛИ! АКО ТЕ УХВАТИМ ДА ШУРУЈЕШ С ЊИМА, СА ЗАДОВОЉСТВОМ ЋУ ТЕ УБИТИ... ТЕБЕ И ТОГ ПРОКЛЕТОГ ПСА!

БУДИНГ ЈЕ СУМЊАО У МАРИЈА, АЛИ НИЈЕ ИМАО ДОКАЗА.

ДЕНОВ СУКОБ СА МАРИОМ ВИДЕЛИ СУ И ДРУГИ. КАД СЕ ДЕН ВРАТИО У БАРАКУ, ТАМО ГА ЈЕ ЧЕКАО РАЈАН.

ОПЕТ ТРАЖИШ НЕВОЉЕ, СЕЈМОРЕ! ОКАНИ СЕ ТОГ ИТАЛИЈАНА!

НА ЧИЈОЈ СТЕ ВИ СТРАНИ?

СА СВИМ НЕОЧЕКИВАНО, РАЈАН СЕ ОКРЕНУО И ИЗИШАО.

ВИ И МАРИО ТРЕБАЛО БИ ДОБРО ДА СЕ СЛАЖЕТЕ! ИСТИ СТЕ!

ТОЛИКО МЕ ЈЕ ИЗНЕРВИРАО ДА САМ СЕ ЗАМАЛО ОДАО!

ТЕ НОЋИ БУДИНГ ЈЕ СА ОСМАТРАЧНИЦЕ МОТРИО НА МАРИЈА ДОК ЈЕ ОБИЛАЗИО ЛОГОР.

ЕНО БОНЕЛИЈА! СИГУРАН САМ ДА ЈЕ УМЕШАН У ОНА БЕКСТВА! АЛИ, НА КОЈИ НАЧИН?

ДА ЈЕ БУДИНГ МОГАО ДА ПРАТИ МАРИЈА, ЗНАО БИ ОДГОВОР.

ХАЈДЕ, НАЈИ РАЈАНА!

ПАС СЕ ОДШУЊАО ДО БАРАКЕ. РАЈАН ЈЕ ПРОВУКАО РУКУ КРОЗ МАЛИ, СКРИВЕНИ ОТВОР И УЗЕО ПОРУКУ СА "ЂАВОЛОВЕ" ОГРАНИЦЕ.

СИЛА СИ, "ЂАВОЛЕ"!

КАД ЈЕ БУДИНГ ПОНОВО УГЛЕДАО МАРИЈА, НИЈЕ МОГАО ДА ОТКРИЈЕ НИШТА СУМЊИВО.

БУДИНГ МЕ И ДАЉЕ ПОСМАТРА! УСКРО ГА ОЧЕКУЈЕ ЈОШ ЈЕДНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

НИЈЕ САМО ПОРУЧНИК ОСЕЋАО ДА СЕ НЕШТО ЗБИВА ИЗДАНЕГОВИХ ЛЕЂА. СЛИЧНО ЈЕ БИЛО И СА ДЕНОМ. ОСТАЛИ ЗАРОБЉЕНИЦИ СУ ГА ИЗБЕГАВАЛИ, КАО ДА ИХ ЈЕ НЕКО УПОЗОРИО. ДЕНОВ ЈЕДИНИ "ПРИЈАТЕЉ" БИО ЈЕ ЧОВЕК КОЈИ МУ СЕ НИМАЛО НИЈЕ СВИЊАО-БЕРТ ВОКЕР.

ТИ ОДГРАНИЈЕ ПОЗНАЈЕШ ВОДНИКА... МИСЛИШ ЛИ ДА ОН СТОЈИ ИЗДАНЕГОВИХ ЛЕЂА?

ОНИХ БЕКСТАВА? НЕШТО ТЕ ЈЕ УЗЕО НА ЗУБ...

ОВАЈ ТИП ПОКУШАВА НЕШТО ДА ИЗВУЧЕ ОД МЕНЕ! ШТА?

ОНАЈ НЕКАДАШЊИ ПРГАВИ ДЕН УСПЕО ЈЕ ДА СЕ САВЛАДА...

ПУСТИО ЈЕ ВОКЕРА ДА ПРИЧА. КАД ЈЕ ДОВОЉНО САЗНАО, ОТИШАО ЈЕ РАЈАНУ.

МОЖДА СИ У ПРАВУ, АЛИ КАКО ТО ДА УТВРДИМО?

ВОДНИЧЕ, МИСЛИМ ДА ЈЕ ВОКЕР БУДИНГОВ ШПИЈУН! КАЖЕ ДА ЈЕ ИЗ ЛИДСА, А ЈА ЛИДС ОД ЛИЧНО ПОЗНАЈЕМ И МОГАО БИХ СЕ ЗАКЛЕТИ ДА ТАМО НИКАД НИЈЕ БИО!

КАО И ДЕН, РАЈАН ЈЕ СХВАТИО ДА ЈЕ ОВО ВАЖНИЈЕ ОД ПРИВАТНИХ СВАЂА.

ЈА ЋУ ВАМ
РЕЋИ КАКО!
СЛУШАЈТЕ!
СУТРА
ПОСЛЕ
ПОД-
НЕ...

СУТРА ДАН, ВОКЕР ЈЕ
ИГРАО ДОМИНА КАД
СЕ РАЈАН ПОЈАВИО
ИЗА ЊЕГОВИХ ЛЕЂА...

ХАЈЛ
ХИТЛЕР!

ВОКЕР ЈЕ СКОЧИО И ПОДИГАО РУКУ...
АЛИ СТИГАО ГА ЈЕ ДЕНОВ УДАРАЦ.

ХАЈЛ...
ЈАО!

ПРЉАВИ
НАЦИСТО!

ДЕН И ЊЕГОВИ ДРУГОВИ, С КОЈИМА ЈЕ
ОПЕТ БИО ДОБРО, ДРЖАЛИ СУ ВОКЕРА БЕ-
ЗАНОГ СВЕ ДО НОЋИ, КАД СЕ РАЈАН ВРАТИО.

ЕВО ГА,
ВОДНИЧЕ!
ПРИКРИВАЛИ
СМО ГА НА ПРО-
ЗИВЦИ! ШТА
ЋЕМО С ЊИМ?

ОДВЕЖИТЕ ГА И
ИЗБАЦИТЕ НАПОЉЕ...
ПРЕ НЕГО ШТО ДОЋУ
ДА ГА ТРАЖЕ!

ЗБУЊЕН, ДЕН ЈЕ УЧИНИО КАО ШТО МУ ЈЕ
РЕЧЕНО.

ПОШТЕДИТЕ
МЕ! ТО ЈЕ
ГРЕШКА!
НЕМОЈТЕ...

ОДЛА-
ЗИ,
ГАДЕ!

ВРАТА СУ СЕ ЗАТВОРИЛА ЗА ВОКЕРОМ.
ЧЕКАЛИ СУ ЋУТЕЊИ. ИЗНЕНАДА, ОДЈЕКНУО
ЈЕ ПУЦАЊ, А ЗА ЊИМ ВРИСАК.

НЕКО
ЈЕ
ПУ-
ЦАО!

ЈАДНИ ВОКЕР!
УБИЛИ СУ ГА ДОК
ЈЕ ПОКУШАВАО
ДА ПОБЕГНЕ...

ДЕН ЈЕ ВЕЋ ЗНАО ОДГОВОР НА СВОЈЕ ПИТАЊЕ,
АЛИ ЈЕ ИПАК МОРАО ДА ГА ПОСТАВИ...

ЗНАЧИ, НЕКО
ЈЕ ЗНАО ЗА ВОКЕ-
РА! НЕКО ГА ЈЕ
ЧЕКАО НАПО-
ЉУ! КО?

МАРИО
БОЧЕЛИ! НА
НАШОЈ ЈЕ СТРА-
НИ! СЕДИ, ВРЕМЕ
ЈЕ ДА ТИ РАЗЈАС-
НИМ НЕКЕ СТВАРИ!

ТЕ НОЋИ, ДЕН И РАЈАН СУ ДУГО РАЗГОВАРАЛИ...

ВОКЕР ЈЕ БИО У ПРАВУ; РАЈАН ЈЕ СТВАР-
НО БИО УМЕШАН У СВА БЕКСТВА. АЛИ, ГЛАВ-
НО ИЗНЕНАЂЕЊЕ ЈЕ ТЕК ТРЕБАЛО ДА ДОЂЕ...

ПОГЛЕДАЈ ОВА ЦИ-
ВИЛНА ОДЕЛА! ПОТПУ-
НО СМО СПРЕМНИ ЗА МА-
СОВНУ ПОБУЊУ, АЛИ БЕЗ
МАРИЈА НИШТА НЕ БИ-
СМО УЧИНИЛИ!

МАРИО,
СИТ НА-
ЦИСТА,
ПОМАГАО
ЈЕ НА
СВЕ НА-
ЧИНЕ.

ЗНАШ ЛИ ШТА
ЈЕ ОВО? ЛАЖНИ
ПАСОШИ, ВОЗНЕ
КАРТЕ, НОВАЦ...
СВЕ ЗАХВАЉУЈУ-
ЋИ МАРИ-
ЈУ!

САД
ВИДИМ
ДА САМ
ГА ПО-
ГРЕШНО
ОЦЕ-
НИО!

БУДИНГ ЈЕ БИО БЕСАН ШТО ЈЕ ЊЕГОВ ШПИ-
ЈУН ОТКРИВЕН, АЛИ НИШТА НИЈЕ МОГАО. ВАН
СЕБЕ, УБЕДИО ЈЕ КОМАНДАТА ДА СМАЊИ
ПОРЦИЈЕ И СЛЕДОВАЊЕ ЛЕКОВА.

ОПЕТ МАЊИ ОБРОЦИ! БИЋЕМО КОСТ И
КОЖА АКО ОВАКО НАСТАВЕ!

А НЕМА ВИШЕ
НИ МЕДИЦИНСКЕ
ПОМОЋИ... ШТА
ЋЕМО, ВОДНИМЕ?

ВОДНИК РАЈАН ЈЕ ЗНАО
ШТА СЕ МОРА УЧИНИТИ...
ЗАТРАЖИО ЈЕ ДА РАЗ-
ГОВАРА С КОМАНДАН-
ТОМ.

ЧЕКАЈ ТУ!
КОМАНДАНТ
ЋЕ ДОЊИ
ЧИМ БУДЕ
МО-
ГАО!

КАУФМАНОВА КАНЦЕ-
ЛАРИЈА ЈЕ БИЛА ИЗ
ВРАТА. ПРОЗОРЧИЊ
НАД ВРАТИМА БИО
ЈЕ ОДШКРИНУТ. ОВУ
ПРИЛИКУ НИЈЕ ТРЕ-
БАЛО ПРОПУСТИТИ...

МОГУ
ДА УЧИ-
НИМ НЕШ-
ТО КОРИС-
НО ДОК
ЧЕКАМ...

НЕКОЛИКО МИНУТА КАСНИЈЕ, ГЛАВНА ВРА-
ТА КАУФМАНОВЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ НАГЛО СУ СЕ
ОТВОРИЛА.

ЗАБОГА!
ШТА
ЗНАЧИ
ТО?

ПУКОВ-
НИК БРУНЕР,
МАЖОРЕ!
БОЛЕСТАН
ЈЕ!

ПОЗВАН ЈЕ ЛОГОРСКИ ЛЕКАР ДА ПОГЛЕДА БРУНЕ-
РА, КОЈИ ЈЕ БИО
КОМАНДАНТ
ПОДРУЧЈА.

ЗНАМ СВОЈУ БО-
ЛЕСТ; УСКОРО ЋЕ
МИ БИТИ БОЉЕ!
АЛИ, ЖУРИМ СЕ...
МАЖОРЕ, ЖЕЛИМ
ДА РАЗГОВАРАМ
НАСАМО
С ВАМА!

ЧУ-
ЛИ СТЕ
ПУКОВНИ-
КА! ИЗД-
ЋИТЕ, МО-
ЛИМ!

СТРАХУЈУЋИ СВЕ ВРЕМЕ ДА НЕ БУДЕ
ОТКРИВЕН ВОДНИК РАЈАН ЈЕ ПРИСЛУШКИВАО.

ПРЕУЗЕЋЕТЕ
МОЈЕ МЕСТО, КАУФМА-
НЕ! ИДИТЕ ОДМАХ У ЗА-
МАК ДЕЛКРИСТО, ГДЕ
ЋЕ ВАМ КУРИР ПРЕ-
ДАТИ ВАЖНЕ ХАР-
ТИЈЕ! ЈЕ Л'
ЈАСНО?

ЗАМАК
ДОБРО ПОЗ-
НАЈЕМ! ИДЕМ
ОДМАХ!

СЛЕДЕЋЕ РЕЧЕНИЦЕ СУ ТАКО ТИХО
ИЗГОВОРЕНЕ ДА ИХ ЈЕ РАЈАН ЈЕДВА ЧУО...

САМ ФИРЕР ЈЕ ИЗРАДИО ПЛАНОВЕ ЗА
ОПШТИ ПРОТИВНАПАД! НАШЕ АРМИ-
ЈЕ СЕ ВЕЋ ОКУПЉАЈУ ЗА ОДЛУЧУЈУ-
ЋИ ЈУРИШ, КАД ЋЕМО ЕНГЛЕЗЕ
БАЦИТИ У
МОРЕ...

ХАРТИЈЕ КОЈЕ
ТРЕБА ДА УЗЕМ СУ ПЛАНОВИ?
ТО ЈЕ ВЕЛИКА ЧАСТ ЗА МЕНЕ!

РАЈАН ЈЕ ЧУО ДОВОЉНО. ВИШЕ НИЈЕ
СМЕО ДА РИЗИКУЈЕ И ОДЛУЧИО ЈЕ ДА БЛЕФИРА.

ЗАХТЕВАМ
ДА ВИДИМ МА-
ЖОРА! ДОКЛЕ
ЋУ ДА ЧЕ-
КАМ?

УМУКНИ,
ПСЕТО! ЕН-
ГЕЛ, ПОБРИНИ
СЕ ДА СЕ ОВАЈ
СМЕСТА ВРАТИ
У БАРАКУ!

ШТО ЈЕ РАЈАН. И ХТЕО. ЧИМ СЕ ВРАТИО У ЛО-
ГОР, САЗВАО ЈЕ РАТНИ САВЕТ.

...ЕТО ТАКО СТОЈЕ СТВАРИ!
КАД СЕ КАУФМАН ВРАТИ С
ПЛАНОВИМА, МОРАМО БИТИ
СПРЕМНИ ЗА АКЦИЈУ... УЗ
МАРЛОВУ ПОМОЋ!

ЈА СЕ
БОЈИМ
ДА ЋЕ ОН
УСТУКНУ-
ТИ КАД
БУДЕ НАЈ-
ВАЖНИЈЕ!
КУКА-
ВИЦА
ЈЕ!

ЗАРОБЉЕНИЦИ СУ ЧЕКАЛИ НА ЗНАК.
КАД СУ ГА ДОБИЛИ, КАО ДА
СУ ПОДИВЉАЛИ.

УТИШАЈ ИХ,
ПОРУЧНИКЕ!

ХА!
ТА НАЦИС-
ТИЧКА ВОЛИНА
НЕЋЕ ЈОШ ДУГО
ЗАПОВЕДАТИ!

СА ЗА-
ДОВОЉ-
СТВОМ,
ГОСПОДИ-
НЕ МА-
ЈОРЕ!

КАД ЈЕ КАУФМАН УШАО У КАНЦЕЛАРИЈУ, МА-
РИО СЕ ИЗНЕНАДА СТВОРИО ИЗА ЊЕГА...

ХЕЈ!
ШТА
ЈЕ...

САМО
ПИСНИТЕ И
БИЋЕТЕ МРТ-
ВИ! ДАЈТЕ МИ
КОФЕРЧИЊ И
КЉУЧ... БРЗО!

МАРИО ЈЕ ИЗВАДИО ПОВЕРЉИВЕ ХАР-
ТИЈЕ И СТАВИО ИХ У ВРЕЊИЦУ ЗАКАЧЕНУ
ЗА ПСЕЊУ ОГРАНИЦУ.

РАЈАНА...
НАЋИ РАЈАНА!
ХАЈДЕ!

АЛИ, БУДИНГ ЈЕ ОСЕТИО ДА НЕШТО НИЈЕ У
РЕДУ. КАД ЈЕ „ЋАВО“ КРЕНУО, ПОРУЧНИК ЈЕ
ВЕЋ БИО ТУ, С РЕВОЛВЕРОМ У РУЦИ.

ПАС!
ПУЦАЈ!

АЛИ, НИСУ
БИЛИ
ДОВОЉНО
БРЗИ.

АААХ!

ЗБУЊЕНИ СТРАЖАРИ НИСУ СЕ УСУДИЛИ
ДА ПУЦАЈУ, БОЈЕЊИ СЕ ДА НЕ ПО-
ГОДЕ БУДИНГА, А МАРИО ЈЕ ЗНАО
ДА САДА ОДЛУЧУЈУ СЕКУНДИ...

„ЋАВОЛЕ“
НАЋИ РАЈАНА!
ХАЈДЕ!
БРЗО!

ПАС ГА ЈЕ
ПОСЛУ-
ШАО...

УБИЈ
ГА!
УБИЈ ГА!

БУДИНГ ЈЕ БИО ЖЕЉАН ОСВЕТЕ. ЗГРАБИО
ЈЕ ПУШКУ И ОТВОРИО
ВАТРУ.

ИЗДАЈИ-
ЋЕ! ПЛАТИЋЕШ
МИ ЗА СВЕ!

АААХ!

КАД ЈЕ МАРИО ПАО, КАУФ-
МАН ЈЕ КРЕНУО У АКЦИЈУ.
ЗНАО ЈЕ ДА МУ НЕМА ЖИВО-
ТА АКО ПЛАНОВИ НЕСТАНУ.

БРЗО!
БРЗО! ЗА
ПСОМ!

КАД СУ ЊЕГОВИ
ЉУДИ КРЕНУЛИ У
ХАЈКУ, ЗАУРЛАО ЈЕ
ПРЕКО ТЕЛЕФОНА...

ДА, БАШ ТО САМ РЕ-
КАО... ПАС! БЛОКИРАЈ-
ТЕ СВЕ ПУТЕВЕ!

КАУФМАН НИЈЕ МОГАО ДА ЗНА ДА ЋЕ
„ЋАВО“ ОДНЕТИ ПЛАНОВЕ ВОДНИ-
КУ РАЈАНУ, ОНАКО КАКО ЈЕ
БИО ИСТРЕНИРАН.

ХВАЛА,
ВОДНИЧЕ!
И ВАМА
ЖЕЛИМ
СРЕ-
ЋУ!

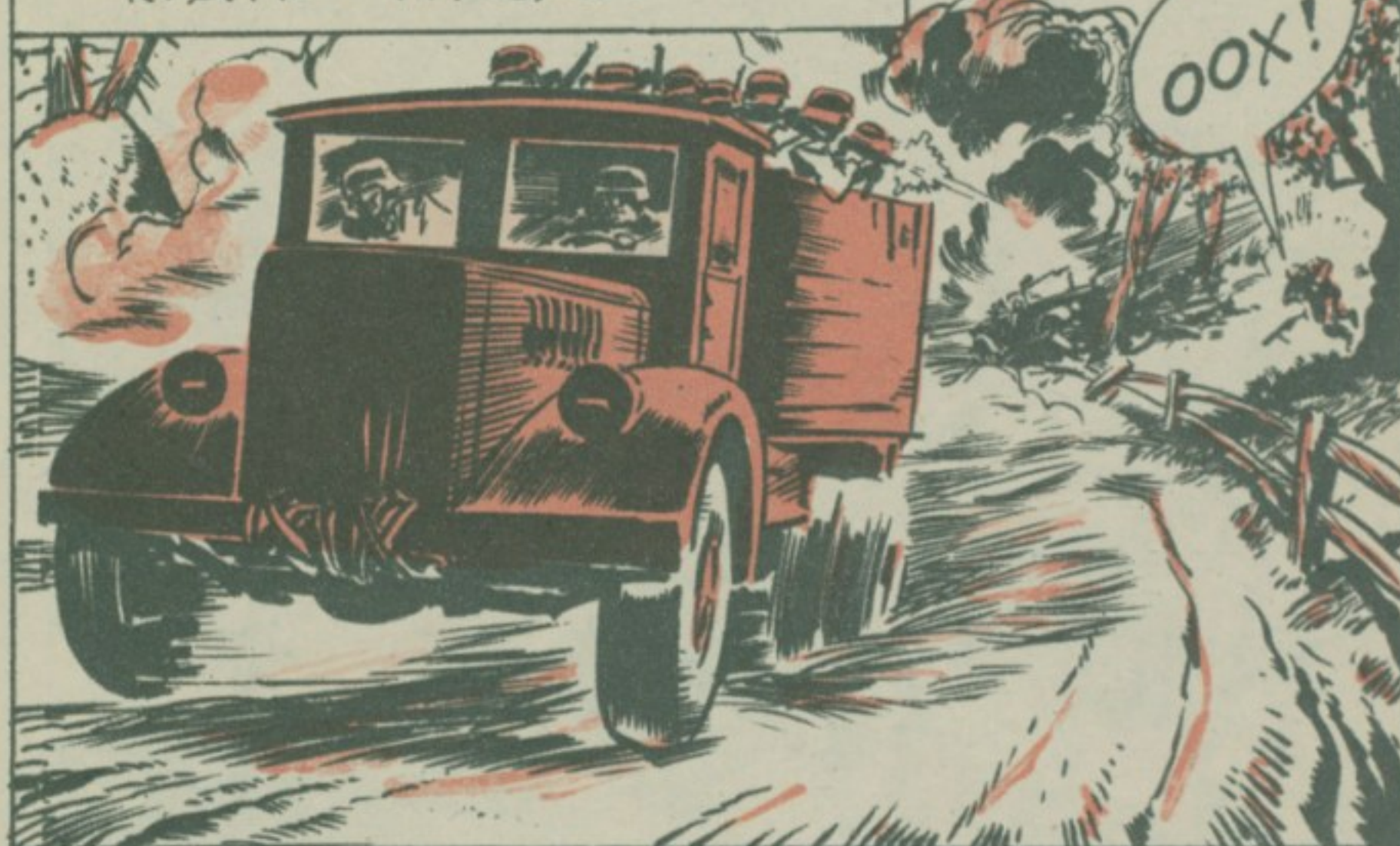
ЕВО ТИ, ДЕ-
НЕ! АКО ИКО
МОЖЕ ДА СЕ
ПРОБИЈЕ,
ТО СИ ТИ!
СРЕЋНО!

ДЕН ЈЕ ВЕЋ БИО ОТИЦАО КАД СУ СЕ НЕМА-
ЧКА КОЛА ПОЈАВИЛА ИЗА КРИВИНЕ. НО,
ЧЕКАО ИХ ЈЕ РАЈАН...

НЕ
СМЕМ ИХ
ПУСТИ-
ТИ
ЗА ДЕ-
НОМ!

РАЈАНОВ ТРИЈУМФ ЈЕ
КРАТКО ТРАЈАО.

ООХ!

КАУФМАНОВО НАРЕЂЕЊЕ ДА ЗАУСТАВЕ
СВЕ И СВАКОГА БРЗО ЈЕ СПРОВЕДЕНО, АЛИ ДЕ-
НА НИКО НИЈЕ МОГАО ДА ЗАУСТАВИ.

СТОЈ!
СТОЈ!

ВЕСТИ
БРЗО ПУТУЈУ!
ОДАВДЕ ЋЕ СВА-
КИ ПУТ БИТИ
БЛОКИРАН!

ДЕН ЈЕ БИО У ПРАВУ;
НЕМЦИ СУ БИЛИ СВУДА.

НЕ МОГУ
ПРЕКО МОСТА!
ПОКУШАЋУ
НИЖЕ,
ДУЖ РЕ-
КЕ!

УБРЗО ЈЕ НАИЦАО НА ДРУГИ МОСТ. ЊЕГА
НИСУ ИМАЛИ РАЗЛОГА ДА ЧУВАЈУ,
ЈЕР ЈЕ НА СРЕДИНИ БИО „ПРЕКИНУТ“.

ПОСТОЈИ САМО
ЈЕДАН ИЗЛАЗ...
ПОКУШАЋУ!

УЗЕО ЈЕ ЗАЛЕТ
И ПОЈУРИО ПРЕ-
МА МОСТУ ОГ-
РОМНОМ БР-
ЗИНОМ...

ТАКО!
СВОМ
СНАГОМ
НАП-
РЕД!

НАПРЕГНУВШИ
СВАКИ МИШИЋ, ПО-
СКОЧИО ЈЕ С
МОТОРОМ ВИСОКО
У ВАЗДУХ.

ДА ЛИ ЋУ
ПРЕСКО-
ЧИТИ?

ЗАДЊИ ТОЧАК ЈЕ ДОТА-
КАО ДРУГУ СТРАНУ МОСТА
САМО НЕКОЛИКО САНТИ-
МЕТАРА ДАЉЕ ОД ПРОВА-
ЛИЈЕ.

УСПЕО САМ!
УСПЕО!

ХИТАЈУЋИ ЦИЉУ, ДЕН СЕ СПУСТИО У
ДОЛИНУ, АЛИ ЈЕ ОПЕТ НАЛЕТЕО НА
НЕМЦЕ. ГЛАВНИ ДРУМ БИО ЈЕ ПРЕКРИ-
ВЕН НЕПРИЈАТЕЉСКИМ ТРУПАМА КОЈЕ
СУ СЕ ПОВЛАЧИЛЕ.

НИЈЕ МИ ОСТАЛО
ЈОШ МНОГО ГОРИВА,
АЛИ МОРА ДА САМ
БЛИЗУ НАШИХ...

ДОЛИНА СЕ ПОСТЕПЕНО СУЖАВАЛА, СТРА-
НЕ СУ ПОСТАЈАЛЕ СВЕ СТРМИ-
ЈЕ, ДОК НАЈЗАД НИЈЕ ВИШЕ БИЛО
НИКАКВОГ ПРОЛАЗА... ИЛИ ГА ЈЕ
МОЖДА БИЛО?

ПОСТО-
ЈИ САМО
ЈЕДАН НА-
ЧИН ДА ПРО-
ЋЕМ ПОРЕД
ОВИХ...

ТОГ ТРЕНУТКА ПРЕСТАО ЈЕ ДА ПУЦА. ЗАДА-
ТАК КОЈИ ЈЕ СЕБИ
ПОСТАВИО ЗАХТЕ-
ВАО ЈЕ МАКСИМАЛ-
НУ КОНЦЕНТРАЦИ-
ЈУ.

КАО НЕКАД...
НА "ЗИДУ
СМРТИ"!

ЧАК ЈЕ ИМАО И ПУБЛИКУ. НЕМЦИ СУ ОД ЗАП-
РЕПАШЊЕЊА ЗАБОРАВИЛИ ДА ПУЦАЈУ.

КАД СЕ
ПРОБИО, СПУ-
СТИО СЕ СА
СТЕНЕ
УЗ УЖАСАН
ТРЕСАК...

УФ! НЕ БИХ
ЖЕЛЕО ОВО
ДА ПОНОВИМ!

КАД ЈЕ МОТОР ПРЕСТАО ДА РАДИ, УГЛЕ-
ДАО ЈЕ ПУНО ВОЗНИКА КАКО МУ СЕ ПРИ-
БЛИЖАВАЈУ.

НЕМАМ ВИШЕ
БЕНЗИНА! ШТА
САД? ХЕЈ,
ТО СУ НА-
ШИ...

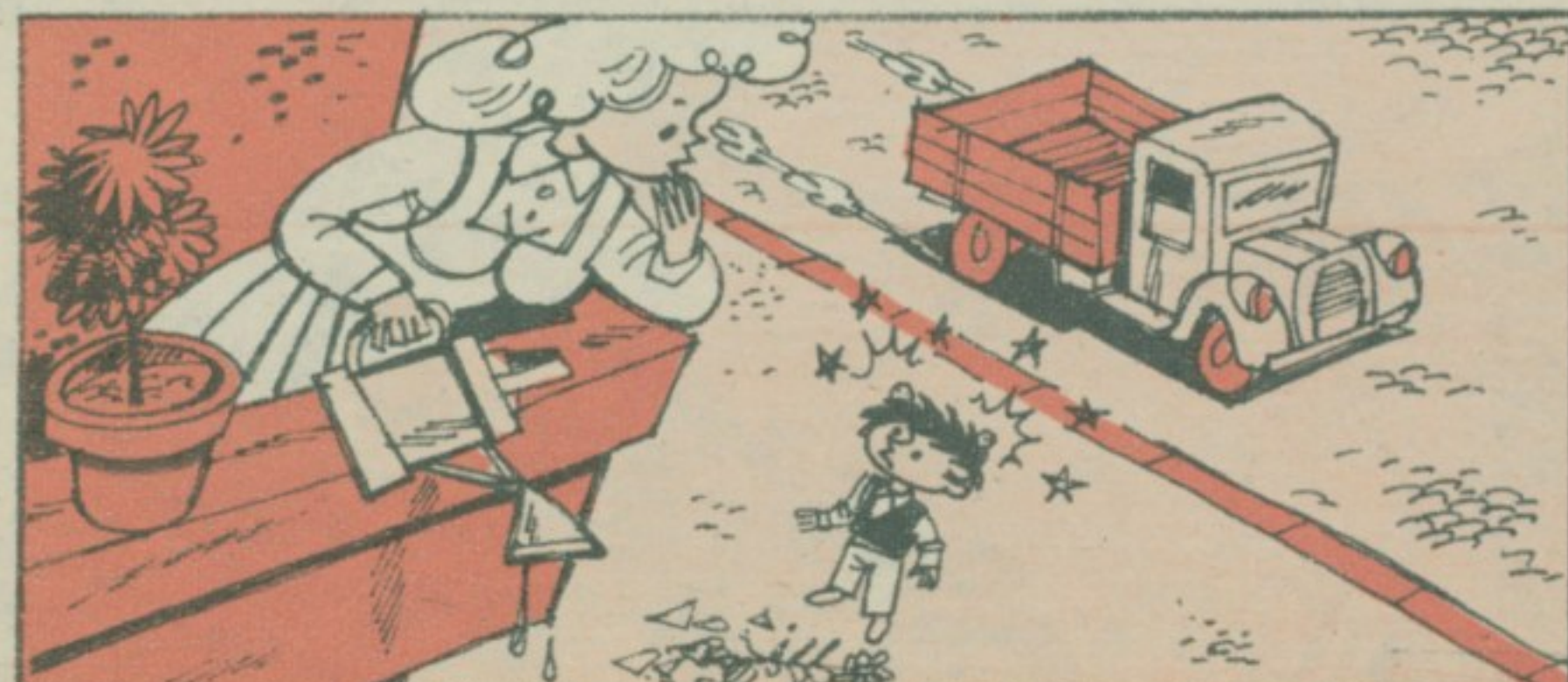
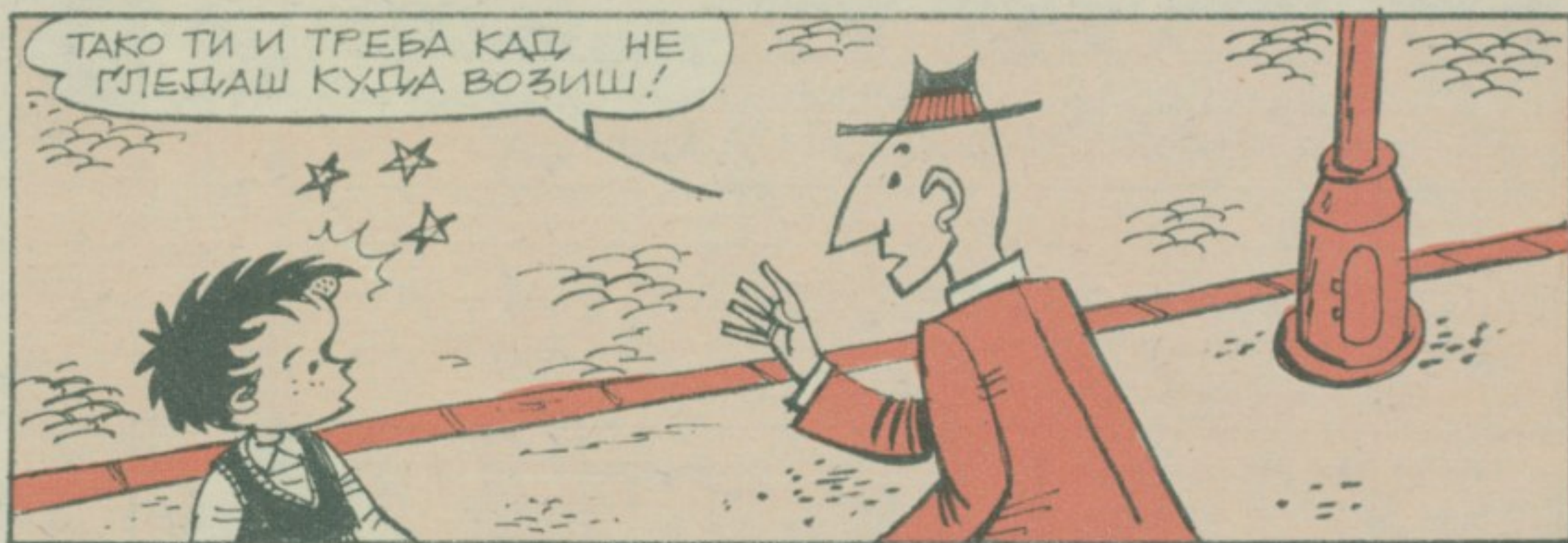
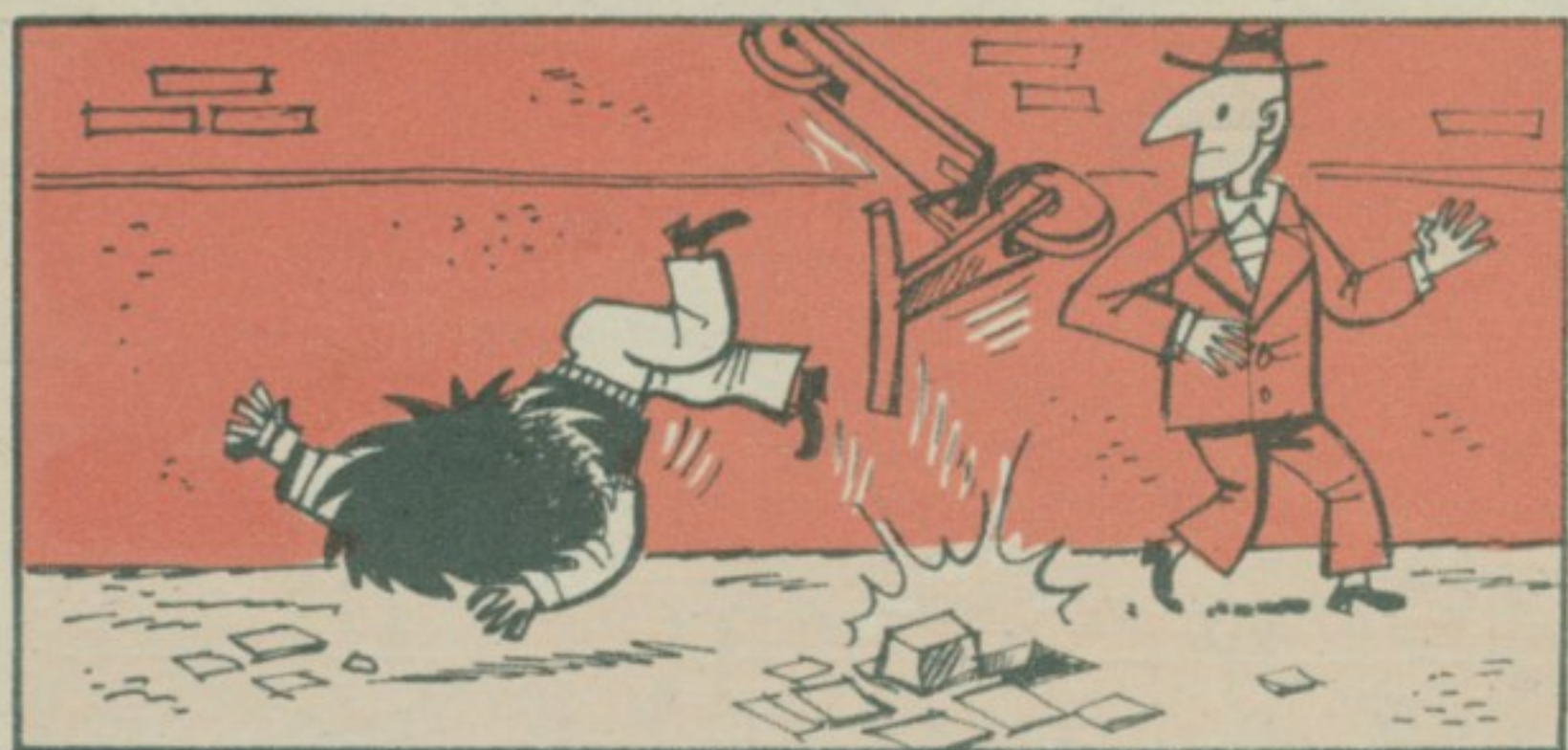
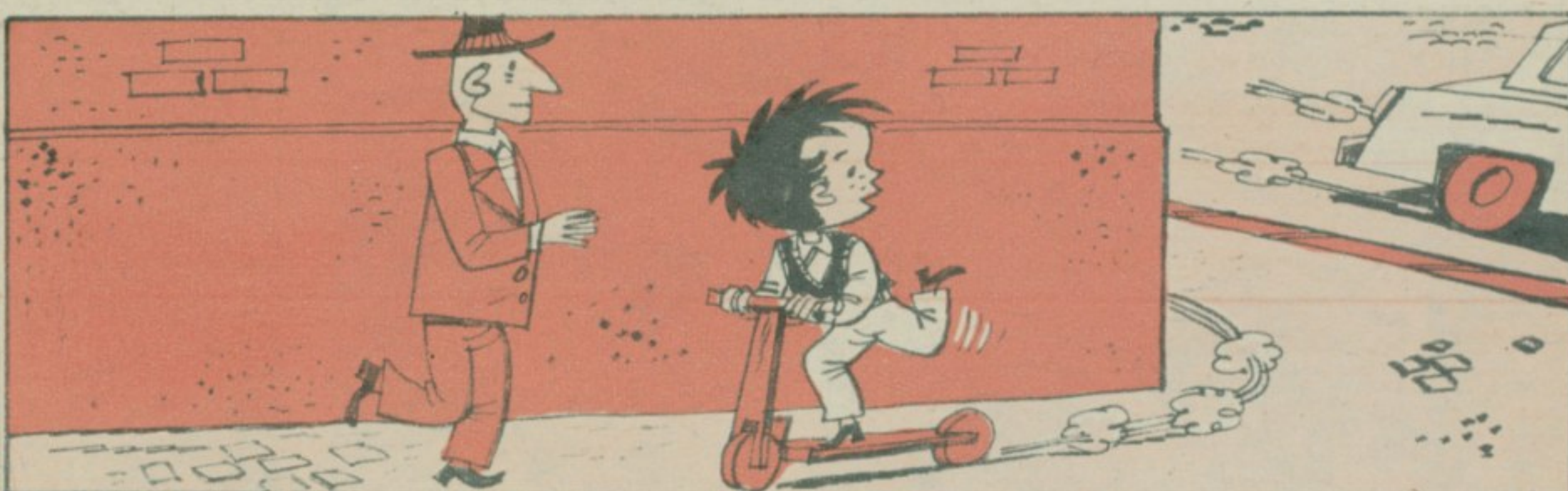

ТАКО СЕ ДЕН ПРОБИО КРОЗ НЕПРИЈАТЕЉ-
СКУ БЛОКАДУ. УСКОРО ЈЕ СВЕ ИСПРИЧАО
ЈЕДНОМ ЗАПРЕПАШЊЕНОМ ГЕНЕРАЛУ...

ДИВНО!
ТА ОБАВЕ-
ШТЕЊА СУ
ОНО ШТО
НАМ ТРЕБА!
МНОГО СИ
УЧИНИО, МЛА-
ДИЋУ, МНО-
ГО!

И ДРУ-
ГИ СУ ДОП-
РИНЕЛИ
ТОМЕ!

СЛИКАРСКА ПРЕВАРА

ХАГ, СЕПТЕМБАР 1931. ОТВАРАЊЕ САМОСТАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ СЛИКАРА ХАНСА ВАН МЕГЕРЕНА. ТИМЕ ПОЧИЊЕ ЈЕДАН НЕОБИЧАН ДОГАЂАЈ У ХОЛАНДИЈИ У КОМЕ СЕ МЕШАЈУ УМЕТНОСТ, ПРЕВАРА И САРАДЊА СА НЕПРИЈАТЕЉЕМ...

СМИРИ
СЕ,
ХАНСЕ!

НЕ! ЈА ЋУ ВАМ
ПОКАЗАТИ ДА СТЕ
НЕЗНАЛИЦЕ! ЈЕДНОГ
ДАНА МОЈА СЛИКА ЋЕ
СЕ НАЛАЗИТИ У НАРОДНОМ
МУЗЕЈУ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

ХАНСЕ, ЖЕЛИШ ЛИ
ДА ТЕ ОТПРАТИМ
КУЋИ?

ОНДА МИ КАЖИ... ИС-
КРЕНО! МИСЛИШ
ЛИ И ТИ ДА МО-
ЈЕ СЛИКЕ НИ-
ШТА НЕ ВРЕ-
ДЕ?

КАКО?

ОХ, ПЕТРЕ...
ТИ СИ МИ
ПРИЈА-
ТЕЉ!

НА-
РАВНО!

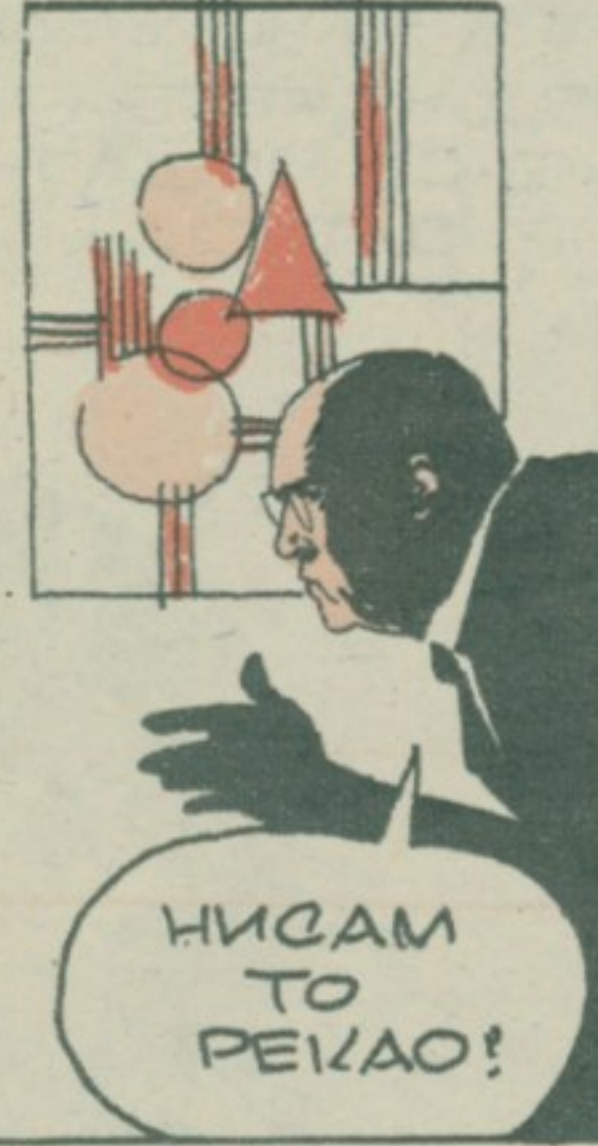
ПА, НЕ... НИСУ
ЛОШЕ, ХАНСЕ...
АЛИ...

АЛИ?

...АЛИ,
ЕТО, ВИ-
ДИШ, У
СТВАРИ...

РАЗУМЕМ! И ТИ
СМАТРАШ ДА САМ
СЛАБ СЛИ-
КАР!

НИСАМ
ТО
РЕКАО!

ПА ИПАК, ЈЕДНОГ ДА-
НА МОЈА СЛИКА ЋЕ
СТАЈАТИ У НАРОДНОМ
МУЗЕЈУ!

МОРАМ ОТИ-
ЋИ ИЗ ОВОГ
СЕЉАЧКОГ МЕ-
СТА КОЈЕ МЕ
НЕ РАЗУМЕ!

И ХАНС ВАН МЕГЕРЕН НАСТА-
НИО СЕ У ФРАНЦУСКОЈ
НА АЗУРНОЈ ОБАЛИ...

ЖИВЕО ЈЕ СЛИКАЈУЋИ
ПОРТРЕТЕ БОГАТАША...

МОЛИМ ВАС, МАЕСТРО...
НАСЛИКАЈТЕ МЕ
ТАКО ДА БУДЕМ
МЛАДА И
ЛЕПА!

БИЋЕ
КАКО ЖЕЛИТЕ,
ПРОФИЦЕ!

СЛИКА ЈАНА ВЕРМЕРА, НАЈВЕЋЕГ ХОЛАНДСКОГ СЛИКАРА СЕДАМ-НАЕСТОГ ВЕКА, ЧИЈА СЕ ДЕЛА НАЛАЗЕ У НАЈВЕЋИМ МУЗЕЈИМА СВЕТА. ДОСАД НЕПОЗНАТА СЛИКА! МАГИЧНА ЛЕПОТА... НЕИЗМЕРНА ВРЕДНОСТ!

КУПИО САМ ЈЕ У ИТАЛИЈИ
ЗА СВЕГА НЕКОЛИКО СТОТИ-
НА ЛИРА... БИЛА ЈЕ ПРИЛИ-
ЧНО ОШТЕЋЕНА... РЕСТАУ-
РИРАЛИ СУ МИ ЈЕ... И...

АЛИ, ПРОФЕСО-
РЕ, ЈЕСТЕ ЛИ
СИГУРНИ ДА
ЈЕ ТО ВЕР-
МЕР?

ПОТ-
ПУНО
СИГУ-
РАН!

АЛИ ОВА
БОЈА...

ПОНАВ-
ЉАМ, ПОТПУНО
САМ СИГУ-
РАН!

АЛИ,
ПОГЛЕ-
ДАЈТЕ
ЈЕ БОЉЕ...

СЛУШАЈТЕ, ВАН МЕГЕРЕНЕ,
НИСТЕ ПОЗВАНИ ДА
МИ ДАЈЕТЕ
ЛЕКЦИЈЕ! ОВО РЕМЕЈК-ДЕЛО
НАСЛИКАО ЈЕ
ВЕРМЕР!

СЛИКА ЈЕ ОТПРЕМЉЕ-
НА У ХОЛАНДИЈУ И ИЗ-
ЛОЖЕНА У КРАЉЕВСКОЈ
ПАЛАТИ. СВИ СУ СЕ ДИ-
ВИЛИ... И КРИТИЧАРИ
И ПУБЛИКА...

ШТА САМ ВАМ
РЕКАО? СВИ
КРИТИЧАРИ СУ
ИСТОГ МИШЉЕ-
ЊА!

ДА! ШТЕТА
ШТО СЛИКА
ИДЕ ЗА
АМЕРИКУ!

ШТА РЕКОСТЕ?

ЈЕДАН АМЕРИЧ-
КИ МИЛИОНЕР ПОНУДИО
МИ ЈЕ ЗА ЊУ 500 ХИЉА-
ДА ФОРИНТИ...

АЛИ ОВА
СЛИКА ТРЕБА
ДА ОСТАНЕ У
ХОЛАНДИЈИ!

ПА ДОБРО...
ДРЖАВА МЕ ОВЛАСТИ-
ЛА ДА ПОСРЕДУЈЕМ... ЕВО!
ОВО ЈЕ ЧЕК НА 520 ХИЉА-
ДА ФОРИНТИ... ПРОДАЈЕ-
ТЕ ЛИ НАМ СЛИКУ?

СЛИКА ЈЕ БИЛА СВЕЧАНО ИЗЛОЖЕ-
НА У ЈЕДНОЈ САЛИ НАРОДНОГ МУЗЕЈА.

ЈА... ПА ДОБРО! АЛИ УПАМ-
ТИТЕ: ПРИХВАТАМ
САМО ЗАТО ШТО
ВОЛИМ ХО-
ЛАНДИЈУ!

ДОШЛА ЈЕ 1939. ГОДИНА.
У ЕВРОПИ ЈЕ БУКНУО РАТ.
НАУЋЕ ГОДИНЕ ХОЛАНДИ-
ЈУ СУ ОКУПИРАЛИ НЕМЦИ.

НЕМЦИ СУ ВЛАДА-
ЛИ ХОЛАНДИЈОМ УЗ
ПОМОЋ НЕКОЛИКО
ИЗДАЈНИКА...

ХАНС ВАН МЕГЕРЕН
ЖИВЕО ЈЕ У ХАГУ,
СЛИКАЈУЋИ И ДАЉЕ
ПОРТРЕТЕ И ПРОДА-
ЈУЋИ СТАРИНЕ...

ЈЕДНОГ ДАНА ПОСЕТИО ЈЕ
НЕМАЧКОГ КОМАНДАНТА...

ЧУО САМ ДА СЕ ОВДЕ
НАЛАЗИ ФЕЛДМАРШАЛ
ГЕРИНГ!

ЗАШТО ПИТАТЕ?
КО СТЕ ВИ? ШТА
ХОЋЕТЕ?

ДА! АЛИ НЕ СЛИ-
КЕ НЕПОЗНАТИХ
СЛИКАРА КАО
ШТО СТЕ ВИ!

ЈА САМ
СЛИКАР... ПОЗНАТО МИ ЈЕ
ДА ФЕЛДМАРШАЛ ВО-
ЛИ СЛИКАРСТВО...
ЛЕПЕ СЛИКЕ...

О ЗНАМ!
АЛИ ВИДИТЕ...
ХТЕО БИХ ДА
МУ ПРОДАМ
ЈЕДНОГ
ВЕРМЕРА!

Ш...ШТА?
В...ВЕРМЕРА?
ОРИГИНАЛ-
НОГ
ВЕРМЕРА?

ТАКО ЈЕ!
ОВО ЈЕ МО-
ЈА АДРЕСА!
ДО ВИЂЕЊА,
ПОСПОДИ-
НЕ!

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ДАНА, ВАН МЕГЕРЕНА
ЈЕ ПОСЕТИЛА ВРЛО
ВАЖНА ЛИЧНОСТ...

...ФЕЛДМАРШАЛ ГЕРИНГ, ХИТЛЕРОВА
ДЕСНА РУКА, КОМАНДАНТ НАЦИСТИЧКЕ
АВИЈАЦИЈЕ!

ПА?
ГДЕ ЈЕ
ТАЈ
ВЕР-
МЕР?

ОВУДА,
ЕКСЕЛЕН-
ЦИЈО,
МОЛИМ!

ЕВО ГА!
ЗОВЕ СЕ
"ПРЕЉУБ-
НИЦА"!

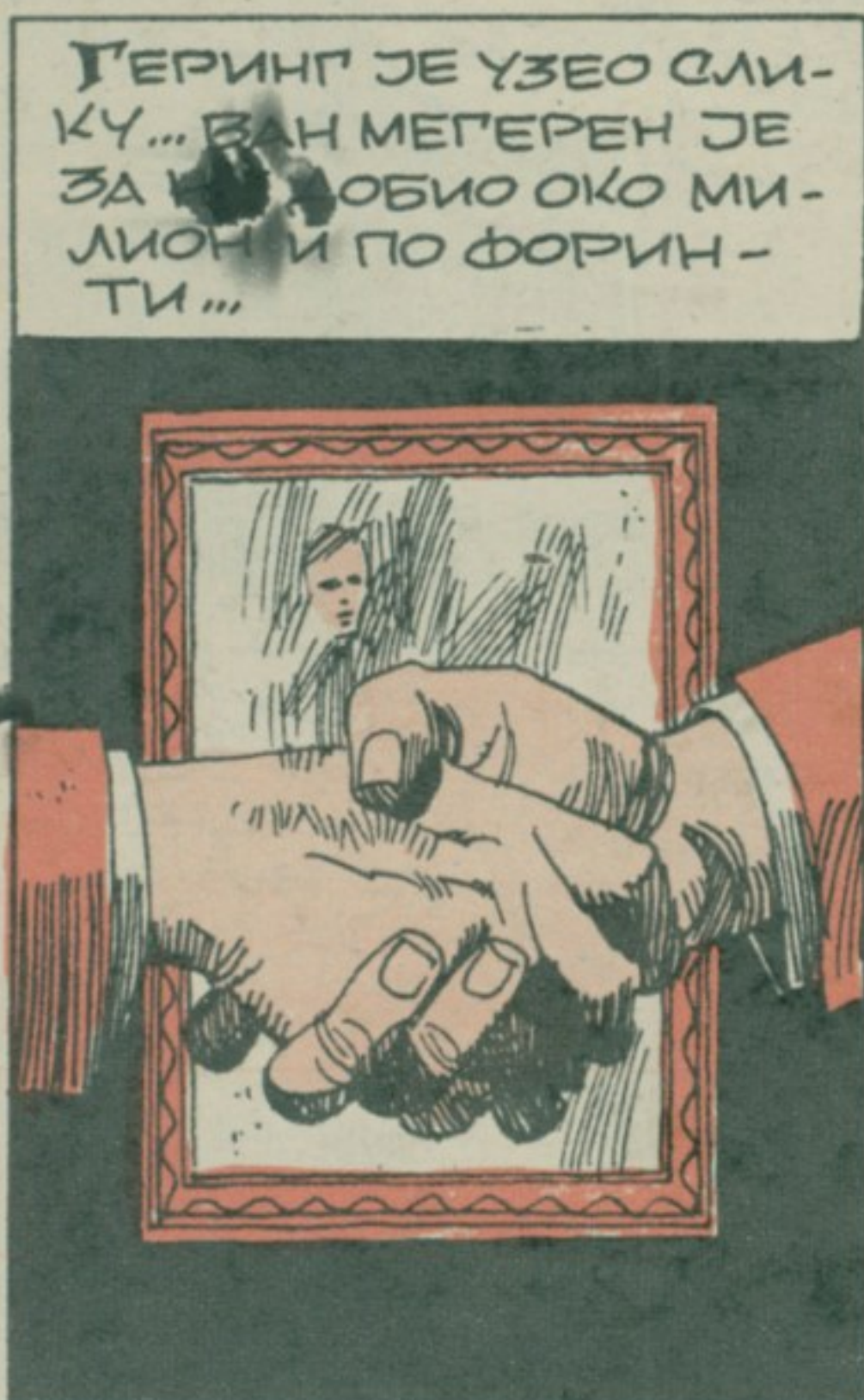
ОХ...
ИЗВАН-
РЕДНО!

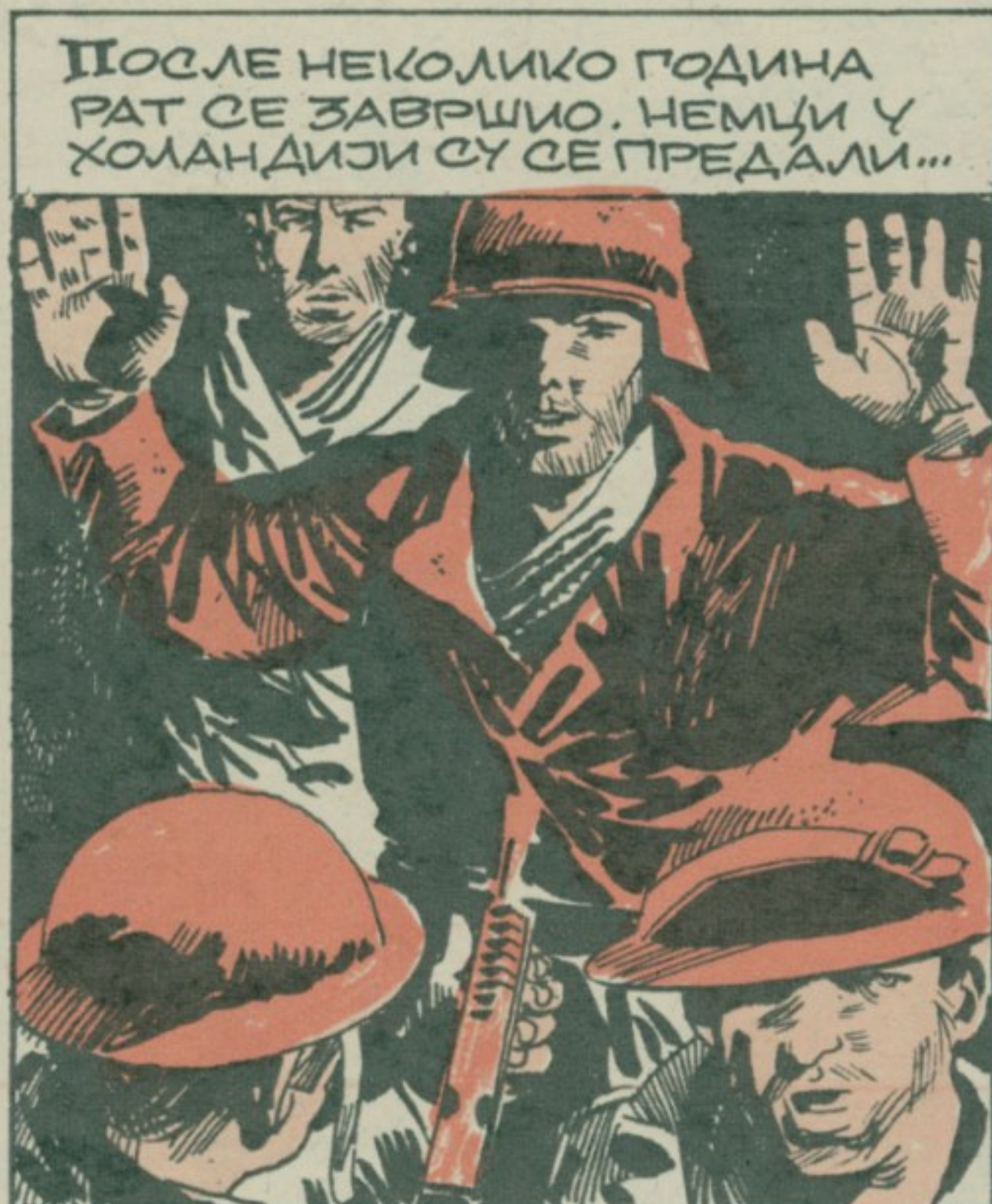
ГЕРИНГ ЈЕ ДОВЕО СА СОБОМ
СТРУЧЊАКЕ КОЈИ СУ ПРЕГЛЕДА-
ЛИ СЛИКУ...

ДА, НЕМА СУМЊЕ!
ПЛАТНО ЈЕ ИЗ СЕДАМ-
НАЕСТОГ ВЕКА!

И БО-
ЈЕ!

ГЕРИНГ ЈЕ УЗЕО СЛИ-
КУ... ВАН МЕГЕРЕН ЈЕ
ЗА НЕ ДОБИО ОКО МИ-
ЛИОН И ПО ФОРИН-
ТИ...

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ГОДИНА
РАТ СЕ ЗАВРШИО. НЕМЦИ У
ХОЛАНДИЈИ СУ СЕ ПРЕДАЛИ...

...А ИЗДАЈНИЦИ СУ МОРАЛИ ДА
ПЛАТЕ ЗА СВОЈА НЕДЕЛА. МНОГИ
СУ УХАПШЕНИ...

ЈЕДНОГ ДАНА...

ХАНС ВАН
МЕГЕ-
РЕН?

ЈА
САМ!

УХАПШЕНИ
СТЕ!

ЈА? А
ЗБОГ
ЧЕГА?

ЗБОГ САРАДЊЕ
СА НЕПРИЈА-
ТЕЉЕМ!

...ДА, ГОСПОДО! ОВАЈ
ЧОВЕК ЈЕ КРИВ ЗБОГ
ДВЕ СТВАРИ... ПРВО
ЗАТО ШТО ЈЕ УЗЕО
НОВАЦ ОД НА-
ЦИСТА...

ОДМАХ СУ СЕ САСТАЛИ НАЈВЕЋИ И НАЈПРИЗНАТИЈИ КРИТИЧАРИ ...

НЕ! МЕПЕРЕН
ЛАЖЕ! ОВА
СЛИКА ЈЕ
ОРИГИ-
НАЛ!

ПЛАТНО ЈЕ ИЗ СЕДАМНАЕС-
ТОГ ВЕКА ... БОЈЕ СУ РУЧНО
ПРИПРЕМЉЕНЕ! ПРЕГЛЕДАЛИ
СМО СЛИКУ РЕНДГЕНСКИМ
ЗРАЦИМА ...

ОРИГИНАЛНА
ЈЕ!

А ОСИМ ТОГА,
ОНО МАЗАЛО ВАН
МЕПЕРЕН НИКАД
НЕ БИ БИО У
СТАЊУ ДА ТАКО
СЛИКА!

КАДА СУ СВОЈ СУД САОП-
ШТИЛИ МЕПЕРЕНУ ...

А ТАКО? ПА ДОБРО,
ДАЈТЕ МИ ПЛАТНО,
БОЈЕ, ЧЕТКИЦЕ, ПА
ЋЕТЕ ВИДЕТИ ДА ЛИ
ЗНАМ ИЛИ НЕ ЗНАМ
ДА СЛИКАМ!

ПРИСТАЛИ СУ, СЛИКАО
ЈЕ ПОД СТАЛНИМ НАДЗО-
РОМ ОСАМ НЕДЕЉА ...

НАЈЗАД ...

ЕВО, ГОСПОДО!
ОВО ЈЕ ИСУС МЕЊУ ДОК-
ТОРИМА! КО ЈЕ НАСЛИКАО?
СВИ ЋЕТЕ КАЗАТИ: ВЕРМЕР!
ЈЕ ЛИ ТАКО? МЕЋУТИМ, НА-
СЛИКАО ЈЕ ВАН МЕПЕРЕН!

ОХ ... УХ ...
ИЗГЛЕДА ...
ИЗГЛЕДА БАШ
КАО ДА ЈЕ ВЕРМЕ-
РОВА СЛИКА ...

ДА! САМО ЈЕ ПЛАТНО БИЛО
АУТЕНТИЧНО; НАСЛИКАО САМ
ЈЕ НА ЈЕДНОЈ ДРУГОЈ СЛИЦИ ИЗ
СЕДАМНАЕСТОГ ВЕКА ... БОЈЕ САМ
САМ НАПРАВИО ПО СТАРОМ РЕ-
ЦЕПТУ ... А ВИ, МУДРАЦИ, НАСЕЛИ
СТЕ! А НАСЕО ЈЕ И ГЕРИНГ ...

„ЕМАУСОВИ УЧЕНИЦИ“ СУ
БРЗО ИЗБАЧЕНИ ИЗ НАРОД-
НОГ МУЗЕЈА ...

АЛИ ТО НИЈЕ ОСЛОБО-
ДИЛО КРИВИЦЕ ХАНСА
ВАН МЕПЕРЕНА ...

СУД ВАС ПРОГЛАША-
ВА КРИВИМ ЗБОГ
ПРЕВАРЕ И ФАЛСИ-
ФИКОВАЊА И ОСУ-
ЂУЈЕ ВАС НА ПРИ-
НУДНИ РАД И КОН-
ФИСКАЦИЈУ ИМО-
ВИНЕ ...

ПА У РЕДУ, НИЈЕ
ВАЖНО! СРЕЋАН
САМ ЈЕР САМ
ПОБЕДИО КРИ-
ТИЧАРЕ ...
МОЈА ЈЕ СЛИ-
КА ИПАК БИЛА
ИЗЛОЖЕНА У
НАРОДНОМ
МУЗЕЈУ ...

Kraja

Тражимо пријатеље

Желим да се дописујем са другарицама и друговима широм Југославије који воле спорт и навијају за „Црвену звезду“. Стар сам 15 година. Драгољуб Младеновић, 14207 Пецака.

Ученица сам III разреда гимназије. Сакупљам разгледнице и жељела бих се дописивати с младима и девојкама из целе земље. Те резе Дескар, Осјечка 141, 43400 Вировитица.

Жеља ми је да стекнем пријатеље из наше земље. Имам 15 година и ученица сам. Волим сликарство, математику и стране језике. Бавим се филателијом. Језик дописивања руски и српскохрватски. Весна Рајковић, насеље Габровачка река 5/14, 18000 Ниш.

Желим да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље. Волим забавну и народну музику. Стални сам гледалац већерних филмова и фудбалских утакмица. Навијам за „Црвену звезду“. Славиша Милованић, ОШ „Шумадијски одред“, 11325 Марковац.

Имам 17 година. Учим занат у Љубљани. Волим спорт, али највише ногомет. Навијам за „Црвену звезду“. Молим све који ми

пишу да ми пошаљу и своју фотографију. Јосип Лончарић, Керсничева 4, 61000 Љубљана.

Желео бих да се дописујем с друговима и другарицама из наше земље. Имам 17 година. Волим домаћу забавну музику и спорт, посебно кошарку. Ратко Крљевић, Влатине 22, 58000 Сплит.

Желим да се дописујем са другарицама и друговима из земље и иностранства. Језик дописивања српскохрватски и енглески. Скупљам марке и бавим се фотографијом. Члан сам извиђачке организације. Душан Јеремин, Кнез Милетина 14/V, Београд.

Ученица сам VI разреда основне школе. Жеља ми је да се дописујем са вршњацима из Југославије. Скупљам „империал“ слике и навијам за „Црвену звезду“. Светлана Колаковић, ОШ „Милева Косовац“, 15000 Шабац.

Желим се дописивати са друговима и другарицама широм наше земље. Волим забавну музику. Силвана Жудетић, Марковац 17, 52371 Вишњан, Истра.

Желим да се дописујем и размењујем слике кошаркаша из ке

сица „Коловас“. Одговорићу на свако писмо и понуду. Велимир Николић, Иве Лоле Рибара 14/10, 18500 Врање.

Имам 13 година. Навијам за „Партизан“. Волим бит музику. Хоби ми је скупљање значки, кандит маркица и налепница. Одговорићу свима који ми буду писали. Снеж. Топличевећ, Крагујевачка 13, 38000 Приштина.

Ученица сам VI разреда. Желео бих да се дописујем са својим вршњацима који такође читају „Политикин забавник“. Има Копривњак, Липички пут 21, Брапче, Загреб.

Желим да се дописујем са девојкама и младима. Скупљам слике одомота. Навијам за „Црвену звезду“. Фикрет Кличећ, Банијских бригада 13, 77220 Цазин.

Скупљам слике „животињско царство“ које бих размењивао. Истовремено дописивао бих се са младима из наше земље. Раде Живановић, село Кленовик, 19313 Брусник.

Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Волим Кићу Слабинца и Здравка Чолића. Навијам за „Звезду“. Имам 12 година. Милана Азарић, Николаја Гогоља 38, 11030 Београд.

Имам 14 година. Ученик сам VIII разреда основне школе. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из целе земље, нарочито онима који воле електро и радио-технику. Добромир Голубовић, Матије Гупца 27, 35250 Параћин.

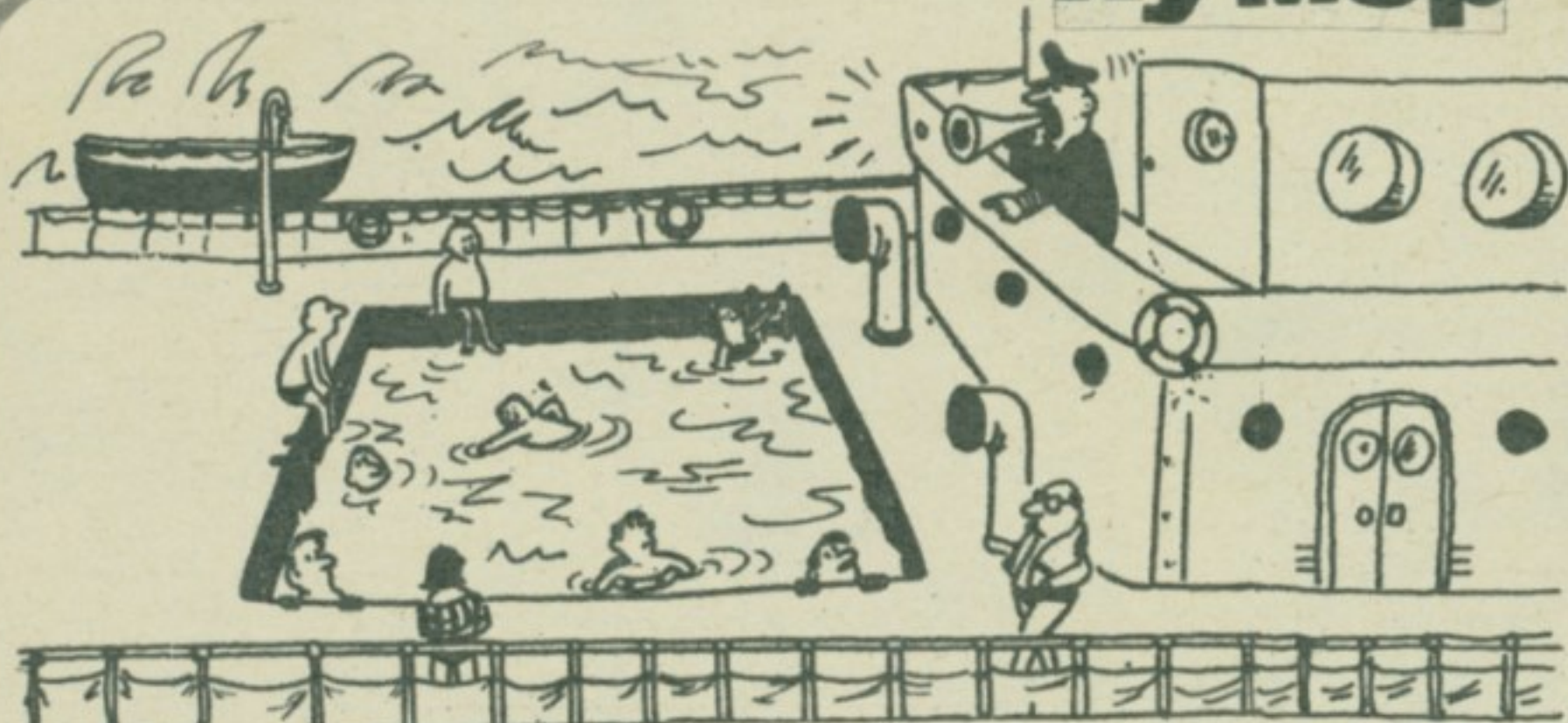
Велика ми је жеља да се дописујем са другарицама и друговима широм наше земље. Стара сам 17 година. Волим музику и филм. Језик дописивања немачки, руски и српскохрватски. Никодије Стевановић, Војводе Путника 22, 34000 Крагујевац.

Имам 14 година. Волим филм, музику и путовања. Сакупљам фотографије Марка Спица и луткице. Желим да се дописујем са младима из целог света. Језик дописивања есперанто и српскохрватски. Гордана Лончаревић, Бранка Вјелајца 11, 44250 Петриња.

Волео бих да ми вршњаци из Југославије пишу. Одговорићу свима. У писму пожељна фотографија. Волим Микија Јевремовића. Навијам за „Црвену звезду“. Имам 13 година. Софија Скелевић, Жарка Зрењанина 39, 21246 Вилово.

Желим да се дописујем са младима из наше земље. Ученик сам I разреда средње школе. Скупљам разгледнице. Јасмин Сејфија, Пере Косорића 8-138-18, 71000 Сарајево.

ХУМОР

— Само наставите, брод ионако тоне!...

— Оно је чувени крадљивац аутомобила!

— Јовановић је заиста наш најбољи продавац!

— Луд или не, ја бих ипак пошао за њим!

ЗА МАЛЕ РАЧУНЦИЈЕ

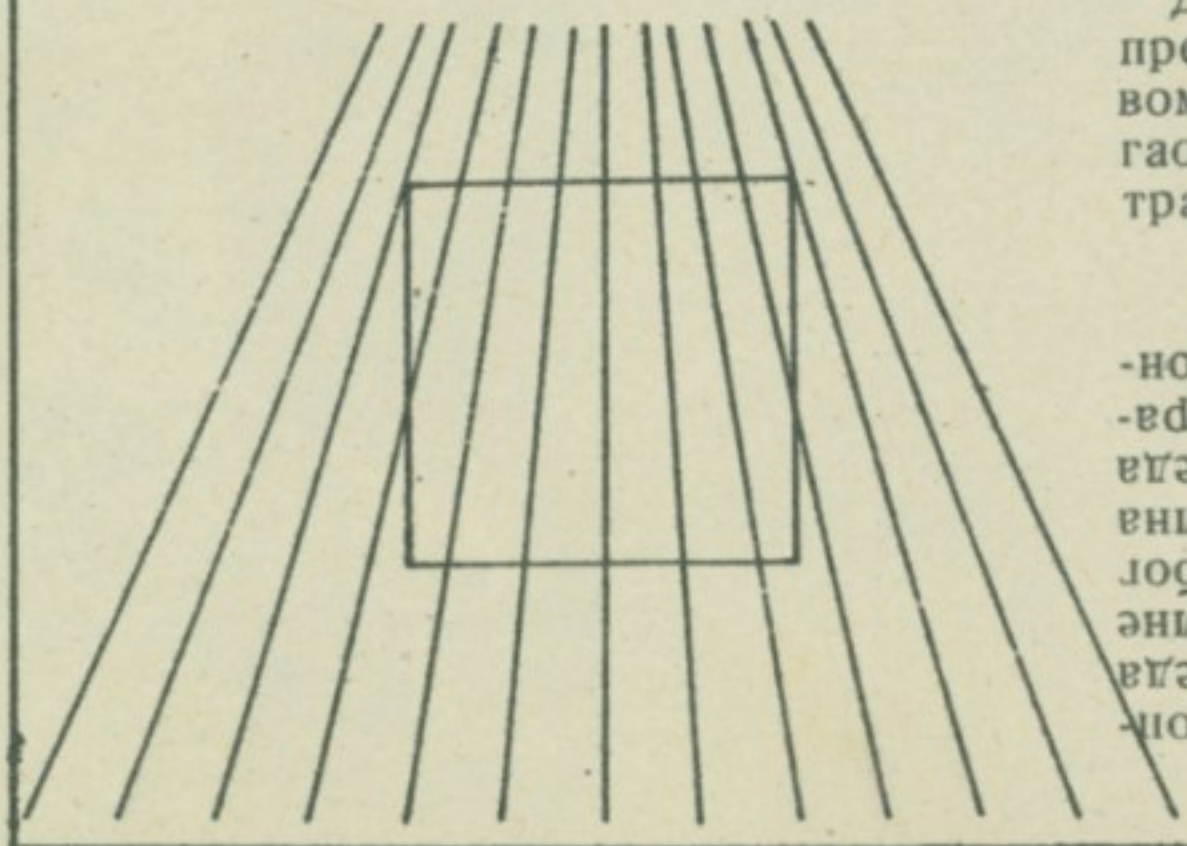
Сви ови бројеви, сем једног, имају једну заједничку одлику. Знате ли који је то број и због чега се разликује од осталих?

21 33 75 XIII 66 54
9 48 15 1515 39
12 45 13 78
150

ОДГОВОР:
То је број 13 а од осталих се разликује по томе што није дељив бројем 3.

ГЛАВОЛОМКА

Да ли је фигура представљена на овом цртежу правоугаоник, квадрат или трапез?

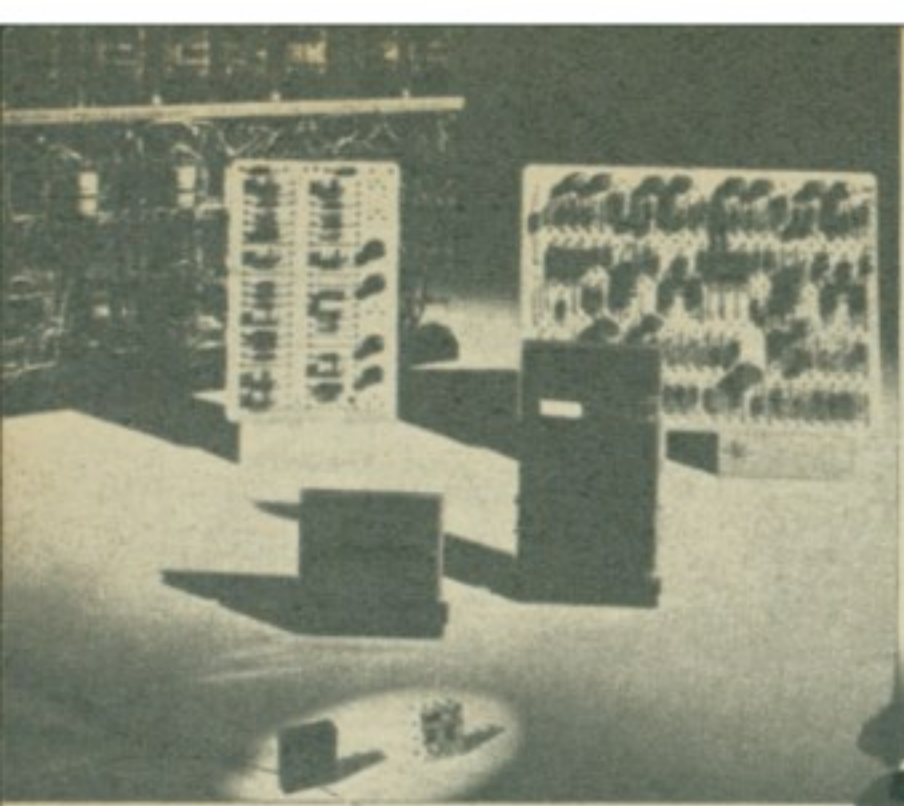

Квадрат. Због тога што су вертикалне стране које и због тога хоризонтална страна црта изгледају од неке наравне до неке хоризонталне црте.

ОДГОВОР:

КОКО БИЛ

НИШТА БЕЗ ТРАНЗИСТОРА

Двадесет трећег децембра прошле године напунила је 25 година једна стварчица која је рођена прилично крупна, али се временом толико смањила да се данас скоро и не види голим оком. Њено рођење било је за човека исто толико значајно као проналазак точка или парне машине и, када би неким чудом престали да је производе, већ постојећи примерци постали би скупце- нији од дијаманата.

ЖИЦЕ ОД ЧИСТОГ ЗЛАТА

Двадесет петогодишња драгоценост зове се транзистор — једноставна направа која је за веома кратко време изменила лице Земље и наш начин живота јер се увукла у све гране и области.

Транзистор је рођен 23. децембра 1947. године у једној омањој просторији Белових лабораторија на Муреј Хилу у Њујорку пред очима проналазача који су вршили експерименте са протоком електрона кроз чврста тела. Циљ им је био да пронађу нешто чиме би заменили електронске цеви такозване лампе, у радио-апаратима и другим уређајима.

И шта се догодило? Тројица научника проучавала су проток снопа електрона кроз плочицу веома ретког кристала чистог германију-

ма. Принцип је подсећао на такозвани детекторски радио и тражење „станица“ помоћу металне жице.

Тог послеподнева један од њих предложио је да се већ постојећем контакту, финој жици, дода још један. Употребљаване су танушне жице од чистог злата јер се за експерименте увек узимају најчистији материјали. Како је размак био минималан, око 50 микрона, морали су да се послуже микроскопом.

Када је добијен спој, примећено је да и друга жица региструје пролаз струје електрона, али веома појачано, око 40 пута јаче, као да се отпор на проток електрона преселио са једне жице на другу. Ова појава на енглеском се зове „transfer resistor“, преносна отпорност, па је научник Џон Пирс, који се случајно ту нашао, предложио да је назову „транзисторски ефекат“ односно транзистор, од trans(fer) и (res)istor.

Значај овог проналазача био је толики да су три научника — Џон Бардин, чувени теоретичар на пољу физике и професор универзитета у Илиноису, Волтер Бретејн, Белов специјалиста за проблеме површине чврстих тела и Вилијем Шокли, професор калифорнијског политехникума — 1956. године добили Нобелову награду за физику.

»МАРК УНО« РАСИПА ЕНЕРГИЈУ

Намерно је наглашено да се ради о проналазку, а не о открићу јер је уређај за појачавање електричних сигнала већ био познат. То је била термојонска цев, или прецизније триода, коју је 1907. године измислио Ли Де Форест и која се од 1919. употребљава у радиофонији.

Али, имала је безброј ма- на! Да ли сте некада видели радио-апарате од пре четрдесетак година? Били су велики и гломазни управо-

Чувена тројка: Вилијем Шокли, Волтер Бретејн и Џон Бардин

зато што су ове електронске цеви — празне стаклене цеви сличне лампама — биле сувише велике. Што је радио био јачи, био је и неграпнији јер је имао више таквих „лампи“.

Осим тога, некадашњи радио-апарати морали су да буду отворени отпозади да би се цеви хладиле. Оне су трошиле много струје, морале су прво да се загреју да би прорадиле, а док су радиле, трошиле су енергију која се расипала на топлоту. Уза све то лампе су биле крхке, њихово прављење захтевало је веома прецизан рад, а век им је био прилично кратак.

Наравно, ове цеви су, са свим својим недостацима, одлично послужиле. Оне су употребљене и за прве електронске рачунаре. Чувени „Марк Уно“, први електронски рачунар на свету конструисан 1944. године, налазио се баш на Муреј Хилу у Њујорку. Била је то цинковска направа тешка 30 тона са 18.000 електронских цеви, па је трошила невероватне количине електричне енергије.

„Марк Уно“ се толико загревао да су људи који су радили око њега морали усред зиме да облаче кошуље с кратким рукавима и

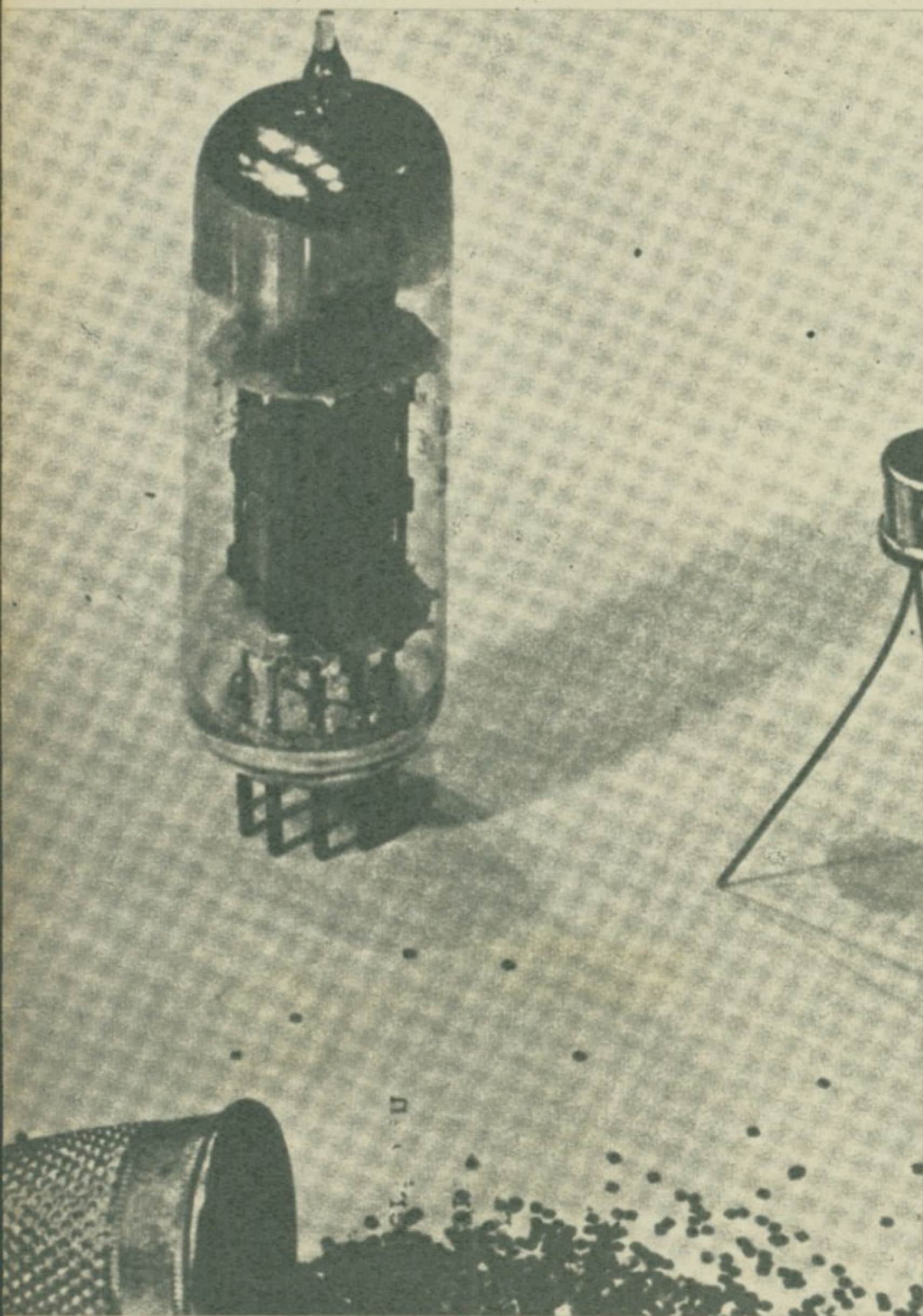
поред широм отворених прозора. Затим, често није радио јер би му сваки час прегорела нека од безбројних лампи, па је требало много времена да се покварена електронска цев пронађе и замени.

БИСЕРИ ТЕХНИКЕ

Сви ови недостаци натерали су научнике да раде на трајнијим и јевтинијим средствима која би заменила електронске цеви. Истраживања и експерименти наставили су се током читавог II светског рата и постигнуто је да се смање димензије „лампи“, али је прави пут био другачији и упућивао је на област физике чврстог стања коју су изабрали управо Шокли, Бретејн и Бардин.

Њихов први транзистор, начињен од чистог германијума и златних нити, био је још скупљи од термојонских цеви и имао је доста недостатака, али је одиграо своју улогу: овим проблемом почеле су да се баве многе лабораторије и индустрије.

Пут је био отворен и

Поређење по величини: електронска цев или лампа, два транзистора и плочице силицијума од којих свака садржи разна интегрална кола, а свако од њих састоји се од транзистора и кондензатора.

Рођен је случајно 23. децембра 1947.
године у Њујорку, а научници Бардин,
Брејшејн и Шокли добили су за њега
Нобелову награду

СТОРА

транзистор, електронски прибор са три електроде који омогућава појачавање и генерисање електричних сигнала посредством полупроводника уместо електронске цеви, бучно и свечано ступио је на сцену.

Први транзистори, величине зрна кукуруза, затим зрна пиринча, одмах су показали своје предности у односу на електронске цеви од којих се, у суштини, разликују по томе што струја протиче кроз чврсто тело — еластични полупроводник — уместо кроз вакуум или гас.

Захваљујући њима смањиле су се, пре свега, димензије апарата, а као логична последица и потрошња енергије као и расипање енергије претворене у то-

које садрже десетине и стотине транзистора са свим контактима и везама. То су прави бисери технике чија је цена све нижа и нижа.

ТРАНЗИСТОРСКЕ РУКЕ И НОГЕ

На пример, апарати за глуве не већи од бомбоне који могу да стану у дршку наочара или сићушни радио-апарати уграђени у оловке, радио-пилуле за дијагнозу стомачних поремећаја, праве чаробне транзисторизирани кутијице које се смештају под кожу грудног коша да би стимулисале бо-

љујући њима у Марсову орбиту послате су фотографске сонде снабдеване лаким минијатурним радио-уређајима који су слали на Земљу, снагом од мало вата, електронске импулсе које су, опет, појачавали транзистори рачунара свемирских лабораторија претварајући их у јасне фотографије једног света удаљеног милионима километара од нашег.

Стигло се и до радио-шпијуна, ђаволских апарата који прислушкују на даљину, до појачала светлости који се уграђују на догледе и друге оптичке инструменте омогућајући да се гледа и у мрком мраку на великој раздаљини.

Да се и не говори о чудима цепних електронских рачунара не већих од кутије цигарета, о фотографским апаратима који све операције обављају сами, а сликају по мраку као и на дневном светлу, о вештачким транзисторизираним удовима који употребљавају, да би покренули мале моторе, енергију људског мозга: покрет се „мисли“ и рука или нога се креће!

ПРОТИВ САОБРАЋАЈНЕ ПОЛИЦИЈЕ

Са сличним набрајањима могло би се наставити до у бескрај. Од електронских рачунара који сами цртају шеме интегралних кола неопходне за производњу још сложенијих електронских рачунара до аутоматских телефона код којих је довољно притиснути дирку са именом и презименом да би се на линији добио жељени саговорник, наравно ако је код куће.

Од електронских транзисторских карбуратора који обезбеђују мотору аутомобила најбољу могућу карбурацију у било којим метеоролошким и другим условима, до маленог апарата који обавештава возача аутомобила да ли брзину кретања на друму контролише радарима саобраћајна полиција.

Кад смо већ код аутомобила, постоји радарски одашиљач који може да стане у шаку, заједно с антеном, и који би у блиској будућности могао да се угради у кола у циљу спречавања судара и сигурне вожње по магли. Захваљујући потомцима првог транзистора који се за протеклих 25 година прилично размножио данас су могућа разна чуда.

Б. Д.

ВАШТАР СА 7 КОНТИНЕНТА

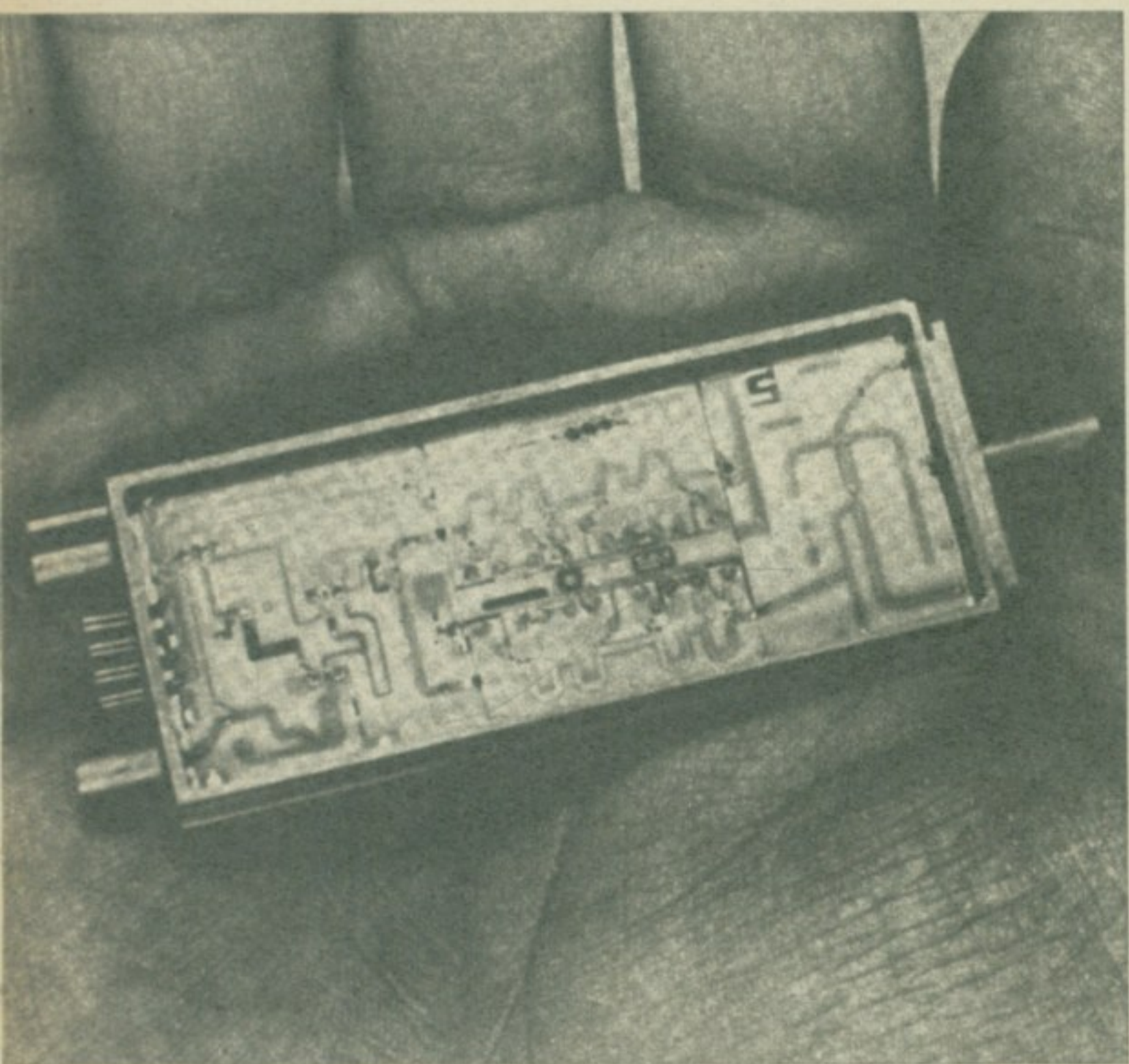
СПАСАВАЈТЕ! — Из једне америчке амбасаде у Африци стигао је у Вашингтон „строго поверљив“ телеграм: „Догрла смо потонули у вежалице. Дозволите да их спалимо“. У Вашингтону су поверовали да им се шифром јавља о неком изузетно важном догађају. Касније се разјаснило да је амбасада поручила 300 вежалица за одећа али да је набављач, грешком написао 300 сандука (у једном сандуку је 500 комада). Када је број вежалица у амбасади достигао 30.000, амбасадор је затражио одобрење да их спали.

ТАЛИСМАН ЗА МИНИСТРЕ. — Нигеријски врач Мбоко Заихири вратио се с пута по Западној Немачкој, Белгији и Енглеској. Стигавши кући у Лагос изјавио је новинарима да је у Европи имао много муштерија. Најбољу проћу имали су прамак против свих болести, огрице које итите од саобраћајних несрећа и талисмани који будућим купцима осигуравају министарске фотеље. Мбоко је муштеријама гарантовао успех али их је упозорио да на резултат могу рачунати тек месец дана после његовог одласка.

ТО СЕ ЗОВЕ СПРЕТНОСТ. — У Сиднеју је нестао један од специјалних аутомобила службе хитне помоћи. Сутрадан су нестала кола нађена у дворишту управе полиције. Крадљивац је из њих извадио носила и осталу опрему а убацио клупе, затим их је пребојио у црно и одвезао их шефу полиције који је неколико дана раније, преко огласа, тражио да купи аутомобил за превоз затвореника. Чим је за продату „марицу“ добио новац, крадљивац је нестао без трага.

Ово је, минијатурни транзисторски радар који употребљава америчка авијација и који ће, можда, у блиској будућности, спречавати сударе аутомобила

плоту. Затим, није био потребан спој са електричном мрежом и могле су се употребити суве батерије.

Тада је почела трка за минијатуризацијом, која је људе одвела на Месец, благодарени којој су створене мајушне плочице површине свега неколико милиметара

лесно или заморено срце продужујући живот хиљадама људи.

Минијатуризација је довела до реализовања електронских рачунара који изводе на милионе операција за свега неколико секунди. Они су омогућили развој свемирске технике, захва-

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

СЛЕДЕЋИ НАСТАВАК: ПОНОВО НА ОГНОМУ!

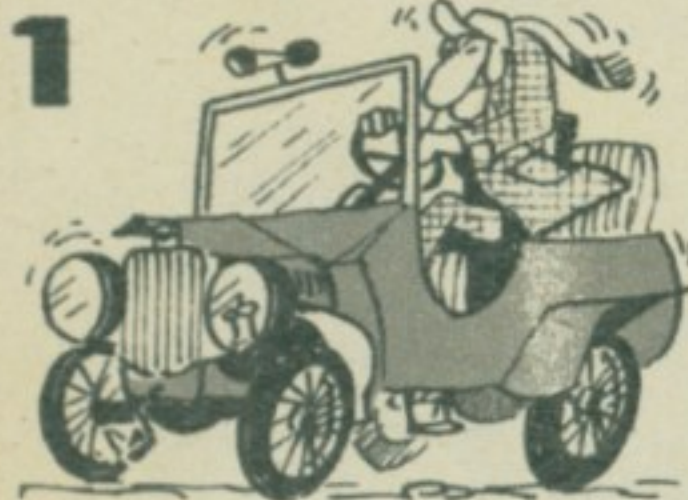
ОСКАР ВАЈЛД И МИСТЕР ХАЈД

ЗАБАВНИКОВ КВИЗ

Ако желите да проверите своје опште образовање, овај квиз ће вам у томе помоћи. На свако од седамнаест питања дата су три одговора од којих је само један тачан. Ако сте успели да их пронађете, честитамо! А ако ипак нисте свезналица, одговори су ту, у дну стране.

Ко је конструисао прво возило на бензински погон?
а) Француз Еторе Бугати
б) Немац Готлиб Дајмлер
ц) Немац Карл Бенц

Шта је динго?
а) мексички магарац
б) велики азијски глодар
ц) аустралијски дивљи пас

Где је гроб француског Незнаног јунака?
а) у париском Пантеону
б) под Тријумфалном капијом у Паризу
ц) у Версају

Шта је Банкок?
а) главни град Сијама (Тајланда)
б) главни град Индокине
ц) кинеска покрајина

Ко је аутор чувеног романа „Чича-Томина колиба“?
а) Харијет Бичер-Стоу
б) Марк Твен
ц) Џејмс Фенимор Купер

Коме је композитору посвећен фестивал у Салцбургу?
а) Јохану Штраусу
б) Рихарду Штраусу
ц) Волфгангу Амадеусу Моцарту

Који је велики сликар пронашао балон који се може подићи са тла помоћу тоглог ваздуха?
а) Албрехт Дирер
б) Вермер ван Делфт
ц) Леонардо да Винчи

Где се налазе Азорска острва?
а) у Атлантском океану
б) у Тихом океану
ц) у Индијском океану

Ко је написао „Сагу о Форсайтима“?
а) Виљем Текери
б) Џејн Остин
ц) Џон Голсворти

Ко је измислио радио?
а) Никола Тесла
б) Гуљелмо Маркони
ц) Томас Алва Едисон

Енгелски адмирал Нелсон изгубио је само једну битку. То је:
а) битка код Санта Круз де Тенерифе, 1797. године
б) битка код Трафалгара, 1805. године
ц) битка код Калвија, 1794. године

Ко је написао роман „Доктор Цекил и мистер Хајд“?
а) Роберт Луис Стивенсон
б) Оскар Вајлд
ц) Роберт Грејвз

Ко је аутор романа „Три мускетара“?
а) Александар Дима — син
б) Александар Дима — отац
ц) Стендал

Који је велики композитор пред крај живота оглувео?
а) Антонио Вивалди
б) Лудвиг ван Бетовен
ц) Јохан Себастијан Бах

Која река има највећу запремину на свету?
а) Амазон
б) Волга
ц) Мисисипи

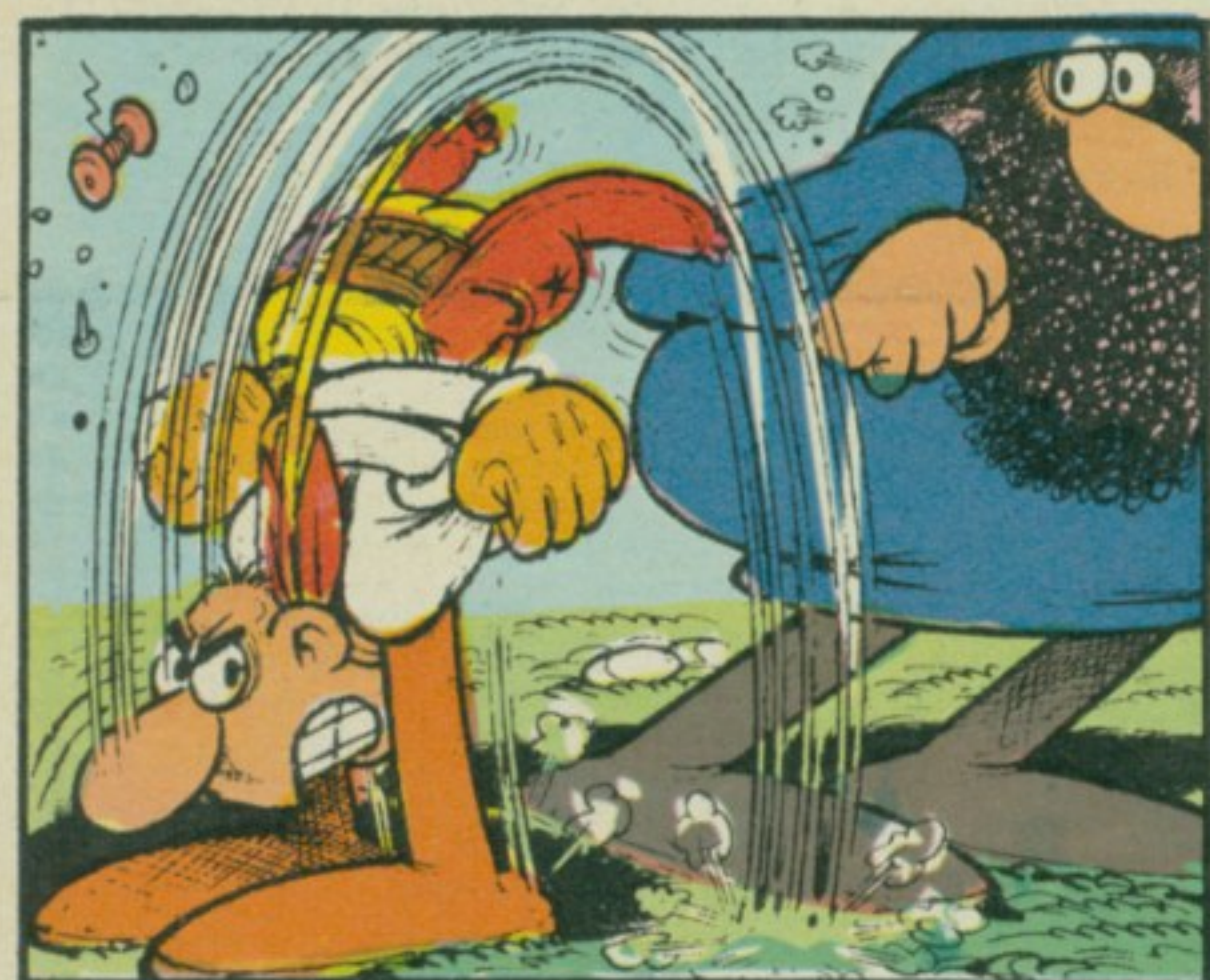
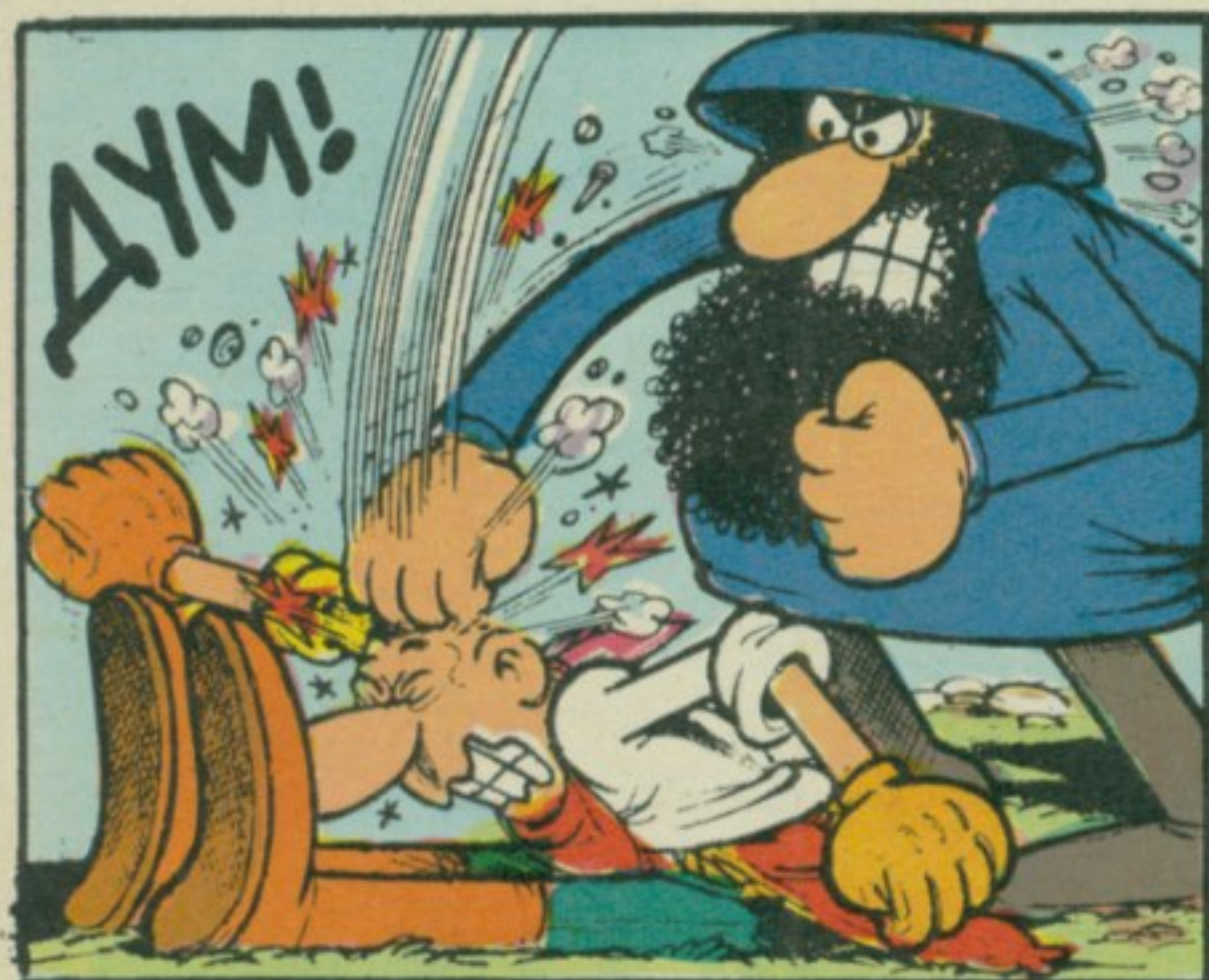
Ко је компоновао опере: „Виљем Тел“, „Боеми“, „Кармен“, „Лоенгрин“ и „Фауст“? Одговори по редоследу.
а) Вагнер, Гуно, Росини, Бизе, Пучини
б) Росини, Пучини, Бизе, Вагнер, Гуно
ц) Бизе, Вагнер, Леонкавалло, Верди, Росини

Коме је великом певачу учитељ рекао да му глас звучи као „лупкање прозорских капака на ветру“?
а) Енрику Карузу
б) Марију дел Монаку
ц) Ђузепе ди Стефану

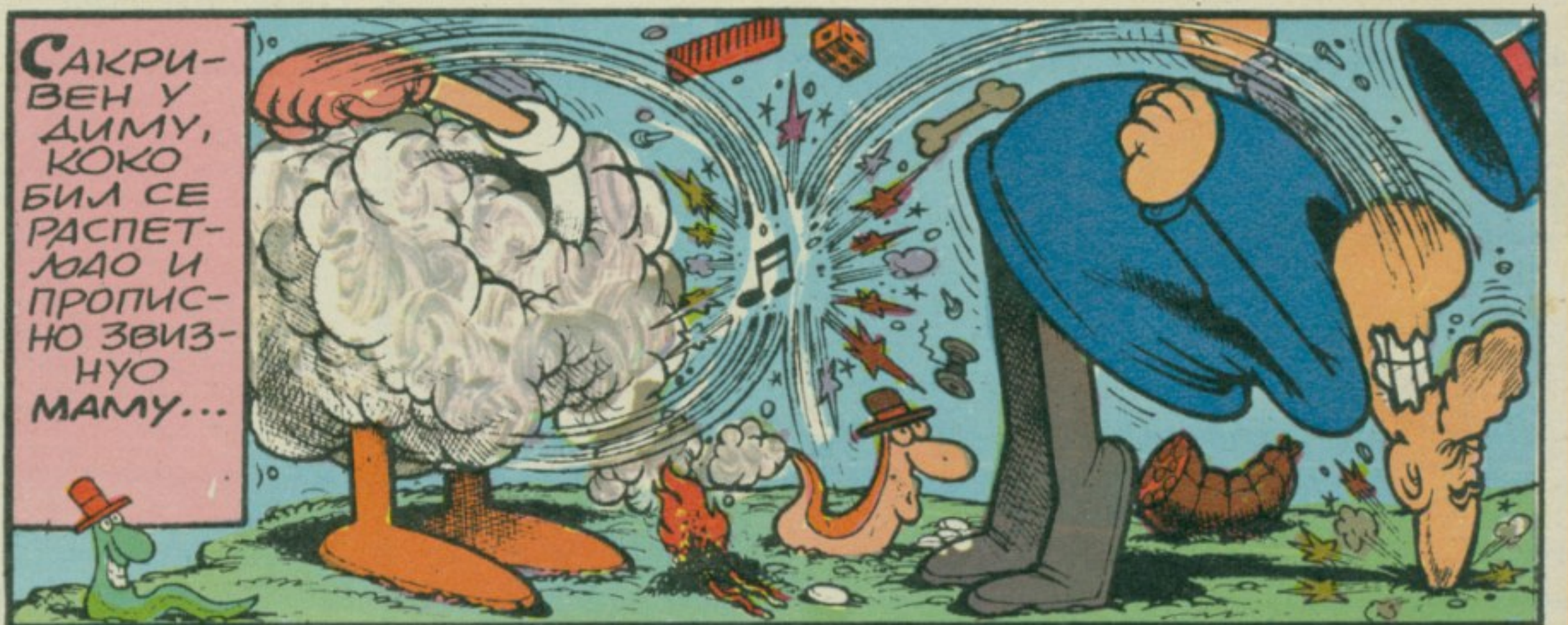

- 1 — б) Прво возило на бензински погон био је мотоцикл Немац Готлиб Дајмлер из 1885. године.
- 2 — ц) Музички фестивал у аустријском граду Салцбургу посвећен је Волфгангу Амадеусу Моцарту.
- 3 — а) Битку код Санта Круз де Тенерифе, 1797. године.
- 4 — а) Највећу запремину на свету има Јужноамеричка река Амазон.
- 5 — ц) Динго је аустралијски дивљи пас. Осим кратких летова, који се може подићи помоћу тоглог ваздуха изумео је славни италијански сликар и научник Леонардо да Винчи и мистер Хајд“ написао је Роберт Луис Стивенсон.
- 6 — а) Романи „Доктор Цекил и мистер Хајд“ написане су по редоследу: Росини, Пучини, Бизе, Вагнер и Гуно.
- 7 — б) Гроб француског Незнаног јунака налази се под Тријумфалном капијом у Паризу.
- 8 — а) Азорска острва налазе се у Атлантском океану на око 1500 километара од европског копна.
- 9 — б) Аутор романа „Три мускетара“ је Александар Дима-Отис (1803—1870).
- 10 — а) Оне речи биле су упућене деваку Енрику Карузу. Али, негована мајка, проста сељанка, охрабрива га је да настава са студијом.
- 11 — а) Банкок је главни град Сијама (Тајланда).
- 12 — ц) „Сага о Форсайтима“ написао је Џон Голсворти (1874—1933).
- 13 — б) Радио је измислио италијански електроничкињер Гуљелмо Маркони (1874—1937).
- 14 — а) Аутор „Чича-Томина колиба“ је америчка књижевница Харијет Бичер-Стоу (1811—1896).
- 15 — б) Главни град Индокине је Банкок.
- 16 — а) Главни град Сијама (Тајланда) је Банкок.
- 17 — б) Радио је измислио италијански електроничкињер Гуљелмо Маркони (1874—1937).

ОДГОВОР!

КОКО БИЛ

* СКИНУО МУ БРАДУ

Сваког петка читајте у Забавнику све о најбољим певачима и ансамблима света. Сваког по недељу на Радио-Београд 1, у емисији ВЕЧЕ УЗ РАДИО, слушајте најновије хитове.

ЖИТ СТРАНА

БЕРЗА ПЛОЧА

У замјену за ЛП »FI-REBALL«
группе DEEP PURPLE дајем два од ових албума — JIMI HENDRIX: »ISLE OF WIGHT«, »BALLAD OF JIMI«, ROLLING STONES: »ROCK N. ROLLING STONES« »GUESS WHO: »AMERICAN WOMEN« (оригинал) или касете »DEEP PURPLE IN ROCK« и »ROLLING STONES HITS«.

Бруно Филипи,
Ивана Мећана 47,
41000 Загреб
тел: 041 — 645-063

Желим да купим следеће добро очуване плоче: BEATLES: »FROM ME TO YOU«, »LOVE ME DO«,

»TICKET TO RIDE«, »PLEASE PLEASE ME«, ANIMALS: »THE HOUSE OF THE RISING SUN«, »I CRY«, »LOOKING OUT«, ROLLING STONES: »SATISFACTION«, 19th NERVOUS BREAKDOWN, »NOT FADE AWAY«, WHO: »MY GENERATION«, »SUBSTITUTE«, KINKS: »YOU REALLY GOT ME«, »SUNNY AFTERNOON«, SPENCER DAVIS GROUP: »KEEP ON RUNNING«, »GIVE ME SOME LOVING«, SEARCHERS: »WALKIN' IN THE ROOM«, MANFRED MANN: »IF YOU GOTTA GO GO NOW«, SEEKERS: »CARNIVAL IS OVER«.

Боби Јовић,
Франца Розмана 41
11000 Београд

Продајем следеће плоче енглеске производње: LED ZEPPELIN: »HOUSES OF THE HOLY« (110) JERU SALEM: »JERUSALEM«, (130) рок оперу »JESUS CHRIST SUPERSTAR« (130) и ЛП плоче из производње РТБ и ЈУГОТОНА: DEEP PURPLE: »MACHINE HEAD« (45) »DEEP PURPLE IN ROCK«, JIMI HENDRIX: »THE CRY OF LOVE« (45), »ISLE OF WIGHT« (45) и »BAND OF GYPSYS« (35) JIMI HENDRIX, ERIC CLAPTON, »GOLDEN EARRING« итд. »SUPERGROUPS« (45) и први албум »PRO ARTE« (20). Плоче шаљем поузећем.

Влада Тодоров,
Фредерик Шопен 5,
реон 18,
91000 Скопје
тел. 091 — 25-413

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ПРЕД КРАЈ НЕБА

Музика: Ненад Павловић
Текст: Душан Говедарица
Изводе: Тамара и Ненад Павловић

Сваки пут је створен да би се њим ишло шапућем на ухо виолини као теби док ти у ноћи љубећи ме крином мислиш на неког што је сличан мени.

Пред крај неба низ танане вреже низ стрми поглед празан и бео наше мисли и наше руке беже у крило неког што нас није хтео.

РЕФРЕН

На, на, на...
Некога сањам снови су дуги то нисам ја већ неко други.

ПЕСМУ НЕДЕЉЕ: ПРЕД КРАЈ НЕБА можете чути у понедељак, 13. августа у емисији ВЕЧЕ УЗ РАДИО која се налази на 1 програму Радио-Београда од 20.00 до 22.00!

ГИЛАН ЈЕ ПОСЛОВАН ЧОВЕК

Многи љубитељи групе »Дип Парпл« (DEEP PURPLE) били су непријатно изненађени када су сазнали да је средином прошлог месеца певач Јан Гилан оставио другове. Изненађујуће је звучала и вест да су остали чланови још пре годину дана знали да ће то Јан и урадити. Док су се на-

гађали разлози Гиланове одлуке, он је мудро ћутао. Новинари су ипак сазнали праве мотиве: популарни певач није оставио дугогодишње пријатеље да би основао нову групу већ да би се посветио послу! Жели да убудуће више ради као музички продуцент у сопственом студију за снимања и поведе рачуна о свом предузећу за изнајмљивање возила. »Ипак је сигуран посао много боље решење него непрестано потуцање по свету и несигурна слава поп-музичара« — изјавио је Гилан.

Тамара и Ненад

На највећем овогодишњем скупу пријатељства и мира — Светском фестивалу омладине и студената — који се управо одржава у источном Берлину и на коме су се окупили млади из готово свих земаља, Југославију ће између осталих представљати сестра и брат, Тамара и Ненад Павловић. Тако су се у уметничкој делегацији младих из наше земље нашли и троструки добитници награда са протеклог фестивала »Омладина 73« у Суботици. Као што је познато, тада је Ненадову композицију »Пред крај неба« (коју су иначе извели аутор и његова сестра) жири Савеза композитора Југославије изабрао као најбоље остварење смотре. Песма је поред тога освојила друго место стручног жирија и припала јој је специјална награда за текст. Ти успеси Тамаре и Ненада мало су, сасвим неоправдано, остали у сенци других музичких збивања тако да многи и нису знали да су они у ствари најуспешнији учесници фестивала у Суботици. Неправду је исправила комисија Савеза омладине Југославије и прикључила их каравану који је поред источног Берлина одржао и низ концерата широм Демократске Републике Немачке.

Тамара, иначе студент светске књижевности, пева од најранијег детињства. Имала је свега четири године када је певајући у дуету са мамом освојила награду, и то прву, на неком такмичењу у Младеновцу. Касније је пошла у музичку школу, одсек за соло певање, да би »озбиљно« почела да се појављује пред публиком негде 1968. године када је, тада веома активни, »Гонг клуб« почео да лансира таленте од којих су неки данас признати у свету наше забавне и поп-музике. Тамара је и први победник фестивала који је тај клуб некада организовао. Иначе та, 1969. година била је веома успешна за младу певачицу: победила је на фестивалу у Суботици (певала је песму свога брата Ненада) била најуспешнији дебитант на »Београдском пролећу«, појавила јој се прва плоча и више пута наступила на телевизији. У тренутку када јој је каријера била у пуном успону одлучила је да се више посвети факултету, тако да јој певање остаје само »велика љубав«. Ипак, после годину дана, полази са београдским »Силуетама« на турнеју по Немачкој. По повратку у Београд прикључила се концертној групи Микија Јевремовића и скоро две године пева у програму популарног певача. Почетком 1972. године заједно са УУ-групом са успехом је гостовала у Бугарској. У последње време више ради са братом мада и даље пева самостално. Треба поменути да се пролетос почела појављивати у ТВ емисијама »Ми бисмо хтели ако може« као један од водитеља.

Ненад, студент Више економске школе, туристички смер, први пут се појавио пред публиком више из шале. На радној акцији у Бубањ Потоку крај Београда 1966. године организована је приредба и он је за ту прилику основао састав »Тхе баш ме брига«. Али, после шале дошла је збиља. Почине озбиљније да вежба, уписује се у музичку школу, окупирани је компоновањем и своју прву песму шаље на фестивал у Суботици 1969. године. Песма је ушла у финале и — победила. Извођач је била његова сестра! Мало је учио, мало свирао, повремено компоновао. Нарочито је поносан на химну Радних акција коју је прошле године написао док је био на лрузи Београд — Бар. По повратку са акције озбиљније почиње да ради са сестром. Шаље по други пут песму на фестивал у Суботици. И, опет, као и четири године раније, побеђује његова композиција. Овога пута и он се појављује као певач.

ДИСКО КВИЗ

1. Дејвид Боуви (David Bowie) је некада био члан групе Хоквинд (Hawkwind).

Да
Не

2. На овогодишњем фестивалу »Ваш шлагер сезоне« победничку песму »Предај се, срце« компоновао је:

- Борђе Новковић
- Александар Кораш
- Војкан Борисављевић

3. У групи »Би Џиз« (Bee Gees) наступају:

- два брата Гиб
- три брата Гиб
- четири брата Гиб

4. Квартет »Рок експрес« некада је био познат под именом:

- »Феликс«
- »Моби Дик«
- »Неодољиви«

5. Када је 1972. године победила на фестивалу за песму Евровизије Вики Леандрос је заступала:

- Монако
- Немачку
- Луксембург

5. Луксембург

4. »Феликс«

3. Моби Дик

2. Александар Кораш

1. Не

ОДГОВОР:

Тамара и Ненад Павловић

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

ПОЛА ДИМЕНЗИЈЕ

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ЗОРАН ПОПОВИЋ

**ЖЕЛИТЕ ЛИ ДА ШЧЕПАТЕ ВРЕМЕ ЗА ДРУГИ
КРАЈ? — УПИТАО МЕ ЈЕ ЧИСЛОВ. — АКО ТО
ПРЕЖИВИТЕ, БИЋЕТЕ ОСЛОБОЂЕНИ ПРЕСУДЕ!**

На међународном космодро-
му на Месецу није било
много људи. Само неко-
лико високих личности из
Комитета за галактичку
безбедност и, наравно, све оно
стручно особље без кога се поле-
тање једног међугалактичког бро-
да не може ни замислити.

У сабласној тишини Месечеве
ноћи брод се полако подигао са
гла, застао за тренутак на висини
од неколико стотина метара и
нагло сукнуо увис. У провидној ку
поли космодрома, невелика групи-
ца посматрача већ се спрема да
напусти своја места. Одједном, кос-
моплов лансиран пре неколико се-
кунди поново се појавио на мрач-
ном небу. Спустио се полако и стао
тачно на месту са кога је малочас
полетео.

Инструменти су били у реду,
лансирање је протекло како треба.
По свему, брод је морао да буде
већ око милион километара далеко,
јер је летео брзином једва нешто
мањом од светлосне. Ни теоријски
није могао да буде овде где се
налазио, на узлетишту.

У групи која је слеђених лица
посматрала невероватан приказ, са
мо се академик Числов смешио.
Њему је све било јасно.

Тежак ћрекршај

Са колико је прописа регулисан
рад Свемирске полиције може се
најбоље видети из чињенице да се
они на Академији проучавају чи-
тав један семестар. Само се по се-
би разуме да ниједно од тих пра-
вила не сме бити прекршено. Јер
— ко ће их поштовати ако не по-
лиција? Додуше, постоји један изу-
зетак: нико не поштује забрану до-
ношења сувенира са других не-
беских тела. То тако траје већ ве-
ковима, а да нико није озбиљно
кажњен. Овим ситним кријумчаре-
њима увек се гледало кроз прсте.

Али, ономе што сам ја учинио

ни најпопустљивији судија не би
прогледао кроз прсте. За време јед-
не мисије на Тритону оженио сам
се и своју невесту довео на Земљу!
Додуше, верујем да су сви разу-
мели мој поступак када су је угле-
дали. Био је то најлепши „суве-
нир“ који је ико икад понео са не-
ке планете! Па ипак, закон је за-
кон, и тако се наћох на оптужени-
чкој клупи.

Исход сам знао унапред: истера-
ће ме из Свемирске полиције и про-
гнати заједно са невестом на неку
од постаја у нашој Галаксији где
је и ђаво рекао лаку ноћ. Помирен
са судбином, очекивао сам крај
суђења, и не слутећи да ће ме
спаси оно што ме је и довело у
неприлику: непоштовање прописа.

Испитивање је било кратко. Моја
кривица била је јасна и доказана,
само је требало још формално про-
гласити пресуду. Али, када сам ми-
слио да ће председник Већа уста-
ти да је прочита, обрати ми се је-
дан млад човек који дотад није
проговорио ни речи:

— Претпостављам да знате шта
вас очекује?

Климнуо сам главом.

— А да ли бисте желели да се
у вашем случају направи изузетак?
Да се све заборави?

— Још питате! — узвикнуо сам.

— Али, како је то могуће?

— Могуће је. Бирајте: или да
вам овај суд изрекне казну по за-
кону, или да академику Числову
помогнете у проверавању једне ње-
гове теорије. Поразговарајте с њим
пре него што одлучите...

Присџао сам

Академик Числов био је млађи
од мене и пре ме је подсећао на
каког рвача него на научника. Од-
мерио ме је као што домаћица гле-
да јаја на пијаци, страхујући да
јој не утрале мушкове. Изгледа да
му нисам уливао превише повере-
ња. Као да се једва решио да про-
говори:

— Знате ли колико овај наш свет
има димензија?

— Ваљда четири — одговорих
збуњено. Нисам очекивао овакво
питање.

— Типична школска заблуда! Ви,
наравно, време рачунате као целу
димензију. А знате ли како оно про-
тиче? У једном правцу! Само у
једном правцу! Уназад се не може
вратити, бар досад то није било
могуће... Дакле, време не може-
те рачунати као једну целу димен-
зију, у најбољем случају као по-
ла, јер она друга половина посто-
ји више теоријски...

На тренутак је заћутао.

— А истовремено сте у праву —
рече најзад. — Време има два кра-
ја. Желите ли да га шчепамо за
други крај?

— Опростите, професоре — ре-
кох бојажљиво — не схватам заш-
то ми све то говорите. Има ли то
неке везе са мојим преступом?

— Наравно да има. Ја сматрам
да се кроз време може путовати
уназад и практично, не само тео-
ријски. Већ сам све израчунао, али
то треба и експериментално дока-
зати. Ризик је огроман: нико не
зна како би скок у будућност, а
одмах затим у прошлост, могао да
делује на људски организам. Зато
нема ниједног добровољца. Ви тре-
ба да се изложите тој опасности.
Ако се све добро заврши, преступ
ће вам бити опростен. Ето, го је
све.

— Знаш ли куда ћеш летети? —
упитао ме је одмах.

— Немам појма — одвратио сам.

— Договорили смо се са Число-
вом да то буде планета 34 у саз-
вежђу Рака. Претпостављамо да
тамо има живота, а ово је изван-
редна прилика да то проверимо.
Знаш да је од нас удаљена око
четири хиљаде светлосних година
и да досад није било могуће до
ње допрети чак ни радио-сензори-
ма. Ако је Числовљева теорија тач-
на, ти ћеш лично испитати ствар
и вратити се. Бродови које смо до-
сад слали могу тамо да стигну за
годину-две по локалном бродском
времену, али захваљујући дилата-
цији времена могу да се врате тек
за десет хиљада година. Призна-
ћеш да нам је дуго да толико че-
камо!

— У реду, Џек — рекох. — На-
дам се да ћеш ми пожелети сре-
ћан пут?

— Срећан повратак!

Пусџиња није џусџа

Морам признати да ме је Числов-
љев брод збуњно. Мада сам одав-
но положио испит за управљање

Да нисам имао
шлем, протрљао
бих очи. Мали-
шан ми је при-
лазио као как-
во лепо васпи-
тано земаљско
дете.

Сместа сам пристао. Нисам мо-
гао да замислим ништа горе од жи-
вота у изгнанству, на некој забаче-
ној планети.

Други загађак

Затим сам потражио шефа Оде-
љења за истраживачке летове, мог
школског друга Џека Купера. По-
слао ми је поруку да неизоставно
дођем код њега.

међупланетарним летелицама, у ко-
мандној кабини „Тајхона“ никако
нисам могао да се снађем. То и ре-
кох главном инжењеру Лекамијеу,
који је руководио припремама за
лансирање у Месечевој бази.

— Без бриге! — рече он. — Не
морате много ни да знате. Брод је
потпуно аутоматизован, њиме у-
правља рачунар који је „нахра-
њен“ свим потребним подацима. Ви
само запамтите које дугме треба
притиснути за повратак. Одавде ће
мо вас ми лансирати.

О неком путовању у правом смислу речи није било ни говора. Чим сам се сместио у доста неудобну кабину „Тајхона“, засветлео је преда мном натпис „ПОЗОР“, затим „СТАРТ“, а неколико тренутака касније „СТИГЛИ СТЕ“. Глас из звучника ме је обавестио да је пут завршен и да могу да напустим летелицу. Ипак, још сам оклевао. Да није неки квар? Нисам могао да поверујем да је пут трајао свега секунд.

Звучник понови обавештење:

— Можете да напустите летелицу. Повратак кроз педесет часова. Будите тачни. Дозвољено одступање плус-минус два минута. Крај.

Да ми је бар пожелео срећу!

Причврстио сам шлем и изишао из брода. Био сам на безброј планета, али овако нешто још нисам видео. Мислим да ћете најбоље схватити ако кажем да је Месец према овом небеском телу права цветна башта. Имао сам утисак да стојим на огромној билијарској лопти. Ни узвишице, ни удубљења, ни чега!

Да убијем време, кренуо сам насумице у шетњу по глаткој каменој површини. Али, лутање по овом пустом свету обасјаном са два сунца убрзо ми је досадило, те сам кренуо назад. Нисам ишао у равној линији већ сам намерно правио лук да бих прошао што већи део ове пустиње, мада сам знао да ништа ново нећу видети. Тако је и било. Али, када сам стигао до брода, чекало ме је изненађење. У хладу испод „Тајхона“ седео је — један дечак!

Без доказа

Да нисам имао шлем, протрљао бих очи. Овако, стајао сам и гледао малишана како устаје и прилази ми. Насмешио се и поклатио као неко лепо васпитано земаљско дете. Затим је почео да миче уснама, али упркос спољним микрофонима које сам имао на шлему нисам чуо никакав звук. Говорио је без гласа! Посматрао сам га, и одједном ми се по изразу његових очију учини да немам посла са дететом, већ са одраслим човеком.

Како сам ја само стајао и зурio у њега, покушавајући да смислим нешто паметно, мали као да изгуби стрпљење. Извади из цепа неку камену лопту и тутну ми је у руке. Била је тако тешка да је умало нисам испустио. И док сам размишљао шта да урадим са тим чудним поклонном, угледах нешто од чега ми очи умало не испадоше из дупљи: човечуљак је лагано тонуо у тле! Најпре су му нестала стопала, затим целе ноге, труп, па коначно и глава.

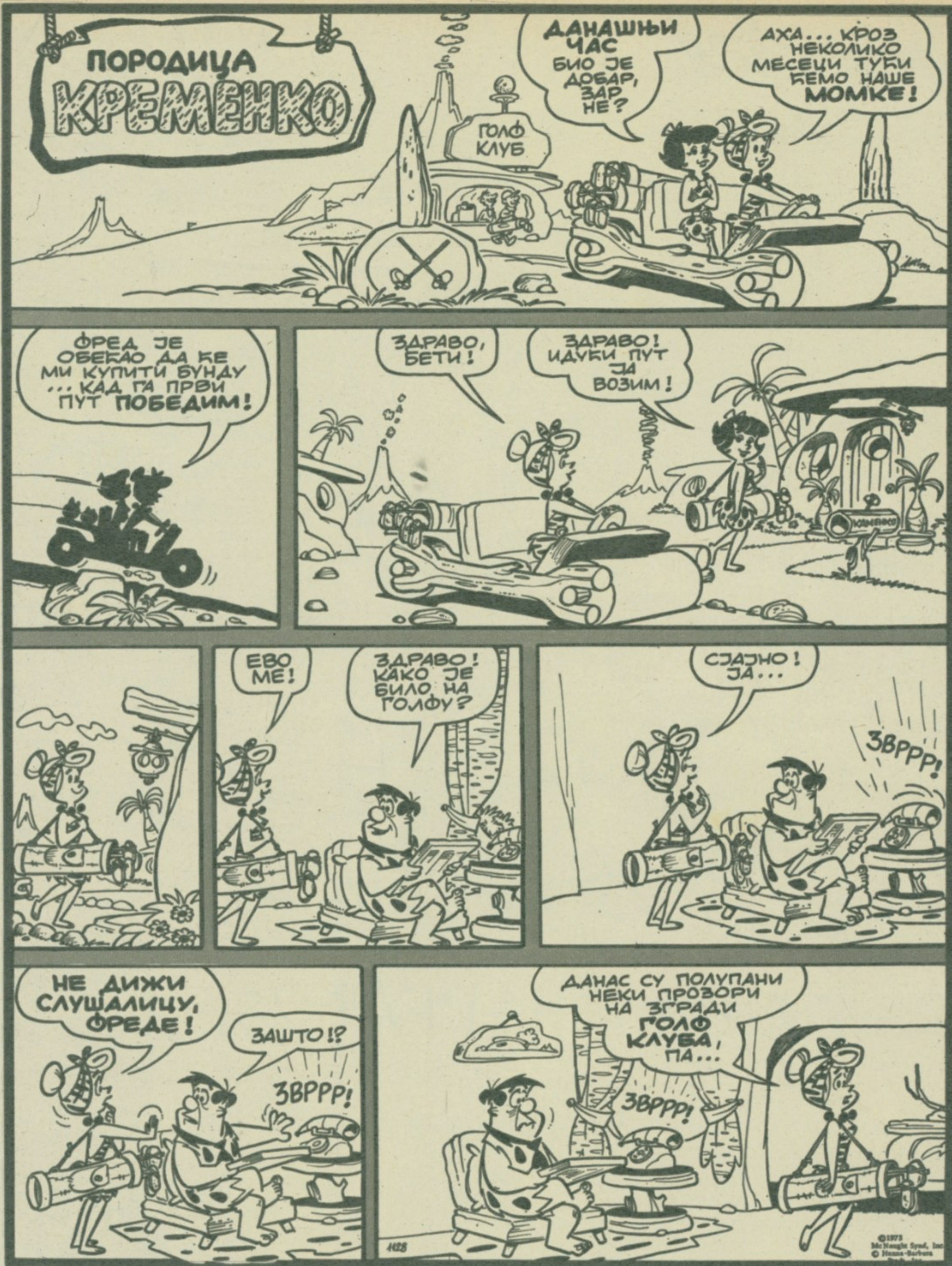
Био сам опет сам. Олипах место где је сподоба потонула, али осетих само тврд камен. Збуњен и уплашен, ућох у брод и стадох нервозно да ишчекујем време повратка.

Куглу сам понео са собом. Нека Цек види шта ће с њом.

Када сам стигао у базу на Марсу, присутни су се још опорављали од изненађења. Наиме, нико им није рекао какав је лет био у питању. Тек сада је Числов, блистајући од задовољства, објаснио чему су присуствовали.

Тражио сам погледом Цека Купера. Требало је да му саопштим оно што га је занимало. На жалост, нисам могао да му као доказ поднесем камену лопту, јер ми је уз пут — нестала. Нисам ни слутио да је повратак у прошлост нешто слично буђењу из сна: у рукама не остаје ништа!

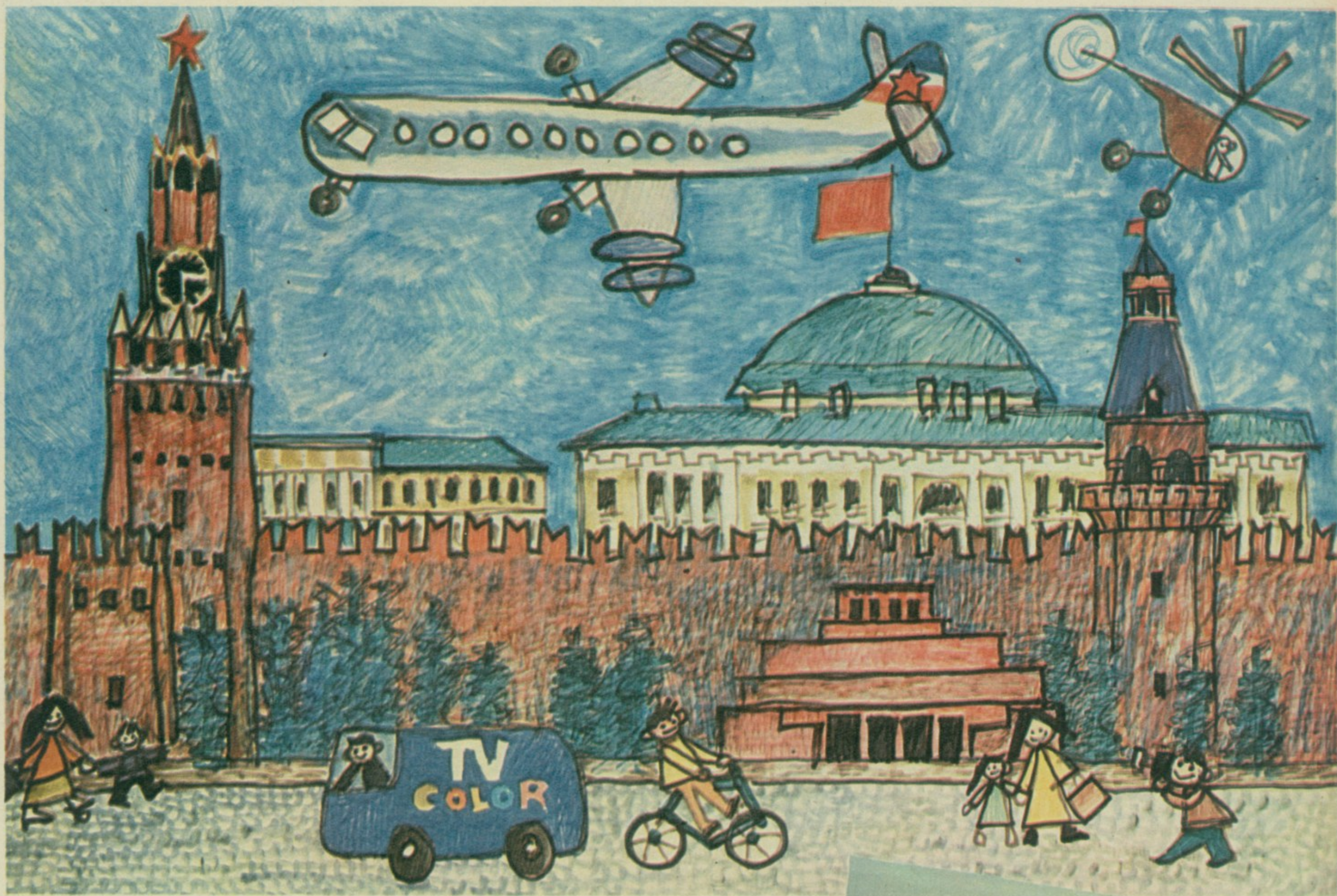

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ
КОМПЛЕТАН СТРИП

ТРОЈИЦА
ИЗ КОЛОРАДА

Smeki ВАС ВОДИ У СВЕТ

Smeki ВАС НАГРАЂУЈЕ

СМОКИ, ваш омиљени слани десерт са кикирикијем, поред уживања у укусном и хранљивом јелу, нуди вам могућност да добијете и неку од вредних награда.

Сакупљајте празне кесице СМОКИЈА и, када сакупите 10 комада, пошаљите их на адресу:

СОКО-ШТАРК, 11000 БЕОГРАД, Стеријина 15, јер тиме стичете право да се и ваше име нађе на списку добитника награда.

Друго коло наградне игре је у току а извлачење ће бити обављено 6. IX 1973. године.

У другом колу биће извучене следеће награде:

- 1 копор телевизор
- 5 петодневних путовања за две особе авионом у Москву и Лењинград
- 10 ПОНИ бицикла
- 10 фото-апарата
- 200 слатких пакета СОКО—ШТАРК

Smeki — ОД ПРИЈАТНОГ УКУСА ДО НАГРАДНЕ ИГРЕ

Soko Štark

укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) ограђени простор за стоку, 4) укопавање, закопавање, 7) црна креда, 10) град у Турској, 11) становник Гренланда, 12) име холивудске филмске глумице Новак, 13) стар (провинц.), 16) мера за површину (мн.) 17) експлозивно тело мање јачине, 18) кретање кроз ваздух, 19) врста посластице, 21) новозеландско дрво за бродоградњу, 23) ушур, плаћање воденичару у жити, 25) зимски спорт, 26) планина у Совјетском Савезу, 27) јужно воће, 29) неман, аждаја, 30) планина на Блиском истоку, 31) алат, 32) скраћеница за Савез комуниста Југославије, 34) стара мера за тежину (мн.), 35) главни град Бангладеша, 37) шаховски термин, 39) наслага, 41) чехословачка афирмација, 42) италијански кошаркашки тим, 44) старојудејски цар, 45) качамак, пура, 46) показна речца, 48) познати немачки историчар (Леополд), 49) врста атмосферског талоба, 51) алгебарски израз, 52) становник једне европске државе, 53) узвик нестрпљења, 54) личност из бајке, 55) лука у Израелу.

УСПРАВНО:

1) билијарски штап, 2) митолошки краљ Итаке, 3) оквир, 4) разум, ум, 5) јарбол, 6) народни израз за дрвену ограду, 7) летовалиште код Опатије, 8) збирка песама Владимира Назора, 9) врста аутомобила, 14) планина у Грчкој, 15) јединични вектори, 18) наш познати сликар (Петар), 19) јунак из првог српског устанка (Рајић), 21) страно женско име, 22) провинција коју је створио Наполеон 1809. од неких крајева Словеније и Хрватске, 24) једна европска новчана јединица, 26) латински облик Одисејева имена, 28) први део Дантеове „Божанствене комедије“, 29) бања у Пиринејима, 33) извори минералне воде у Словенији, 36) тестера, 38) оклопно возило, 40) легло оса, 42) назив за пољопривредно добро у САД и Енглеској, 43) стране равнице сувих предела, сличне пустињама, 46) женско име, 47) лична заменица, 49) име руског народног јунака (Муромец), 50) наша фабрика апарата за домаћинство.

1	Т	О	Р		4	П	О	К	О	П		7	И	В	А
10	А	И	К	Р	А		А			10			К		
12	К	И	М		13	М	А	Т	О	Р		16	А	Р	И
				17	Е	Т	А	Р	Т	А					
18	Е	Т		20	Т	О	Р	Т	А		21			22	И
23	Ј	А	М		25	К	К			26	У	Р	А	Л	
5		Н	А	Ф		А			29	А	Л	А		И	
30	А		А	Р	А			31		И				Р	
Р		32	К	Ј		33		34	О	К	А		И		
35	А	К	А		37		38		39	Е	Л	О	Ј		
41	А		О		42			43		44	И	С	А		
				45	П	А	Л	Е	Ч	Т	А		И		
46		47		48				Е		49	И	Ю	Е		
51								52			А				
53				54				Е		55	К				

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО:

1) Котор, 6) акорд, 11) Арарат, 13) морнар, 14) парк, 15) ама, 17) шака, 18) Ида, 19) скије, 21) југ, 22) та, 23) каса, 24) ли, 26) ни, а, 27) сова, 28) чист, ц, 30) лимфа, 32) тестера, 34) боа, 35) Нела, 36) ра, 37) ак, 38) сено, 39) тас, 40) крвоток, 42) врста, а, 44) аван, 45) прса, у, 46) РС, 48) ар, 49) брат, 50) БТ, 51) ала, 53) обест, 55) Еро, 56) вата, 58) акт, 59) срам, 60) аматер, 62) истина, 64) нарав, 65) нокат.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор Миролуб Лазаревић. Главни и одговорни уредник Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 132,00 дина, полугодишња 66,00 дина, тромесечна 33,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 264,00 дина, полугодишња 132,00 дина, тромесечна 66,00 дина. Уплате на текући рачун 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: DM 46 — \$ 16 — Ffr 73 — Sfr 53 — Skr 73. Деанзне уплате из иностранства преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 24-471, централа 24-191 и 25-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35 | тел. 22-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-29 73-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

КИМОНО ЗА КАРАТЕ

Драги Забавнице,

ја сам један од твојих сталних чита-
лаца, на сам се сјетио да те нешто за-
молим: обавијести ме, ако знам где
могу набавити кимоно за карате као и
бијели појас пошто сам страствени љу-
битељ каратеа.

Александар Вељковић,
СВП, Горажде

Кимоно можеш набавити у про-
давници „Спорт“, Београд, Ул. Влај-
ковићева 11 и то директно или поу-
зећем, што значи да ћеш га нару-
чити на ову адресу и платити пош-
тару кад ти га донесе. Кошта 190,00
динара. Бели појас се не може ку-
пити, њега ћеш добити кад се
учлањаш у неки карате клуб. После

три месеца положиш за жути појас,
затим редом за наранџасти, зелени,
плави, браон — то је појас мај-
сторског кандидата — и на крају
црни — мајсторски.

БРАБАНДЕР И ТИМ

Поштована редакцијо,
желео бих да ми одговорите да ли је
кошаркаш мадридског „Реала“ Брабан-
дер Немац или Американац. Исто би
ме интересовало и за кошаркаша Тима.
У питању је опклада.

Драган Нинковић,
Нови Сад,
Булевар 23. октобра 49

Брабандер је Американац, а Тим
је у „Реал“ дошао из СР Немачке,
своје домовине.

Будите детектив...

решење загонетке:

ЗЛОЧИН ЗБОГ ФОРМУЛЕ

Професор Лонг је кривац и он је
лагао кад је тврдио да се Вектер на-
лазио испод првог тома Енциклопеди
је кад га је новинар Леклер одвојен од
њего ширином остала четири
тома, убио. То би било логично решење
пошто је Вектер имао рану на десној
слепоочници. Знамо, међутим, да је ин-
спектор Жеди, кад су му речници пали,
поређао томовете обрнутим редом, то јест
с лева на десну страну тако да су на по-
лици сад стајали овим редом: 5, 4, 3, 2, 1.
Према томе да се жртва налазила испод
првог тома а убица испод петог, како је
тврдио Лонг, Вектер би био погођен у
леву слепоочницу.

ЦЕЛА
МАТУРА
У ЈЕДНОЈ
КЊИЗИ!

СА „ПРИРУЧНИКОМ ЗА НОВУ МА-
ТУРУ“ МОЖЕТЕ БРЗО И УСПЕШНО
ДА ОБНОВИТЕ ЦЕЛО СРЕДЊОШКОЛ-
СКО ГРАДИВО!

НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“ у са-
радњи са групом познатих педагога при-
редило је специјално за гимназијалце и
средњошколце „ПРИРУЧНИК ЗА НОВУ
МАТУРУ“ који садржи сажето градиво
из СРПСКОХРВАТСКОГ ЈЕЗИКА, ИС-
ТОРИЈЕ, ГЕОГРАФИЈЕ, БИОЛОГИЈЕ,
ХЕМИЈЕ, ФИЗИКЕ и МАТЕМАТИКЕ по
наставном плану од I до IV разреда.

Ово је јединствен приручник, штампан
на 378 страна, за припрему матуре и за
брзо и успешно понављање градива у
току школске године. Можете га доби-
ти доузећем, по цени од 40 н. дина. за са-
мо неколико дана ако пошаљете писмо
или дописницу са наруџбином на: НИП
„КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7,
11001 Београд.

